

FINLANDS BANKS
ÅRSBERÄTTELSE 1998

Siffrorna i årsberättelsen baserar sig
på de uppgifter som fanns tillgängliga
i februari 1999.

ISSN 1239-9337 (tryckt)
ISSN 1456-5781 (nätversion)

Vammalan Kirjapaino Oy
Vammala 1999

Innehåll

Chefdirektörens översikt	7	Myntströmmarna minskade	56
Penningpolitiken	11	Eurons ankomst börjar synas	56
Inflationen avtog	12	Förberedelser för EMU och övrig EU-verksamhet	58
Den ekonomiska tillväxten långsammare	14	Förberedelser för den tredje etappen av	58
Totalproduktionens tillväxt beroende av	14	den ekonomiska och monetära unionen	58
den inhemska efterfrågan	14	Historiska beslut i maj	58
Arbetslösheten fortsatte att minska	17	ECB:s organisation	59
Den offentliga sektorns finansiella	17	Euroområdets gemensamma penningpolitik	60
ställning förbättrades	17	på ECB:s ansvar	60
Penningpolitiken lätt trots en liten räntehöjning	19	Kommittéerna viktiga i förberedelsearbetet	60
De finländska korträntorna bland	19	Monetära kommittén engagerad i	60
de lägsta i EU-länderna	19	EMU-förberedelserna	60
Markens värde i ERM stabiliserades	21	Medlemsländernas ekonomisk-politiska	61
Krisen i Ryssland orsakade stor turbulens på	23	samarbete	61
de globala finansmarknaderna	23	Euroområdets representation utåt	62
Styrräntorna i euroländerna förenhetligades i	26	Mål och instrument för penningpolitiken	63
slutet av året	26	Betalnings- och avecklingssystemen funktionsklara	63
Kurserna mellan huvudvalutorna	27	Överföring av kapital och reservtillgångar till ECB	64
varierade mycket	27	Övergångsbestämmelser för fördelning av	64
Omräkningskurserna fastställdes	27	de monetära inkomsterna	64
Extern balans, bankernas utlåning och penningmängd	28	Enhetlig redovisning i centralbankerna	65
Bytesbalansöverskottet ökade något	28	ECBs roll i finanstillsynen	65
Stigande börskurser gav svagare nettoställning	28	EMU-lagstiftningen klar före årsskiftet	65
mot utlandet	28	Eurosedlar och euromynt	66
Kreditstocken i bankerna ökade klart	29	Statistik i EMU	67
Tillväxten i penningmängden fortsatt måttlig	31	Omfattande förändringar i informationssystemen	68
Utformningen av penningpolitiken i	32	Händelserna vid årsskiftet	68
Europeiska centralbanken	32	Växelkursarbetet ERM II	69
Finansmarknaden	35	Valutastödsavtalet mellan de nordiska ländernas	69
Omstruktureringen av den finansiella sektorn	36	centralbanker upphörde	69
Bankerna	36	EU-samarbetet i Finland	69
Kapitalmarknaden	37	Övrigt internationellt samarbete	70
Bankernas lönsamhet och effektivitet	39	Internationella regleringsbanken	70
Aktiemarknaden, placeringsfonderna och	40	Internationella valutafonden	70
derivatmarknaden	40	Tekniskt stöd	72
Finanstillsyn och lagstiftning	42	Övrigt internationellt samarbete	72
Betalningssystemen	44	Valutareseven	74
Allmän övervakning av betalnings- och	44	Forskning, statistik, information och publikationer	76
avecklingssystemen	44	Ekonomisk analys och forskning	76
Utbudet av betalningssystemtjänster och	45	Forskning kring transitionsekonomierna	77
utvecklingen av checkkontosystemet	45	Statistikproduktion och informationstjänster	78
Verksamheten i TARGET inleddes	48	Informationsteknik	78
Andra inhemska system	49	Information och publikationer	79
Utveckling av lagstiftningen	50	Intern verksamhet, organisation och personal	81
Samarbetet med bankerna	51	Organisation	81
Betalningsmedelsförsörjningen	52	Finlands Banks verksamhetskostnader och budget	82
Den uppåtgående trenden i	52	Personal	83
beloppet kontanta medel fortsatte	52	Särskilda projekt	83
Sedelstockens omloppshastighet minskade	54	Utbildning	83
Sedelförfälskningarna fortsatt ringa	56		

Finlands Banks bokslut86
Resultaträkning86
Balansräkning88
Bokslutsbilagor90
Kommentarer till bokslutet92
Bokförings- och bokslutspraxis92
Kommentarer till resultaträkningen92
Kommentarer till balansräkningen93
Revisionsberättelse96

Bilagor97
Penning- och valutapolitiska åtgärder samt finansmarknadsåtgärder99
Finlands Banks viktigaste remissyttranden100
Finlands Banks publikationer122
Finlands Banks ledning och organisation123

Tabeller

1. Finlands Banks balansräkning 1998 månadsvis104
2. Finlands Banks valutareserv och valutaterminsposition108
3. Markens kurs mot eucn och utrikeshandelsvägt valutaindex108
4. Finlands Banks grundränta108
5. Finlands Banks minimireservsystem109
6. Finlands Banks likviditetssystem109
7. Inhemska räntor110
8. Finlands Banks interventioner på penningmarknaden110
9. Finlands Banks avistainterventioner på valutamarknaden111
10. Finlands Banks terminsinterventioner på valutamarknaden111
11. Avistamedelkurser för utländska valutor årsvis112
12. Avistamedelkurser för utländska valutor 1998 månadsvis114
13. Sedel- och myntleveranser118
14. Utelöpande sedlar och mynt vid slutet av året119
15. Sedelsorteringen i Finlands Bank120
16. Transaktionerna i Finlands Banks checkkontosystem120
17. Bankernas checkkontolimiter under dagen121
18. Betalningsclearing mellan bankerna121

Figurer

1. Konsumentpriser13
2. Inkomstnivå13
3. Efterfråge- och utbudsstruktur15
4. Skuldsättningsgrad15
5. Den ekonomiska utvecklingen i Finland och EU-länderna16
6. Sysselsättning och arbetslöshet17
7. Statens utgiftsbesparingar 1991–9918
8. Den offentliga ekonomin19
9. Nyckelräntor20
10. Räntedifferens gentemot Tyskland20
11. Centralbanksräntor21
12. Markens externa värde22
13. Finlands Banks interventioner23
14. Finlands Banks valutareserv24
15. Eurovalutornas avvikelser från sina centralkurser mot D-marken24
16. Faktisk och förväntad 3 mån. ränta25
17. Räntedifferens (10 år) gentemot Tyskland25
18. D-markens och den japanska yenens kurs mot US-dollar27
19. Handelsbalans och bytesbalans29
20. Finlands utländska nettoställning och utlandets innehav av finländska aktier29
21. Bankernas utlåning till företag och hushåll30
22. Penningmängdsaggregat31
23. Depositionsbankskoncernernas resultat39
24. Depositionsbankskoncernernas oreglerade fordringar och kreditförluster39
25. Emissioner av masskuldebrevslån i mark41
26. Statens benchmarklån42
27. Betalningarna inom Finlands Banks checkkontosystem46
28. Betalningarna inom Finlands Banks checkkontosystem enligt transaktionslag47
29. Bankernas minimireservdepositioner och checkkontolimiter under dagen48
30. TARGET49
31. Innehav av sedlar och mynt53
32. Utelöpande sedlar och mynt i procent av BNP53
33. Värdet av utelöpande sedlar och mynt54
34. Sedel- och myntströmmarna via Finlands Bank 199855
35. Europeiska centralbankssystemet61
36. Finlands Banks verksamhetskostnader 1987–1999 ..	.76

Chefdirektörens översikt

Finlands utgångsläge vid starten av den ekonomiska och monetära unionen är gott. Vår ekonomi har efter krisen vid senaste decenniesskifte nått monetär stabilitet och den ekonomiska strukturen har under den kraftiga konjunkturuppgången diversifierats och förstärkts.

I penningpolitiskt avseende har övergången till den ekonomiska och monetära unionen skett i gynnsamma förhållanden. Mellan Europeiska centralbankens primära mål, prisstabilitet, och de övriga ekonomisk-politiska målen råder ingen konflikt. Den lätta penningpolitiken har stött produktionen och sysselsättningen.

Den stora arbetslösheten är i dag ett centralt problem i vår ekonomi. Arbetslösheten har slagit rot och blivit i huvudsak strukturell. Problemet är gemensamt för hela Europa. Då dessutom prognoserna pekar på att den ekonomiska tillväxten avmattas åtminstone 1999, är utsikterna för att massarbetslösheten skulle avskaffas i Europa under de närmaste åren inte särskilt ljusa.

I den europeiska ekonomiska integrationen började en ny era när 11 EU-länder vid början av 1999 bildade den ekonomiska och monetära unionen, övergick till en gemensam penningpolitik och införde en gemensam valuta, euron. För Finlands interna-

tionella roll är ställningen i kärnan av det ekonomisk-politiska och penningpolitiska beslutsfattandet i Europa ny och betydelsefull.

På den ekonomiska och monetära unionen ställs i Europa stora förväntningar om en såväl stabilare som starkare ekonomisk utveckling än förut, men den står också inför många utmaningar.

Förberedelserna för den tredje etappen av den ekonomiska och monetära unionen kulminerade 1998. EU-rådet i sin sammansättning med stats- eller regeringschefer fattade i början av maj beslut om vilka länder som deltar i valutaunionen från starten. Kort därefter upprättades Europeiska centralbanken (ECB) som en del av Europeiska centralbankssystemet (ECBS). Under sommaren och hösten preciserade ECB-rådet det primära målet för penningpolitiken och fattade nödvändiga beslut om en strategi, instrument och tekniska lösningar för penningpolitiken.

Prisstabiliteten och den försvagade ekonomiska tillväxten i euroområdet har möjliggjort en mycket låg initialnivå för Europeiska centralbankens styrränta. Inflationen har avtagit främst till följd av sjunkande priser på olja och andra råvaror. Också den närmaste tidens prisstabilitetsutsikter är gynnsamma.

Det penningpolitiska handlingsutrymmet i euroområdet är i fortsättningen litet. Detta gäller också i det fall att de ekonomiska utsikterna skulle bli sämre än väntat. Räntnivån är nu mycket låg. Den underliggande inflationen i euroområdet är högre än vad det harmoniserade konsumentprisindexet antyder, då priserna inom tjänstesektorn stiger snabbare än varupriserna. Också likviditetstillväxten på penningmarknaden är, mätt med det smala penningmängdsaggregatet och kreditutvecklingen, högre än vad som kan utläsas av den breda penningmängden. Det penningpolitiska spelrummet påverkas väsentligt också av den finanspolitiska utvecklingen.

Spridningen av den finansiella krisen, som började i Sydostasien 1997, orsakade 1998 omfattande störningar på de globala finansmarknaderna. Tillväxtutsikterna i världsekonomin försämrades och osäkerheten ökade.

Trots den instabila ekonomiska utvecklingen utanför Europa har utvecklingen i Förenta staterna och Europa i många avseenden varit positiv. Finland är vid inträdet i valutaunionen i mycket gott skick och väl förberett. Sedan den ekonomiska återhämtningen efter den djupa recessionen i början av 1990-talet har den ekonomiska tillväxten de senaste åren varit klart starkare än genomsnittet för EU-länderna. Samtidigt har den ekonomiska strukturen diversifierats och förstärkts. Nya branscher har blivit stöttepelare för exporten och industriproduktionen. Framgången kan till stor del tillskrivas industrins förbättrade konkurrenskraft. Priskonkurrenskraften har kunnat bibehållas tack vare moderata löneuppgörelser och ökad konkurrens. På det tekniska området har konkurrenskraften förbättrats avsevärt genom ökade FoU-satsningar. Industrin har också dragit nytta av de fördelar som internationaliseringen medför.

Företagen har de senaste åren redovisat goda resultat och de har förstärkt sin finansiella ställning betydligt.

Också hushållens ställning har klart förbättrats och konsumenterna har en positiv framtidstro tack vare de senaste årens realinkomstökning, förbättrad sysselsättning och minskad skuldsättning. Trots att antalet sysselsatta och antalet arbetstillfällen tydligt ökat, har arbetslösheten inte minskat som beräknat. Detta beror dels på det ökade arbetskraftsutbudet, dels på brister i arbetsmarknadens funktion. Den höga arbetslösheten är ett centralt problem i vår ekonomi.

Genom en målmedveten finanspolitik har den offentliga ekonomin kommit i balans, men den kännbara skulden belastar de offentliga utgifterna ännu länge. Till följd av den kraftiga tillväxten i totalproduktionen och strävandena att skapa jämvikt i statsekonomin förstärktes hela den offentliga ekonomins finansiella ställning 1998 betydligt och resulterade i ett överskott för första gången sedan 1990. Trots den långvariga snabba ekonomiska tillväxten visade statsekonomin fortfarande underskott. Den strukturella obalansen i statsfinanserna är följaktligen ett annat centralt problem i vår ekonomi de närmaste åren.

En av våra viktigaste ekonomiska framgångar är att prisstabiliteten har kunnat upprätthållas under flera år av kraftig ekonomisk tillväxt. Inflationshot har förekommit främst på aktie- och bostadsmarknaden, men de har inte gett upphov till någon allmän kostnads- och prisstegring. Den fortsatta prisstabiliteten har möjliggjort en lätt penningpolitik. Räntorna har hört till de lägsta i EU-länderna. Markens kurs har också varit mycket stabil i förhållande till valutorna i andra euroländer.

Penningpolitiken har således kunnat bidra till tillväxten och sysselsättningen.

I monetärt avseende har vi redan i ett par års tid fått uppleva fördelar som valutaunionen väntas medföra. Valutaunionsprojektets stabiliserande verkan har inte heller rubbats av det gångna årets störningar på de globala finansmarknaderna.

Inom den finländska banksektorn har läget de senaste åren förbättrats och är nu allmänt taget gynnsamt. Bankerna har redovisat goda resultat, deras kapitaltäckning har förstärkts och investeringarna i den internationella bankverksamhetens högriskregioner har varit måttliga. Bankerna håller också på att avyttra sina lågavkastande fastighetsinnehav.

Övergången till en gemensam valuta innebär en strategisk utmaning för hela den finansiella sektorn bland annat till följd av ökad konkurrens. Genom omstruktureringar inom banksektorn, statens finansiella institut och börserna har beredskap byggts upp inför denna utmaning. Också interna omställningar inom bankgrupperna, reformen av insätterskyddet och upphävandet av riksdagens bankstödskläm skapar större klarhet i bankernas konkurrensställning.

Den nya valutaunionen medför betydande förändringar på den europeiska finansmarknaden. Europa får en vitt omfattande, likvid och effektiv finansmarknad. Såväl upplånarna som placerarna får ökade valmöjligheter, förmedlingen av finansiering effektivteras, men konkurrensen hårdnar. Sannolikt kommer finansförmedlingen allt mer att flyttas över från banklån till värdepappersmarknaden. 1998 översteg marknadsvärdet av aktierna på Helsingfors Börs klart bruttonationalproduktens värde. Den omfattande och likvida integrerade kapitalmarknaden ger företagen möjlighet att i högre grad än hittills utnyttja direkt finansiering på marknadsvillkor.

Finlands förutsättningar att gå med i den ekonomiska och monetära unionen är

överlag gynnsamma. Vår inflationstakt är i linje med ECB-rådets prisstabilitetsmål. Vår ekonomi hotas inte heller av deflation. När tillväxt- och inflationsutsikterna under hösten avtog även i Finland, lämpar sig den gemensamma penningpolitiken mycket väl för det rådande konjunkturläget i landet.

Den gemensamma penningpolitiken kan avsevärt bidra till en stabil ekonomisk utveckling, men den kan inte ensam garantera en sådan. Penningpolitiken dimensioneras utifrån förhållandena i hela euroområdet. Den kan inte reagera på länder- eller områdesspecifika behov. Den ekonomiska utvecklingen i euroområdet är i väsentlig grad beroende av den nationellt bedrivna finanspolitiken. Valutaunionen innebär att varje eurolands finanspolitik och arbetsmarknad spelar en viktig roll i säkerställandet av monetär stabilitet och stark realtillväxt.

EU-länderna har gemensamt beslutat att finanspolitiken i den ekonomiska och monetära unionen skall följa den s.k. stabilitets- och tillväxtpakten. Målet är att åstadkomma i det närmaste jämvikt eller överskott i den offentliga sektorns budget. Detta skulle tillåta en normal konjunkturvariation i de nationella budgeterna utan att referensvärdet för underskottet i stabilitets- och tillväxtpakten (3 % av BNP) överskrids. En finanspolitik i överensstämmelse med stabilitets- och tillväxtpakten skulle i förening med en prisstabilitetsinriktad penningpolitik bidra till en stabil utveckling i euroområdet.

I en del euroländer understiger förhållandet mellan det offentliga underskottet och bruttonationalprodukten för närvarande knappt 3-procentsgränsen, och det strukturella underskottet tenderar inte att minska. En försvagad ekonomisk tillväxt kan äventyra uppfyllandet av stabilitetspaktens villkor. Det vore därför angeläget att de länder som löper risken att inte kunna uppfylla underskotts-

villkoret fortsätter att sanera sin offentliga ekonomi. Om villkoren i stabilitetspakten inte följs kan detta leda till att trovärdigheten i den ekonomiska politiken försvagas och med tiden medföra att penningpolitiken stramas åt mer än vad annars hade varit nödvändigt.

Trots de senaste årens stabiliseringssträvanden visar statsekonomin i Finland fortfarande underskott. Statsfinanserna utsetts på medellång sikt dessutom för olika tryck som ökar utgifterna och minskar inkomsterna. Utgifter orsakar framför allt den åldrande befolkningen. Inkomsterna minskar till följd av den internationella skattekonkurrensen och skatteharmoniseringen samt behovet att lindra beskattningen. På grund av budgetens konjunkturkänslighet behövs i Finland en starkare fundamental jämvikt än i många andra EU-länder. Regeringens mål att åstadkomma ett klart överskott i de offentliga finanserna måste således betraktas som värt att stödjas. Den nya regeringen, som inleder sitt arbete efter riksdagsvalet i vår, bör fortsätta sina två föregångares ansträngningar att stärka den offentliga sektorns finansiella ställning.

För att minska den höga arbetslösheten i Finland, liksom i andra länder i euroområdet,

och återställa balansen i statsekonomin krävs det också strukturella åtgärder, som skulle minska de offentliga utgifterna och öka effektiviteten och flexibiliteten i ekonomin. De strukturella åtgärderna såväl i Finland som i de övriga euroländerna skulle bidra till att en balanserad tillväxt, prisstabilitet och en stabil finansmarknad i euroområdet kan säkerställas.

Reformerna för att öka arbetsmarknadens och företagsverksamhetens effektivitet och flexibilitet är av stor betydelse för en stabil ekonomisk utveckling. Det är angeläget att löne- och kostnadsutvecklingen överensstämmer med prisstabiliteten, eftersom valutaunionen innebär att kostnadstrycket snarare får genomslag i en minskad sysselsättning än i en allmän prisstegring. Framför allt borde flexibla lönesystem utvecklas som beaktar särdragen i olika branscher och företag, såsom skillnader i produktivitet och konjunkturkänslighet.

Vid starten av den ekonomiska och monetära unionen är räntorna låga och inflationsutsikterna stabila i hela euroområdet. Utgångsläget är gott för den finländska ekonomin. Finlands framgång i de nya valutaunionsförhållandena är beroende av hur denna stabila omgivning utnyttjas.

Matti Vanhala

Penningpolitiken kunde bedrivas i gynnsamma förhållanden också 1998. Den makroekonomiska utvecklingen var positiv och tillförsikten om den monetära stabiliteten fortsatt stark. Inflationen avtog under årets lopp bland annat till följd av sjunkande världsmarknadspriser på olja och andra råvaror. Inflationsimpulser åter kom framför allt från högre bostadspriser och hyror och dyrare tjänster.

De europeiska ekonomierna fortsatte att konvergeras. Prisstegringstakten dämpades i euroländerna i slutet av året till omkring en procent, räntorna sjönk till historiskt låga nivåer och underskotten i den offentliga ekonomin krympte ytterligare. Däremot varierade konjunkturläget i euroländerna och inflationsskillnaderna ökade något. Det ekonomiska läget i Europa var gynnsamt inför starten av den tredje etappen av den ekonomiska och monetära unionen (valutaunionen).

Den ekonomiska tillväxten i euroländerna ökade något 1998. Under årets lopp bars tillväxten allt tydligare upp av den inhemska efterfrågan. Den offentliga ekonomins finansiella ställning förbättrades en aning främst tack vare tillväxten. Avseende målet i stabilitets- och tillväxtpakten gjordes emellertid inga framsteg, då de strukturella underskotten i många länder kvarstod eller ökade något.

Den ekonomiska kris som börjat i Sydostasien sommaren 1997 förvärrades våren 1998, när omfattningen av den japanska bankkrisen blev känd. Krisen tillspetsades ytterligare på sensommaren på grund av omregleringen av Rysslands skulder och devalueringen av rubeln. Samtidigt försvagades investerarnas förtroende även för andra tillväxtekonomiers förmåga att klara sina ekonomiska problem. Krisens återverkningar började synas i en avtagande exporttillväxt i både Europa och Förenta staterna. Den inhemska efterfrågan växte emellertid särskilt mycket i Europa och Förenta staterna, vilket upprätthöll tillväxten i världsekonomin.

Totalproduktionens ökning avtog i Finland under 1998. Exporttillväxten var ännu under första halvåret stark men dämpades mot slutet av året, och tyngdpunkten för tillväxten försköts tydligt mot inhemsk efterfrågan. Arbetslösheten minskade på grund av tillväxten, och den offentliga sektorns budgetunderskott och skuld krympte. Också statsekonomins underskott fortsatte att krympa, men det strukturella underskottet var fortfarande rätt stort. Den finländska finansmarknaden var likvid, och staten finansierade sitt underskott nästan helt ur inhemska källor.

Penningpolitiken var i förhållande till den livliga ekonomiska aktiviteten fortfarande

de lätt. Detta trots att Finlands Bank i mars höjde styrräntan redan andra gången inom ett halvår, när inflationen var snabbare än genomsnittet för EU-länderna. Anbudsräntan höjdes då med 0.15 procentenheter till 3.40 procent. De penningpolitiska styrräntorna hörde trots det hela året till de lägsta i EU-länderna. I början av december sänkte centralbankerna i euroområdet gemensamt sina styrräntor, och Finlands Bank sänkte då anbudsräntan till 3.0 procent. Parallellt med den internationella utvecklingen sjönk de finländska långa marknadsräntorna till en historiskt låg nivå. Under andra halvåret låg de på 4–4½ procent. Marginalen mot motsvarande tyska ränta var under första halvåret och i slutet av året inte mer än 0.1–0.2 procentenheter men ökade på hösten något till följd av osäkerheten på de globala finansmarknaderna.

Den finska marken var hela året stabil i Europeiska unionens växelkursmekanism ERM. I början av året var marken starkare än sin centralkurs mot D-marken och smärre spekulationer förekom tidvis kring markens kommande omräkningskurs för valutaunionen. Efter besluten vid EU-mötena i början av maj om deltagarländerna i valutaunionen och principerna för låsningen av valutakurserna, höll sig markens kurs fram till årsslutet mycket nära sin centralkurs. Vissheten om Finlands deltagande i den tredje etappen av den ekonomiska och monetära unionen bidrog till att stabilisera marken, vilket kunde märkas i att turbulensen på finansmarknaderna under hösten knappast alls påverkade markens kurs eller de korta räntorna.

Företagen och hushållen stärkte sin finansiella ställning ytterligare. Kursstegringen på utlandets innehav av finländska aktier försvagade Finlands utländska nettoställning, trots att överskottet i bytesbalansen var fortsatt stort. Den alltså gynnsamma ekonomiska utvecklingen och låga räntenivån

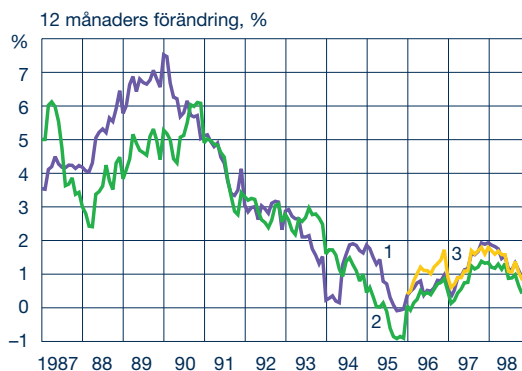
medverkade till att efterfrågan på såväl bostads- som företagskrediter ökade avsevärt, och bankernas utestående markkrediter växte i betydligt snabbare takt än förut. Bankinlåningen ökade endast marginellt. Penningmängdens tillväxt förblev måttlig och motsvarade mycket väl den makroekonomiska utvecklingen. Omflyttningen av medel till nya typer av konton och investeringsobjekt fortsatte.

Inflationen avtog

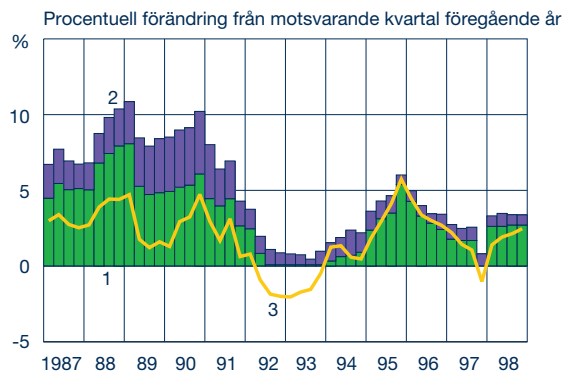
I Finland var konsumentprisstegringen under första halvåret 1998 ca 2 procent, en takt som hade uppnåtts året innan. På våren och sommaren avtog konsumentprisernas ökningstakt och sjönk under genomsnittsnivån för euroländerna. Mot slutet av året dämpades inflationen ytterligare i både euroländerna och Finland som en följd av nedgången i världsmarknadspriserna på råvaror och importpriserna. I Finland medförde stigande priser på vissa tjänster och högre bostadskostnader en press uppåt på konsumentpriserna. En prisstabiliserande effekt hade löneutvecklingen, som var i linje med kollektivavtalen, och den ökade konkurrensen även i den skyddade sektorn. Indikatorn för underliggande inflation, som inte innehåller indirekta skatter och kapitalkostnader för ägarbostäder, steg långsammare än konsumentprisindex (figur 1).

Att inflationstrycket dämpades berodde framför allt på att importpriserna föll i Asienkrisens spår. Den avtagande tillväxten i världsekonomin försvagade efterfrågan, och världsmarknadspriserna på råolja sjönk markant under andra kvartalet och mot slutet av året. Också priserna på andra råvaror gick ned betydligt på världsmarknaden.

I euroområdets kärnländer var prisnivån hela året rätt stabil. Inflationsskillna-

Figur 1.**Konsumentpriser**

1. Konsumentprisindex
2. Indikator för underliggande inflation
3. Harmoniserat index för konsumentpriser

Figur 2.**Inkomstnivå**

1. Avtalslöner
2. Löneglidning
3. Realinkomstnivå

derna mellan euroländerna ökade något under året, när prisstegringstakten i vissa av euroområdet randstater i någon mån accelererade. Särskilt tydlig var uppgången i priserna på tjänster i de länder där konjunkturuppgången hade avancerat längre än i andra euroländer. Däremot bidrog nedgången i importvaru- och särskilt energipriserna till att bromsa varuprisstegringen under året. I Finland var prisernas 12-månadersökningstakt i december 0.8 procent mätt med det harmoniserade konsumentprisindexet (tabell).

För Finlands totala varuimport sjönk priserna i mark 1998 med 7.4 procent. Uppgången i exportpriserna, som hade börjat i mitten av 1997, upphörde i början av 1998, och priserna sjönk hela året långsamt främst till följd av nedgången i skogsindustrins exportpriser. I december 1998 var exportpriserna 6.8 procent lägre än i december 1997, och bytesförhållandet förbättrades därmed. Producentpriserna inom industrin föll avsevärt i takt med importpriserna.

De moderata tvååriga löneavtal som hade ingåtts i Finland i slutet av 1997 och

den obetydliga löneglidningen bromsade uppgången i arbetskostnaderna. Den nominella inkomstnivån var sista kvartalet 1998 3.4 procent högre än ett år tidigare (figur 2). Av uppgången i inkomstnivån härrörde fyra femtedelar från de allmänna lönehöjningarna i januari 1998. Resten var löneglidning, som även berodde på förändringar i

Tabell. EU:s harmoniserade konsumentprisindex

December 1998
Årlig procentuell förändring

EU 15	1.0
Belgien	0.7
Danmark	1.1
Finland	0.8
Frankrike	0.3
Grekland	3.7
Irland	2.2
Italien	1.7
Luxemburg	0.4
Nederländerna	1.5 ^P
Portugal	2.8
Spanien	1.4
Storbritannien	1.5
Sverige	0.0
Tyskland	0.4
Österrike	0.5 ^P

betskraftsstrukturen. Då löneglidningen trots skillnaderna i arbetsproduktivitet var mycket liten inom de olika sektorerna av ekonomin, var inkomstnivåutvecklingen inom olika branscher rätt jämn. Enhetsarbetskostnaderna, dvs. löner och arbetsgivarnas socialförsäkringsavgifter per producerad enhet, steg med 0.5 procent.

Tillgångsprisernas kraftiga uppgång fortsatte 1998, om än i en långsammare takt än året innan. Bostadspriserna var under årets sista kvartal i genomsnitt nästan en tiondel högre än ett år tidigare. När efterfrågan mattades av och prisstegringen blev långsammare avtog också tillväxten i nyproduktionen av bostäder.

Parallellt med den internationella utvecklingen sköt aktiekurserna i höjden även på Helsingforsbörsen i början av året samtidigt som aktieomsättningen ökade avsevärt. På sensommaren och förhösten föll kurserna kännbart, när ovissheten om tillväxtutsikterna för världsekonomin och osäkerheten på de globala finansmarknaderna tilltog. Årets sista kvartal kännetecknades dock åter av en betydlig kursstegring. Rotpriserna, som sjunkit sedan sommaren 1997, vände uppåt i början av 1998. I december hade de stigit med drygt 5 procent från december året innan.

Konsumenternas inflationsförväntningar minskade under året, vilket avspeglade konsumentprisernas avtagande ökningstakt. I december väntade hushållen att priserna under de närmaste 12 månaderna skulle stiga med 1.2 procent. Också företagens inflationsförväntningar var i slutet av året rätt måttliga.

Den ekonomiska tillväxten långsammare

Totalproduktionens tillväxt beroende av den inhemska efterfrågan

Finlands export ökade kraftigt ännu första halvåret 1998 tack vare den gamla orderstocken. Fördjupningen och spridningen av Asienkrisen började dock under sommar-månaderna märkas i en långsammare månadstillväxt i exporten. Länderfördelningen av exporten förändrades betydligt. Exporten till flera asiatiska länder och Ryssland minskade, medan exporten till Europa, Kina och Förenta staterna ökade avsevärt. Volymen av varu- och tjänsteexporten steg 1998 med 7 procent. Inom el- och elektronikindustrin var exporttillväxten 24 procent, medan den inom den övriga industrin stannade på 1.5 procent.

Konsumenternas tilltro till en positiv utveckling för den egna ekonomin var 1998 nästan orubbad. Däremot försvagades förväntningarna om den allmänna ekonomiska utvecklingen klart under andra halvåret. Konsumenternas obrutet optimistiska förväntningar, som stärktes av den förbättrade sysselsättningen och realinkomstökningen, bidrog till en fortsatt livlig konsumtionsefterfrågan. 1998 var den privata konsumtionen betydligt större än före recessionen (figur 3). Till inkomstökningen bidrog avtalslönehöjningarna i början av året, en något ökad löneglidning och en långsammare inflation.

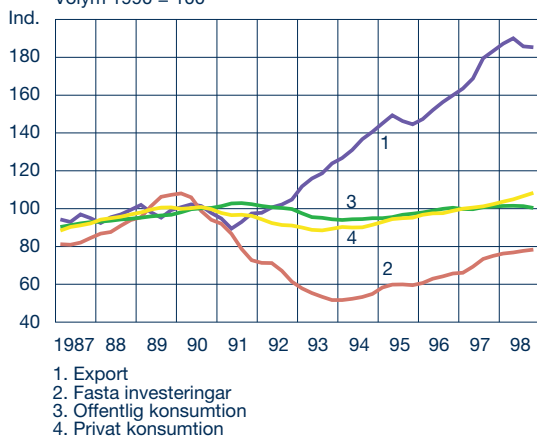
Hushållens fortsatta optimism avseende den ekonomiska utvecklingen, en sedan länge sjunkande skuldsättning (figur 4) och låga låneräntor höll bostadshandeln livlig. Att efterfrågan på bostäder ökade berodde bland annat på den starka inflyttningen till landets tillväxtcentra. Nästan hälften av bostadsfinansieringen gick till ombyggnad och renovering av bostadshus. Också bostadskreditstocken växte klart, vilket bland

Figur 3.

Efterfråge- och utbudsstruktur

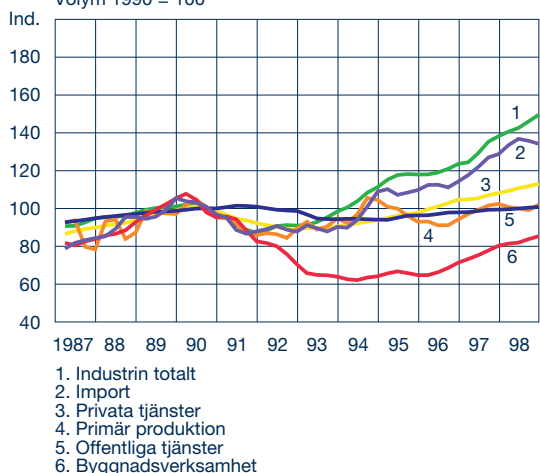
Viktigaste efterfrågekomponenter

Två kvartals glidande medeltal
Volym 1990 = 100

Viktigaste utbudskomponenter

Två kvartals glidande medeltal
Volym 1990 = 100

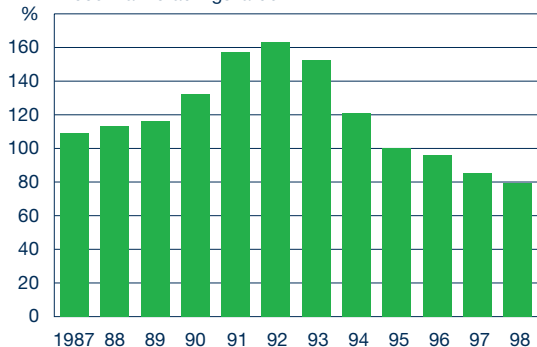

Figur 4.

Skuldsättningsgrad

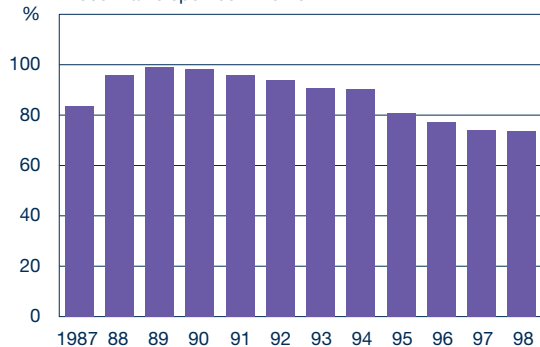
Företag

Procent av förädlingsvärdet

Hushåll

Procent av disponibel inkomst

annat berodde på att stämpelskatten på lån slopades på våren.

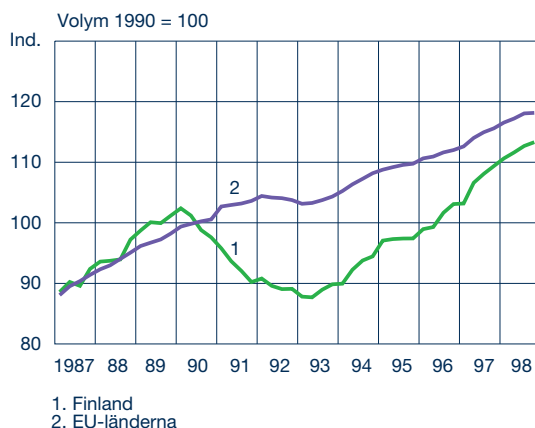
Efterfrågan på nya bostäder i tillväxtcentra, låga och stabila räntor samt företagens goda lönsamhet stimulerade tillväxten i de privata investeringarna. Tyngdpunkten för investeringsökningen låg fortfarande på byggnadsverksamheten, då högre priser på fastig-

heter hade förbättrat lönsamheten i byggnadsbranschen. Uppgången i bostadsinvesteringarna avtog jämfört med året innan, när staten minskade sitt stöd till bostadsproduktionen. Industrins fasta investeringar i hemlandet steg endast något. Inom skogsindustrin var kapaciteten nästan fullt utnyttjad fram till hösten, men inga projekt för investeringar i ny kapa-

Figur 5.

Den ekonomiska utvecklingen i Finland och EU-länderna

Bruttonationalprodukt

citet startades, utan endast produktivitetshöjande åtgärder vidtogs. Under årets sista månader sjönk industrins kapacitetsutnyttjande något sedan exporttillväxten avtagit.

Tack vare industriproduktionens tillväxt och den moderata kostnadsutvecklingen var företagens lönsamhet fortfarande god. Företagen finansierade största delen av sina produktiva investeringar med internfinansiering. Samtidigt fortsatte de att minska sin skuldsättning (figur 4).

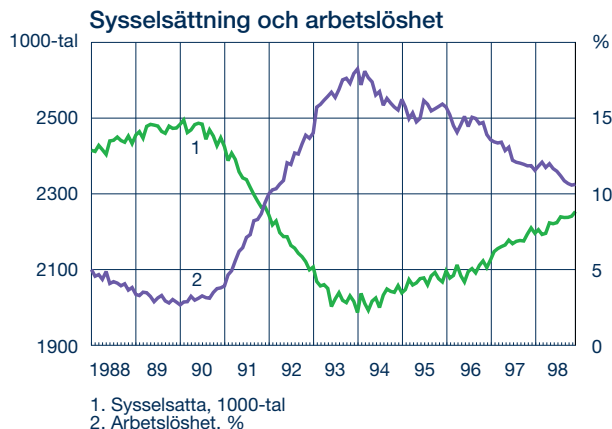
Finanspolitiken stramades åt endast något 1998, när statens utgifter växte klart långsammare än inkomsterna. Den offentliga efterfrågan steg måttligt, och de offentliga investeringarna sjönk något till följd av såväl sparåtgärderna som kommunernas försvaga- de finansiella ställning. Räknat i procent av bruttonationalprodukten fortsatte de offentliga utgifterna att minska.

Totalproduktionens tillväxt avtog i Finland under andra halvåret 1998 på grund av avmattningen i exporten. Tillväxten var dock klart snabbare än i euroländerna i genomsnitt

(figur 5). I genomsnitt 1998 var Finlands totalproduktion 4.9 procent större än året innan, medan tillväxten i euroländerna stannade vid 2.8 procent. I Finland bars tillväxten särskilt i slutet av året upp av den kraftiga produktionsexpansionen inom elektronik- och elindustrin. Ett annat tillväxtbidrag kom från byggnadsverksamheten. Från sommaren dämpades totalproduktionens tillväxt då exporten och byggnadsverksamheten inte längre gick lika brant uppåt som tidigare. Inom den inhemska tjänstesektorn var tillväxten fortsatt god till följd av den kraftigt ökade privata konsumtionen. Importvolymen steg något snabbare än produktionsökningen (figur 3).

Produktionstillväxten begränsades under första halvåret inte av kapacitetsbrist. Under andra halvåret sjönk kapacitetsutnyttjandet som följd av den svagare exportefterfrågan. Enligt Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbunds barometeruppgifter var kapacitets- och arbetskraftsbristen obetydlig och ansågs inte hota tillväxten inom industrin

Figur 6.

Källa: Statistikcentralen.

och byggnadsbranschen. Särskilt inom byggnadsindustrin sjönk kapacitetsutnyttjandet och konjunkturutsikterna försämrades mot slutet av året kännbart beroende bland annat på den svaga exportefterfrågan och förväntningarna om en avtagande efterfrågan också på hemmamarknaden.

Arbetslösheten fortsatte att minska

Antalet sysselsatta steg klart under 1998. Den fortsatt snabba produktionstillväxten ledde till att arbetstillfällena förutom inom industrin ökade mest inom företagstjänster. De anställda inom handeln blev fler, medan antalet sysselsatta inte längre steg i byggnadsbranschen. Också företagen ökade i antal efter att länge ha minskat. De deltidsanställdas andel av arbetskraften växte något, men antalet visstidsanställda började sakta minska i fråga om såväl nyanställningar som det totala antalet anställningar. De sysselsatta var 1998 i genomsnitt 52 750 fler än året innan.

Den stigande efterfrågan på arbetskraft och den ökade befolkningen i arbetsför ålder

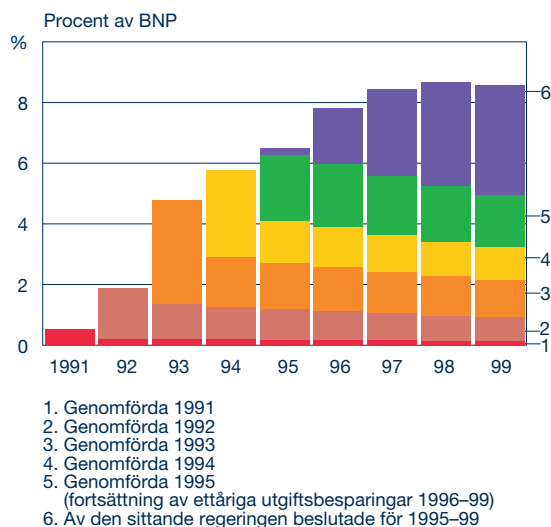
gav en viss positiv effekt på arbetskraftsutbudet och bromsade därigenom nedgången i arbetslösheten. Den säsongrensade arbetslösheten uppgick i december till 10.6 procent. För hela året var den genomsnittliga arbetslösheten 11.4 procent, vilket var 1.2 procentenheter mindre än ett år tidigare (figur 6). Ungdomsarbetslösheten och antalet långtidsarbetslösa minskade betydligt. Arbetslösheten var i Finland 1998 något högre än genomsnittet för euroländerna. Av euroländerna hade Spanien den högsta arbetslösheten. Också i Italien och Frankrike var arbetslösheten högre än i Finland.

Den offentliga sektorns finansiella ställning förbättrades

Den fortsatt snabba balanseringen av stats ekonomin förstärkte den offentliga ekonomins finansiella ställning betydligt 1998. Tack vare det gynnsamma konjunkturläget gav företagets resultatutveckling, den förbättrade sysselsättningen och den synnerligen livliga privata efterfrågan avsevärt ökade skattein-

Figur 7.

Statens utgiftsbesparingar 1991–99

komster. Den minskade arbetslösheten och tidigare års sparbeslut begränsade utgifternas tillväxt. Trots den långvariga snabba ekonomiska tillväxten var det finansiella underskottet i statsekonomin dock fortfarande stort. 1998 visade den offentliga ekonomin totalt sett ett överskott på 6.7 miljarder mark mot ett underskott på 7.6 miljarder mark året innan. Även om den offentliga ekonomins finansiella ställning 1998 totalt sett var god i internationell jämförelse, utgjorde underskottet i statsekonomin trots förbättringen fortfarande 2 procent av bruttonationalprodukten.

Den finanspolitiska linjen kommer 1999 fortsättningsvis att vara åtstramande. Den offentliga ekonomins finansiella ställning förbättras, även om inkomstökningen avtar framför allt på grund av lättnader i beskattningen och en långsammare ekonomisk tillväxt. Den offentliga ekonomins överskott i förhållande till bruttonationalprodukten väntas öka till drygt 2 procent från 1 procent 1998.

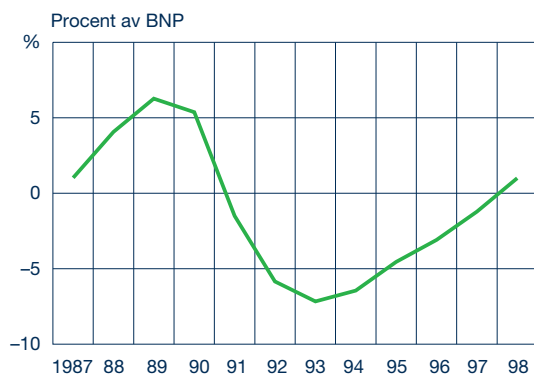
Enligt de riktgivande utgiftsramar som regeringen fastställde i mars 1998 för statsbudgetarna för åren 1999–2002 kommer utgifterna nominellt att vara oförändrade 1999–2002. För 1999 är utgifterna i budgeten mindre än i utgiftsramen. Allt som allt kommer dessa besparingar tillsammans med tidigare beslutade utgiftsnedskärningar att öka de totala besparingarna till 22 miljarder mark under valperioden 1995–1999. De besparingar som genomförts sedan 1991 motsvarar sammantaget 10 procent av bruttonationalprodukten 1996 (figur 7).

Under de närmaste åren kommer överskottet i de offentliga finanserna att fortsätta att växa. Enligt det första stabilitetsprogrammet, som regeringen lämnade till EU:s råd i september, kommer den offentliga sektorns överskott och skuldkvot att utvecklas gynnsammare än beräknat under de kommande åren. De offentliga samfundens underskott försvann redan 1998 (figur 8). Enligt stabilitetsprogrammet kommer överskottet 1999–2002 att vara drygt

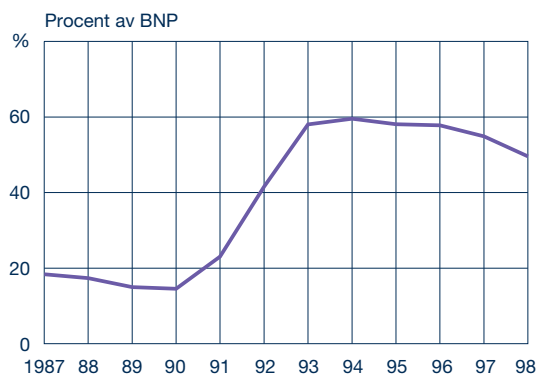
Figur 8.

Den offentliga ekonomin

Offentliga samfundets finansiella över-/underskott

Offentlig skuld

2 procent och skuldkvoten sjunka till ca 40 procent.

Statsskulden växte fram till slutet av 1998 till 427 miljarder mark. Detta var 63 procent av bruttonationalprodukten. Inkomsterna av privatiseringen av statens egendom blev större än beräknat, vilket minskade skuldens tillväxt. Liksom tidigare år finansierade staten 1998 sitt underskott till största delen ur inhemska källor. De viktigaste av dessa har varit APL-fonderna, som har placerat en stor del av sina överskott i statsobligationer. Statens skuld i utländsk valuta minskade 1998 till omkring en fjärdedel av bruttonationalprodukten.

Penningpolitiken lätt trots en liten räntehöjning

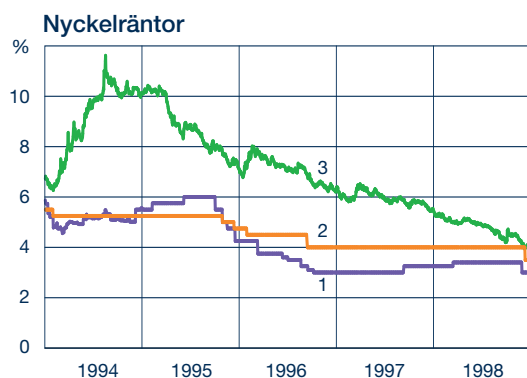
De finländska korträntorna bland de lägsta i EU-länderna

En relativt lätt penningpolitik kunde föras även 1998. Även om penningpolitiken hade

stramats åt en aning i september 1997, var anbudsräntan vid årsskiftet 1997/1998 något lägre än den tyska centralbankens reporänta och fortfarande en av de lägsta i EU-länderna. Den ekonomiska tillväxten var i början av året fortsatt snabb, och kostnads- och pristrycket hade förstärkts 1997. Det beräknades öka ytterligare så att den underliggande inflationen 1998 skulle överstiga 2 procent och prisökningstakten accelerera. Inflationstakten var i Finland i slutet av 1997 också snabbare än genomsnittet för de länder som sannolikt skulle gå med i valutaunionen vid början av 1999. I dessa förhållanden betraktades en liten åtstramning av penningpolitiken vara motiverad.

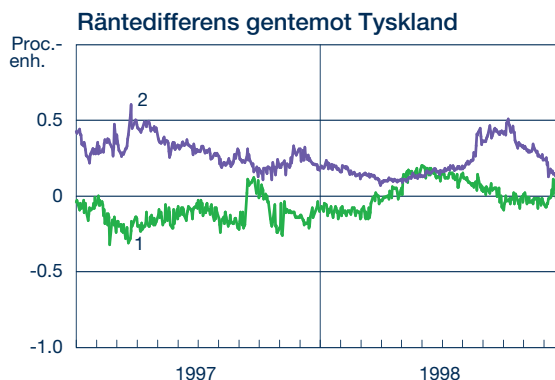
Finlands Bank höjde anbudsräntan med 0.15 procentenheter till 3.40 procent den 19 mars (figur 9). Motiveringen var att den ekonomiska tillväxten i Finland var fortsatt stark och trots Asienkrisen inte väntades sakta av den närmaste tiden. Tillgångspriserna fortsatte att stiga, och det fanns fortfarande risk för efterfrågeinflation. Att prissteg-

Figur 9.

1. Finlands Banks anbudsränta
2. Finlands Banks grundränta
3. Räntan på tioåriga statsobligationer

Figur 10.

1. 3 mån. helbor – 3 mån. euro-D-marksränta
2. Räntan på finska statens tioåriga obligationer – räntan på tyska statens tioåriga obligationer

ringen i Finland var betydligt kännbarare än inflationen i den kommande valutaunionens kärnländer ansågs vara olyckligt med tanke på den förestående övergången till valutaunionen. Ränthöjningen fick tydligt genomslag i de kortaste marknadsräntorna och ränteförväntningarna: räntorna steg och ränteförväntningarna ökade under de två följande månaderna.

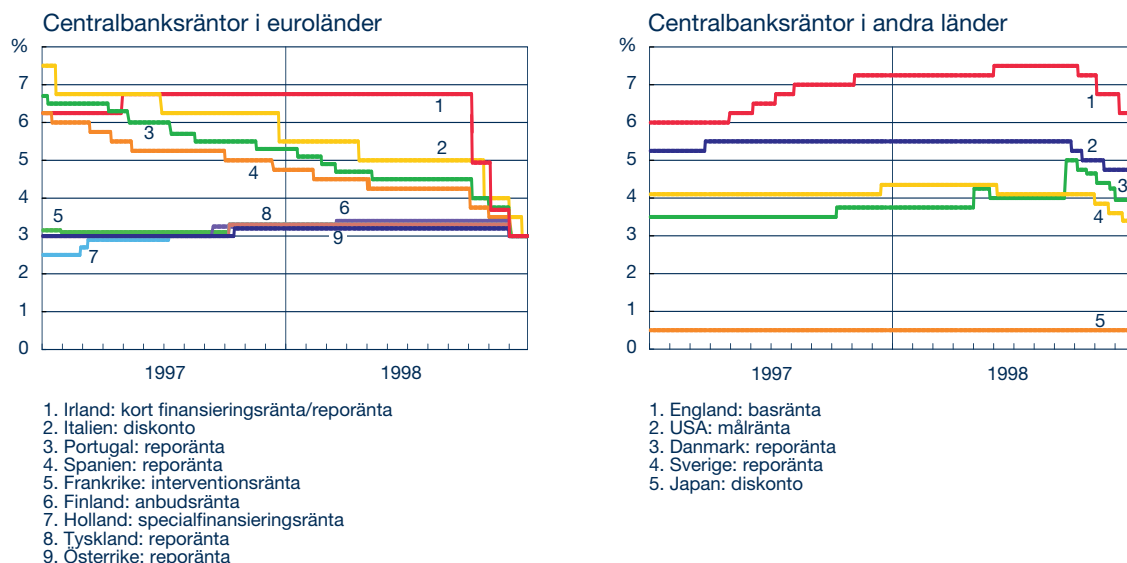
Asienkrisens försvagande effekter på tillväxten i världsekonomin och inflationen började synas i den internationella räntenivån redan i slutet av 1997. Den globala nedgången i de långa räntorna fortsatte under första halvåret 1998. I mars sjönk räntan på statens tioåriga obligationer (med förfall i april 2008) till 5 procent och marginalen mot motsvarande tyska långränta krympte till 0.1 procentenhet (figur 10). Också de korta marknadsräntorna gick ned något i början av 1998 men steg igen på våren parallellt med anbudsräntan. I Finland steg tremånadersräntan då så att den under några månader låg något över motsvarande tyska ränta.

I kärnländerna inom Europeiska unionens växelkursmekanism ERM (bl.a. Tyskland, Frankrike, Belgien, Nederländerna) kunde penningpolitiken fortsättningsvis hållas lätt och ländernas centralbanksräntor var oförändrade fram till början av december (figur 11). I dessa länder hade centralbankernas styrräntor konvergerat till ca 3.30 procent 1997. I de sydliga EU-länderna (Italien, Spanien, Portugal) låg centralbanksräntorna i början av 1998 ännu klart högre än i den kommande valutaunionens kärnländer, och målet var att de skulle närma sig kärnländernas räntor före starten av valutaunionen. Centralbankerna i de sydliga EU-länderna sänkte sina räntor ytterligare första halvåret 1998. Ränthebesluten påverkades också av att dessa länders valutor stabiliserades i ERM och att inflationen var fortsatt långsam. I Irland hölls centralbanksräntorna höga jämfört med räntorna i kärnländerna fram till halvårsskiftet 1998 på grund av snabb ekonomisk tillväxt och inflationshot.

Den amerikanska centralbanken höll sin penningpolitiska styrränta vid 5.50 pro-

Figur 11.

Centralbanksräntor

cent under första halvåret till följd av den fortsatt starka ekonomiska tillväxten, vilket ökade risken för en tilltagande inflation (figur 11). I Japan bedrevs en fortsatt lätt penningpolitik och räntorna hölls mycket låga på grund av de utdragna ekonomiska svårigheterna.

När Asienkrisen fördjupades föll de långa räntorna i både Förenta staterna och Europa under första halvåret. De internationella investerarna drog bort sina investeringar från tillväxtmarknaderna och placerade i trygga objekt, bl. a. amerikanska och tyska statslån. Räntenedgången bröts endast för en kort tid på våren då det uppstod tvivel om några länders EMU-skick innan beslutet om vilka länder som skulle delta i valutaunionen fattades i början av maj. Därefter fortsatte de långa räntorna att sjunka, vilket framför allt berodde på allmänt försvagade inflationsförväntningar, fallande råvarupriser och försämrade tillväxtutsikter.

Markens värde i ERM stabiliserades

Apprecieringstrycket på marken hade minskat mot slutet av 1997. Vissa tvivel om markens centralkurser i ERM skulle vara lämpliga som kurser vid anslutningen till valutaunionen förekom under årets första månader, innan principerna för de bilaterala kursernas låsning offentliggjordes i samband med toppmötet i början av maj. I mars och april utsattes marken för ett tillfälligt apprecieringstryck mot D-marken. I bakgrunden låg marknadens bedömning att markens centralkurs i ERM var för svag för att användas vid anslutningen till valutaunionen. Till trycket uppåt bidrog också att de ekonomiska utsikterna i Finland i början av året var ljusare än i de övriga blivande euroländerna. Markens värde närmade sig dock sakta centralkursen mot D-marken. Mätt med det handelsvägda indexet försvagades marken något från början av året när framför allt US-dollarn och det engelska pundet förstärktes (figur 12).

Av ERM-ländernas valutor utsattes inte bara den finska marken utan också den itali-

Figur 12.

enska liran i början av året för ett svagt tryck i förhållande till D-marken.

Finlands Bank höll markens kurs stabil mot D-marken med hjälp av valutaköp, som i mars–april uppgick till ca 5 miljarder mark per månad (figur 13). Deras likvidiserande effekt neutraliserades genom samtida terminsinterventioner. I maj gjorde Finlands Bank terminsinterventioner i samband med statens upplåning. Terminstransaktionerna i juni–juli berodde på förfallande terminskontrakt. I slutet av sommaren sålde Finlands Bank valuta när krisen i Ryssland och försvagningen av de skandinaviska valutorna framkallade ett litet tryck nedåt på marken.

Till följd av interventionerna växte Finlands Banks valutareserv något på våren (figur 14). Under andra halvåret 1998 höll sig valutareserven kring 50 miljarder mark för att vid årets slut uppgå till 51.6 miljarder mark. Då hade Finlands Bank inga utestående terminskontrakt.

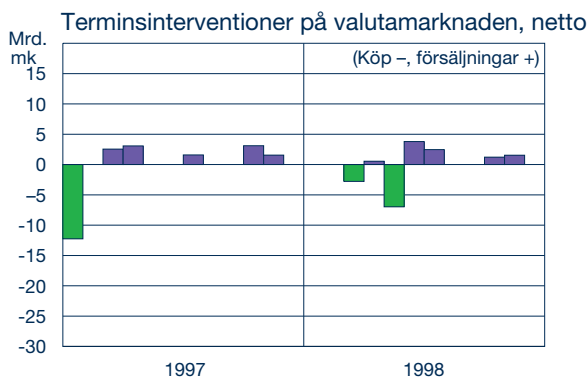
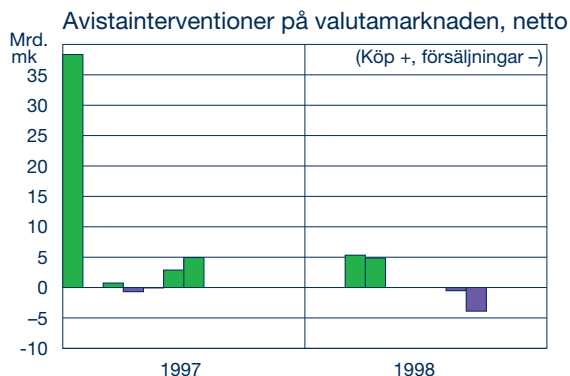
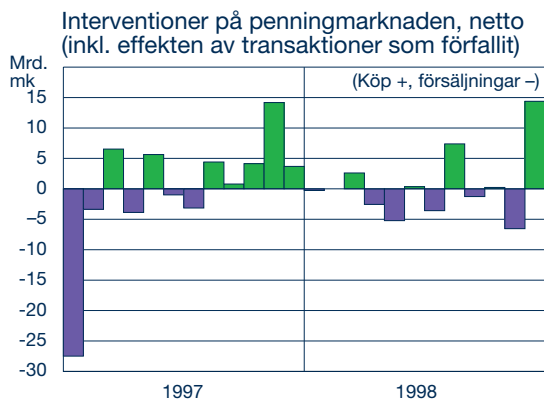
I kärnländerna i ERM låg valutornas kurser redan i början av 1998 mycket nära

centralkurserna mot D-marken (figur 15). Det irländska pundet, som 1997 avsevärt hade avvikit från sin centrankurs mot D-marken, var ännu i början av 1998 omkring 4 procent starkare än sin centrankurs. I mitten av mars revalverades det irländska pundet med 3 procent mot ERM-valutorna, och pundets centrankurser närmade sig därmed sina marknadsvärden. Samtidigt anslöts den grekiska drakman till ERM till en kurs som var betydligt svagare än den rådande marknadskursen. Efter ERM-kopplingen var drakmans kurs ca 2.5 procent starkare än den nya centrankursen.

På EU-toppmötet vid månadsskiftet april–maj beslutade stats- och regeringscheferna vilka länder som skulle delta i valutaunionen vid starten. Samtidigt gavs förhandsbesked om de bilaterala växelkurser till vilka valutorna i de blivande euroländerna skulle låsas den 1 januari 1999. Beslutet om valutaunionen och fastställandet av de oåterkalleliga omräkningskurserna bidrog till att stabilisera

Figur 13.

Finlands Banks interventioner

penning- och valutamarknaderna i de blivande euroländerna ytterligare. Italien sänkte styrrentan i april före mötena kring 1 maj och Spanien och Portugal strax efter mötena. De blivande euroländernas valutor kom att ligga mycket nära sina centralkurser i ERM.

Också i Finland var läget på penning- och valutamarknaden lugnt under våren och sommaren. Fallande internationella räntor och en avtagande inflationstakt drog ned de långa räntorna avsevärt så att de i augusti låg kring 4½ procent. De korta marknadsräntorna började sjunka på nytt i maj. Marknadens ränteförväntningar minskade också betydligt under sommaren (figur 16). Spekulationerna om en ändring av markens kurs (revalvering)

före fastställandet av den oåterkalleliga omräkningskursen upphörde efter besluten i början av maj. Markens marknadskurs och terminkurs försvagades och kom mycket nära centralkursen mot D-marken. Också det irländska pundets och den italienska lirans kurs, som redan före 1 maj-helgen hade utsatts för ett revalveringstryck, försvagades och närmade sig respektive centralkurser (figur 15).

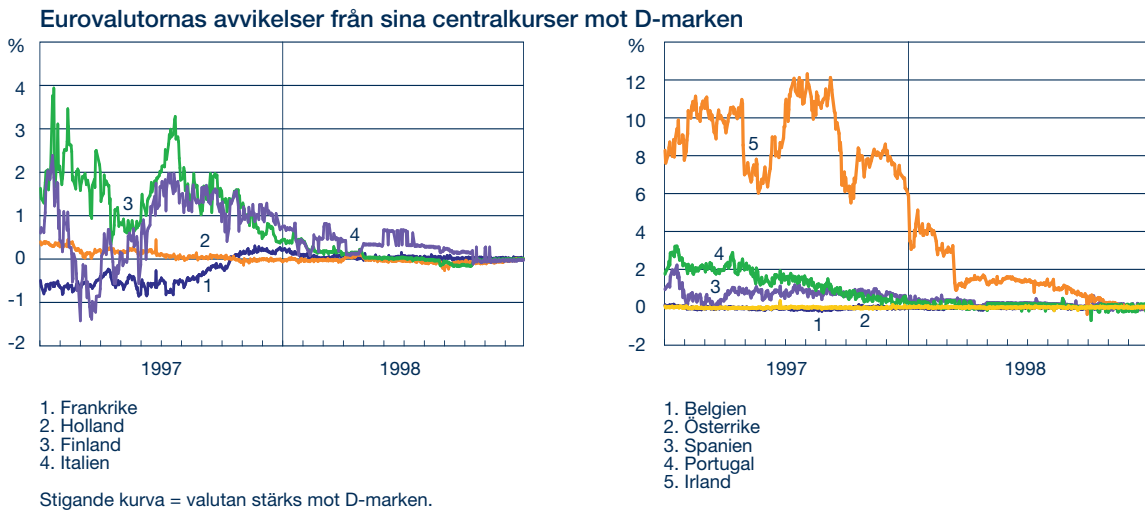
Krisen i Ryssland orsakade stor turbulens på de globala finansmarknaderna

Såväl det världsekonomiska läget som läget på de globala finansmarknaderna försämra-

Figur 14.

Figur 15.

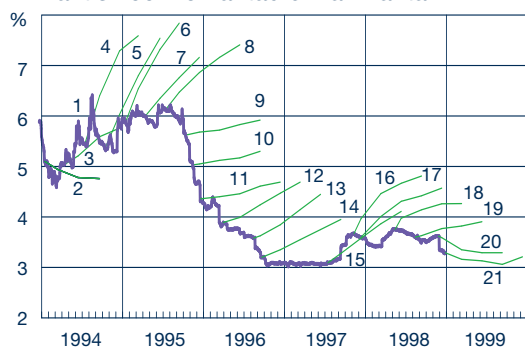

des kännbart på sommaren, när Asienkrisen fördjupades och spred sig till Ryssland och Latinamerika och Ryssland drabbades av en finansiell kris. Problemen förvärrades också inom den japanska ekonomin och banksektorn. Särskilt den i augusti alltmer akuta krisen i Ryssland fick de utländska investerarna att ompröva riskerna i tillväxtekonomierna.

Flykten till tryggare investeringsobjekt ledde till ett utflöde av utländskt kapital från krisområdena och omplaceringar i värdepapper med låg risk, vilket framkallade tvära kast på aktie-, kapital- och valutamarknaderna världen över. Riskaversionen resulterade i att medel omplacerades i statsobligationer i industriländerna med fallande långa räntor

Figur 16.

Faktisk och förväntad 3 mån. ränta*

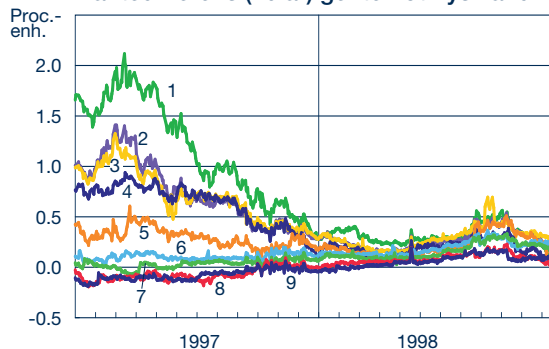

1. 3 mån. helibor			
2. Ränteförväntningar	15.1.1994	12. Ränteförväntningar	1.4.1996
3. "	15.4.1994	13. "	16.8.1996
4. "	15.7.1994	14. "	23.9.1996
5. "	14.10.1994	15. "	18.7.1997
6. "	16.1.1995	16. "	13.11.1997
7. "	13.4.1995	17. "	15.12.1997
8. "	14.7.1995	18. "	18.5.1998
9. "	13.10.1995	19. "	17.8.1998
10. "	15.11.1995	20. "	30.11.1998
11. "	20.12.1995	21. "	31.12.1998

* Den förväntade räntan baserar sig på termränter noterat.

Figur 17.

Räntedifferens (10 år) gentemot Tyskland

1. Italien
2. Spanien
3. Portugal
4. Irland
5. Finland
6. Belgien
7. Österrike
8. Frankrike
9. Holland

som följd. Samtidigt sköt riskpremierna för tillväxtekonomiernas skuldebrev i höjden.

Flykten till kvalitet och den korrigeringsrörelse som var att vänta efter den snabba uppgången i aktiekurserna i början av 1998 ledde också till att aktiekurserna allmänt vände brant nedåt i juli. Verkningarna syntes också i form av ett tryck på valutakurserna i många länder och i avsevärda förändringar i valutakurserna mellan de stora länderna. Den ökade riskaversionen gjorde att dollarn försvagades, medan yenen och D-marken förstärktes.

När krisen i Ryssland förvärrades i augusti pressades de långa räntorna ned ytterligare samtidigt som räntemarginalerna mellan länderna växte (figur 17). Mest sjönk den tyska långräntan. Den låg i början av oktober på ca 3.80 procent, medan långräntan i Finland var ca 4.20 procent. Räntenedgången re-

flekterade framför allt effekten av kapitalflödenas kanalisering till trygga placeringar, men även förväntningar om en avmattning i den ekonomiska aktiviteten, vilket också de samtidigt brant fallande aktiekurserna avspeglade. Marginalerna mot den tyska långräntan blev större: mot att i euroländerna före den ryska krisen ha krympt till 0.1–0.3 procentenheter vidgades de nu temporärt till 0.2–0.7 procentenheter. I EU-länderna Danmark, England och Sverige utanför euroområdet växte marginalen mot den tyska långräntan tillfälligt till omkring en procentenhet då den var som störst och bl.a. i Norge till omkring 1½ procentenhet. I Danmark tvingades centralbanken höja styrräntan med en procentenhet i september för att motverka trycket nedåt på kronan. Krisen i Ryssland avspeglades i någon mån också i den finska markens värde, och marken försvagades tem-

porärt så att den hamnade en aning på den svagare sidan om centralkursen mot D-mar-ken.

De försämrade världsekonomiska ut-sikterna till följd av läget i Ryssland och La-tinamerika och de förväntade effekterna på den amerikanska ekonomin fick centralban-ken i Förenta staterna att lätta på penning-politiken. Federal Reserve sänkte målräntan med 0.25 procentenheter vid tre tillfällen, dvs. i september, oktober och november, till 4.75 procent. Även Bank of England sänkte basräntan tre gånger i oktober–december, dvs. till 6.25 procent. Räntesänkningen i Fö-renta staterna och besluten i Japan att stödja och rekonstruera banksektorn bidrog för sin del till att aktiekurserna steg betydligt i okto-ber. Också i Sverige och Danmark sänktes styrräntorna i oktober–december. Räntesänk-ningen motiverades med att inflationstrycket minskade när tillväxten saktade av.

Även på obligationsmarknaden föränd-rades läget radikalt när de långa räntorna all-mänt gick upp med omkring en halv procent-enhet. Detta berodde bland annat på att inves-terarna snabbt avyttrade sina med yenlån med låg ränta finansierade placeringar på de amerikanska och europeiska obligations-marknaderna; avkastningen på dessa sjönk när yenen började förstärkas efter besluten i Japan om sanering av ekonomin. Den snabba avyttringstakten pressade priset på placer-ingarna och höjde räntorna. Också sänkning-en av centralbanksräntorna i Förenta staterna och några europeiska länder medförde i viss mån överflyttningar från obligationer till ak-tier, vilket framkallade ett tryck på avkast-ningen på obligationer. Uppgången i de långa räntorna blev emellertid kortvarig. Räntorna sjönk ytterligare i slutet av året och i många länder nåddes årets lägsta nivå i december.

Styrräntorna i euroländerna förenhetligades i slutet av året

När tillväxtutsikterna för euroområdet under hösten försvagades något och inflations-trycket ytterligare dämpades, blev det allt uppenbarare att den styrränta som Europeis-ka centralbanken skulle börja tillämpa vid början av 1999 skulle ligga nära de lägsta styrräntorna. Följaktligen fortsatte Irland, Italien, Portugal och Spanien att sänka sina styrräntor i oktober–november för att nå större konvergens med kärnländernas räntor, dvs. de lägsta i euroområdet.

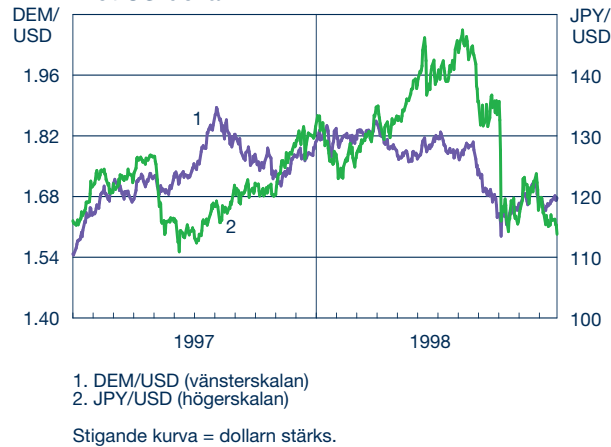
Vid sitt möte i början av december fat-tade ECB-rådet beslut om de sista detaljerna i sin penningpolitiska strategi och fastställde 4½ procent som referensvärde för tillväxten i det breda penningmängdsaggregatet M3. Samtidigt beslutades att de nationella centralbankernas styrräntor skulle förenhet-ligas och sänkas till 3.0 procent. Den itali-enska centralbanken höll dock ännu då sin styrränta en halv procentenhet högre än de övriga centralbankernas styrräntor. Bakom räntesänkningen låg de fortsatt gynnsamma prisutsikterna i euroområdet och instabiliteten på de globala finansmarknaderna.

Finlands Bank sänkte följaktligen styr-räntan tillsammans med de andra centralban-kena i euroområdet. Anbudsräntan sänktes från 3.4 till 3.0 procent den 3 december. Samtidigt beslutade Finlands Bank att sänka grundräntan från 4.0 till 3.5 procent räknat från den 15 december.

I övrigt var de korta marknadsräntorna i Finland rätt stabila under slutet av året och låg i nivå med motsvarande tyska räntor men sjönk efter anbudsräntesänkningen i decem-ber med ca 0.2 procentenheter. Långräntan fortsatte att falla strax efter den kortvariga uppgången i oktober och marginalen mot motsvarande tyska ränta krympte klart. I slu-tet av 1998 var den långa räntan 4.01 procent

Figur 18.

D-markens och den japanska yens kurs mot US-dollar

och marginalen mot motsvarande tyska ränta 0.14 procentenheter.

Kurserna mellan huvudvalutorna varierade mycket

Kurserna mellan huvudvalutorna förändrades avsevärt under året (figur 18). Dollarn förstärktes mot den japanska yenen under första halvåret, när den ekonomiska tillväxten i Förenta staterna var fortsatt gynnsam och en åtstramning av penningpolitiken väntades samtidigt som det ekonomiska läget i Japan försvagades ytterligare.

Dollarn började försvagas mot de övriga huvudvalutorna efter att Ryssland hamnat i kris och de ekonomiska problemen i Latinamerika blivit uppenbara, eftersom dessa problem antogs få återverkningar även på den amerikanska ekonomin. Investerarnas riskaversion försvagade dollarn i förhållande till D-marken och yenen. Till dollarns försvagning bidrog också räntenedgången i Förenta staterna. Samtidigt stärktes yenens kurs tack

vare avtalen om sanering av bankerna och ekonomin i Japan och reverseringen av kapitalflödena till stöd för yenen.

Från första hälften av augusti till senare delen av oktober försvagades dollarn i förhållande till yenen med omkring 20 procent. En uppfattning om hur tvära kasten var ger dollarn, som under första hälften av oktober på tre dagar försvagades med ca 15 procent mot yenen. Under höstens lopp försvagades dollarn betydligt också mot D-marken. Även i förhållande till den finska marken deprecierade dollarkursen på hösten.

Omräkningskurserna fastställdes

Trots krisen i Ryssland var markens värde under andra halvåret stabilt i förhållande till centralkursen mot D-marken. Mätt med det utrikeshandelsvägda indexet förstärktes marken efter sommaren ända till oktober, då bland annat dollarn och den norska och den svenska kronan försvagades. I genomsnitt 1998 var den finska marken mätt med det handels-

Tabell. Omräkningskurser för euron

Valuta	En euro uttryckt i respektive nationell valutaenhet
Belgiska franc	40.3399
Tyska mark	1.95583
Spanska pesetas	166.386
Franska franc	6.55957
Irländska pund	0.787564
Italienska lire	1936.27
Luxemburgska franc	40.3399
Nederländska gulden	2.20371
Österrikiska schilling	13.7603
Portugisiska escudos	200.482
Finska mark	5.94573

vägda indexet 0.4 procent svagare än året innan.

På årets sista dag antog EU-rådet den oåterkalleliga kursen för omräkning av varje deltagarlands valuta till euro. Från och med den 1 januari 1999 är dessa omräkningskurser de enda som används vid omräkning i bägge riktningarna mellan euron och de nationella valutaenheterna och även för växlingar mellan nationella valutaenheter.

Extern balans, bankernas utlåning och penningmängd

Bytesbalansöverskottet ökade något

Överskottet i bytesbalansen ökade något från 1997, trots att exportens tillväxttakt avtog. Överskottet uppgick till 37.3 miljarder mark, vilket utgjorde 5.5 procent av totalproduktionen (figur 19). Det stora bytesbalansöverskottet motsvarades av ett överskott i den offentliga sektorn, mot underskott året innan, och ett minskat överskott i den privata sektorn.

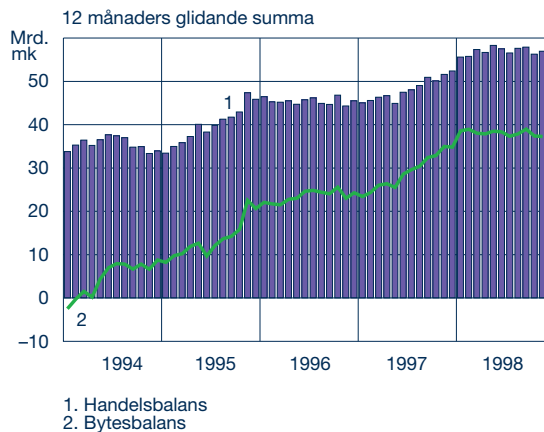
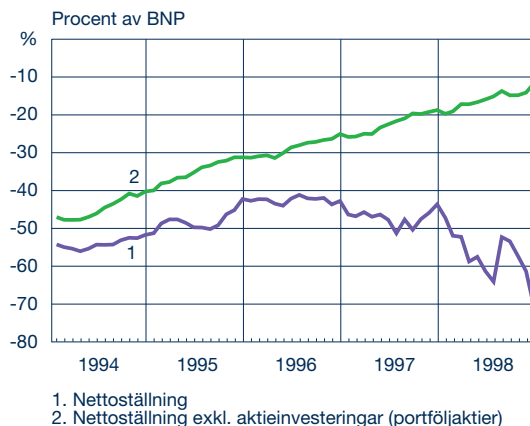
Handelsbalansen resulterade 1998 i ett överskott på 56.9 miljarder mark. Bland bytesbalansens övriga poster förbättrades tjänstebalansen något jämfört med 1997. Kapitalavkastningen sjönk trots att den räntebärande utlandsskulden minskade, vilket berodde på att dividendutgifterna steg till följd

av ökade utländska börsinvesteringar. Transfereringarna visade alltså ett underskott, bland annat på grund av större medlemsavgifter till än bidrag från EU och ett ökat utvecklingsbistånd.

Den privata sektorn redovisade 1998 ett fortsatt finansiellt överskott. Företagens inkomster ökade snabbare än investeringarna, vilket innebar att det finansiella överskottet i stor utsträckning användes till placeringar utomlands. Konsumenternas framtidstro var fortsatt positiv trots den ekonomiska krisen världen över. Hushållen konsumerade och investerade i bostäder i en sådan takt att det finansiella överskott som de byggt upp sedan recessionen krympte till nästan ingenting. Statens finansiella underskott minskade avsevärt, vilket bidrog till att vända det offentliga underskottet i ett överskott.

Stigande börskurser gav svagare nettoställning mot utlandet

Finlands nettoställning mot utlandet visade vid slutet av 1998 en skuld på 473 miljarder mark. Skulden motsvarade 70 procent av bruttonationalprodukten (figur 20). Trots det stora bytesbalansöverskottet ökade den utländska nettoskulden med 202 miljarder mark. Detta berodde dels på de stigande kurserna för finländska aktier, dels på försäljningen av aktier till utlandet. På grund av kursuppgången steg det utländska innehavet av finländska aktier i marknadsvärde med 205 miljarder mark och kom att utgöra en väsentlig post i Finlands utländska nettoställning. Nettoeffekten på utlandsskulden av andra värderingsposter, såsom valutakursförändringar, var obetydlig. Exklusive aktier och ägarandelar hade nettoställningen vid slutet av 1998 klart förbättrats till en nettoskuld på 138 miljarder mark. Högst hade nettoskulden varit 1993, då den uppgick till 232 miljarder mark.

Figur 19.**Handelsbalans och bytesbalans****Figur 20.****Finlands utländska nettoställning och utlandets innehav av finländska aktier**

Finländska företag direktinvesterade i utlandet för drygt 100 miljarder mark. Till de exceptionellt stora investeringarna bidrog fusionerna MeritaNordbanken och Stora Enso. Stocken av finländska direktinvesteringar i utlandet steg 1998 till 167 miljarder mark, medan utlandets investeringar i Finland låg på 79 miljarder mark.

De finländska investeringarna i utländska masskuldebrev minskade från året innan. Investeringarna under året uppgick till 9 miljarder mark och innehavet vid slutet av 1998 till 51 miljarder mark. Till exempel försäkringsbolagen placerade i utländska värdepapper för att sprida riskerna i sina portföljer. Bankerna hade vid slutet av 1998 en nettoskuld mot utlandet på 8 miljarder mark. De övriga finansinstitutens nettofordran på utlandet mer än fördubblades och uppgick vid utgången av 1998 till 25 miljarder mark.

Staten amorterade 1998 på sina valutalån 8 miljarder mark mer än vad som togs ut i nya lån. Valutaskuldens värde i mark

sjönk också något till följd av att marknaden förstärktes mot lånevalutorna, främst dollarn. Statens nettoskuld i valuta var dock fortfarande betydande: vid slutet av 1998 uppgick den till 175 miljarder mark, vilket var omkring en fjärdedel av bruttonationalprodukten. Även under de närmaste åren kommer amorteringarna att vara stora.

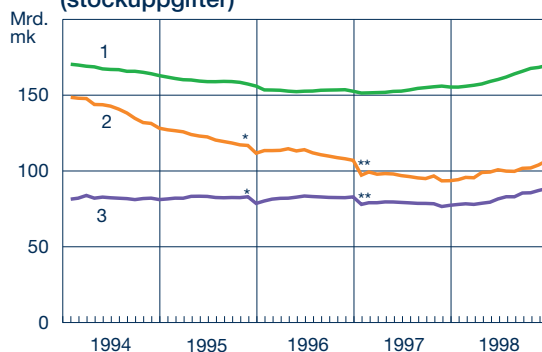
Statens nettofinansieringsbehov täcktes i likhet med åren innan i huvudsak med upplåning på den inhemska finansmarknaden, där efterfrågan var stor och räntenivån låg. Utlandets innehav av finska statsobligationer i mark motsvarade vid slutet av året ett värde av ca 40 miljarder mark. Utlandets intresse för finska statsobligationer i mark minskade kännbart under 1998.

Kreditstocken i bankerna ökade klart

Till följd av det ekonomiska uppsvinget ökade hushållens och företagens skuldbenägenhet och efterfrågan på banklån blev klart livligare 1998. Markkrediterna ökade med 12 procent och uppgick vid årsskiftet till

Figur 21.

Bankernas utlåning till företag och hushåll
(stockuppgifter)

1. Markkrediter till hushåll
2. Mark- och valutakrediter till företag
3. Markkrediter till företag

* Ca 5 mrd. mk bankkrediter överfördes i december 1995 till egendomsförvaltningsbolag.

** Efter en statistikomläggning omfattar kreditstocken inte längre
a) masskuldebrev och andra innehavarpapper som räknas till investeringstillgångarna
b) krediter beviljade av finländska bankers filialer i utlandet.

308 miljarder mark. I bostadslån togs ut 47 procent mer än året innan och lånestocken växte med 13 procent. Stocken av konsumtionskrediter från bankerna till hushållen ökade endast marginellt, medan finansbolagens konsumtionskreditstock växte betydligt. Nyutlåningen till företagen ökade med ca 50 %, och stocken av företagskrediter växte med 14 procent (figur 21). Valutalån togs ut ungefär i samma grad som de amorterades, och stocken vid årsskiftet uppgick endast till drygt en tiondel av rekordvolymen i början av decenniet. Sammanlagt ökade utlåningen i mark och utländsk valuta med 12 procent och låg vid slutet av 1998 på 327 miljarder mark. Som störst, dvs. över 400 miljarder mark, hade denna lånevolym varit vid slutet av 1991.

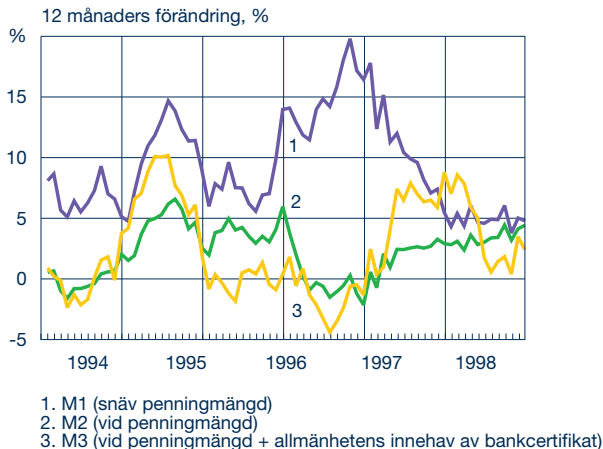
Stigande konjunkturer i förening med låga räntor stimulerade efterfrågan på krediter. Låneräntorna följde utvecklingen av de viktigaste referensräntorna. Efter anbuds-

räntehöjningen i mars gick 3- och 12-månadersheliborräntorna upp något men vände snart svag nedåt. Vid slutet av 1998 låg dessa båda räntor på ca 3,3 %. 12-månadersräntan var då nästan en procentenhet lägre än vid början av året. Bankernas egna referensräntor låg vid början av 1998 på 3,60–4,50 %. Under året sänkte bankerna sina primräntor så att räntorna vid slutet av året låg på 3,60–4,00 %.

Medelräntan på nyutlåningen hade i slutet av 1997 sjunkit strax under 5 %, och under 1998 höll den sig mellan 4½ och 5 %. Medelräntan på hushållskrediter var vid början av året drygt 6 % men sjönk under året med cirka en halv procentenhet. Också räntan på nya bostadslån gick ned en aning, till dryga 5 % vid årsskiftet. Stämpelskatten på lån slopades på våren, vilket för sin del minskade lånekostnaderna och bidrog till en ökad efterfrågan på krediter.

Figur 22.

Penningmängdsaggregat

Nya krediter bands fortfarande i huvudsak till korta referensräntor eller bankernas primräntor. Bankerna erbjöd få andra alternativ. Ungefär hälften av kreditstocken i mark var bunden till heliborräntor och ca 30 procent till primräntor.

Tillväxten i penningmängden fortsatt måttlig

Bankernas inlåning ökade med 5 procent. Den marginellt ökade inlåningen och den jämfört med tidigare år obetydliga förändringen i inlåningsstrukturen medförde att penningmängdens tillväxt rätt väl motsvarade den makroekonomiska utvecklingen (figur 22). Den breda penningmängden M2 växte 1998 med 4 procent. M3, som också omfattar allmänhetens innehav av bankcertifikat och därför kan variera rätt mycket, ökade med 2 procent.

De skattefria högräntekontona hade före utgången av 1997 successivt försvunnit som

inlåningsform. Också de källskattepliktiga tidsbundna kontona fortsatte att minska.

De medel som frigjordes från de avslutade kontona sattes i huvudsak in på sådana skattefria tidsbundna konton för vilka räntekastningen får vara högst 2 % och på skattepliktiga dagligkonton. Hushållens likvida check- och dagligkonton ökade 1998 endast med 2 miljarder mark. Medelräntan på bankernas totala inlåning fortsatte att sjunka från 1.44 procent i december 1997 till 1.31 procent i december 1998.

I bankernas inlåning i mark ändrades räntebindningen så att den grundräntebundna inlåningen stod för knappt 3 procent. Dagligkontona hade i huvudsak fast ränta eller en ränta som var bunden till bankernas egna primräntor. Inlåning till fast ränta och även andra kontoformer ökade klart.

På grund av den låga räntenivån blev andra investeringsobjekt allt populärare. In-

Det primära målet för den gemensamma penningpolitiken är prisstabilitet.

vesteringarna i placeringsfonder gick upp markant under första halvåret och uppgick vid årsskiftet till ca 29 miljarder mark, mot ca 18 miljarder mark vid slutet av 1997. Ökningen avspeglades framför allt i internationella fonder och i ränte- och blandfonder. Hushållens investeringar i frivilliga liv- och pensionsförsäkringar växte också. Efterfrågan på statens avkastningsobligationer som var riktade till allmänheten minskade däremot avsevärt, och det utelöpande beloppet sjönk till 21 miljarder mark, mot att ha varit 30 miljarder mark vid slutet av 1997.

Allmänhetens innehav av sedlar låg vid utgången av 1998 på ungefär samma nivå som vid början av året, dvs. ca 15 miljarder mark. Genom att de innestående medlen på check- och dagligkonton ökade växte den smala penningmängden M1 med 5 procent.

Utformningen av penningpolitiken i Europeiska centralbanken

Europeiska centralbanken (ECB), som inledde sin verksamhet vid början av juni, fattade under sommaren och hösten flera beslut om principerna för sin framtida penningpolitik och verksamhet. Dessa frågor hade redan beretts rätt långt av Europeiska monetära institutet EMI.

På hösten beslutade ECB-rådet om de viktigaste elementen i ECB:s stabilitetsinriktade penningpolitiska strategi. Det primära målet för den gemensamma penningpolitiken är prisstabilitet: enligt Maastrichtfördraget ”skall huvudmålet för ECBS vara att upprätthålla prisstabilitet”. I Europeiska centralbankssystemet ECBS prioriteras prisstabilitetsmålet framför den allmänna ekonomiska politiken, som ECBS också stöder men under förutsättning att prisstabilitetsmålet

enligt ECB:s bedömning inte äventyras. ECB-rådet definierade prisstabilitet som ”en årlig ökning av det harmoniserade indexet för konsumentpriser (HIKP) för euroområdet på mindre än 2 %”. Prisstabilitet definierad på detta sätt är det mål som skall uppnås på medellång sikt.

Genom att definiera prisstabilitet med hjälp av det harmoniserade konsumentprisindexet för euroområdet framhåller ECB-rådet att dess beslut baseras på en analys som täcker hela euroområdet och att penningpolitiken dimensioneras efter den monetära, realekonomiska och finansiella utvecklingen i euroområdet som helhet. Genom ställningstagandet att prisstabilitet skall upprätthållas på medellång sikt signalerar ECB-rådet behovet av en framsynt, medelfristig inriktning på penningpolitiken.

För att upprätthålla prisstabilitet har ECB-rådet antagit en strategi som innehåller två huvudelement.

Det första är att penningmängden ges en framträdande roll, som manifesteras genom ett kvantitativt referensvärde för tillväxten av ett brett penningmängdsaggregat. I december meddelade ECB-rådet att referensvärdet skulle komma att gälla det breda penningmängdsaggregatet M3 och att referensvärdet för tillväxten 1999 hade satts till 4½ %. Ett referensvärde för penningmängden innebär inte i sig ett åtagande att mekaniskt korrigera avvikelserna på kort sikt.

M3 omfattar utelöpande sedlar och mynt, vissa skulder för monetära finansinstitut i euroområdet och skulder klassificerade som inlåning för vissa statliga institutioner (t.ex. postverk och statskassa). Följande skulder ingår i M3: inlåning över natten, inlåning med överenskommen löptid upp till två år, inlåning med uppsägningstid upp till tre månader, repor, skuldförbindelser med löptid upp till två år, andelar i penningmark-

nadsfonder och penningmarknadsinstrument (netto).

Parallellt med analysen av penningmängdstillväxten i förhållande till referensvärdet kommer en bred analys av utsikterna för prisutvecklingen och riskerna i fråga om pristabiliteten i euroområdet att spela en viktig roll i ECBS strategi. I analysen används ett brett urval av ekonomiska och finansiella variabler som indikatorer för den framtida prisutvecklingen. Strategin markerar ECB-rådets starka engagemang i fråga om det primära målet och bör göra det möjligt att uppnå detta övergripande mål.

ECB-rådet har också fattat beslut om framtida penningpolitiska instrument. De viktigaste är öppenmarknadsoperationerna, de stående faciliteterna och kassakravssystemet. Rapporten ”Den gemensamma penningpolitiken i etapp tre: Allmän dokumentation av ECBS penningpolitiska instrument och förfaranden” från september 1998 innehåller detaljerade beskrivningar av dessa penningpolitiska instrument och förfaranden som ECBS kommer att tillämpa i etapp tre.

ECB-rådet har beslutat att ECBS vid starten av etapp tre inför ett kassakravssystem, där kreditinstitutet i euroområdet åläggs att hålla kassakravsmedel i respektive nationella centralbanker. Rådet ser tre uppgifter som ett kassakravssystem är ägnat att utföra i etapp tre. Systemet bidrar till att stabilisera penningmarknadsräntorna. Det medverkar också till att öka efterfrågan på centralbanksmedel och därigenom skapa eller förstärka ett strukturellt likviditetsunderskott på marknaden; detta bedöms kunna förbättra ECBS möjligheter att effektivt tillföra likviditet och på längre sikt reagera på nya betalningsformer, såsom elektroniska pengar. Kassakravssystemet bidrar vidare till kontroll av penningmängdstillväxten främst genom att öka penningefterfrågans ränteelasticitet.

I kassakravsbasen inräknas skuldkategorierna ”inlåning”, ”emitterade skuldförbindelser” och ”penningmarknadsinstrument” såsom de definieras i datainsamlingen för finansmarknadsstatistiken. Skulder till banker och skulder till ECBS underställs inte kassakrav. Kassakravsprocenten är noll också för ”repoavtal”, ”inlåning med överenskommen löptid över 2 år” och ”skuldförbindelser med överenskommen löptid över 2 år”. ECBS tillämpar en kassakravspå 2.0 % på respektive poster i kassakravsbasen. ECB tillåter ett generellt avdrag på 100 000 euro från institutens kassakrav så att kreditinstitut med en liten kassakravsbas inte skall behöva hålla några kassakravsmedel på konton i centralbanker. ECB betalar ränta på inestående kassakravsmedel enligt samma räntenivå som gäller för dess huvudsakliga refinansieringstransaktioner. Detta underminerar den tredje uppgiften för kassakravssystemet, dvs. kontrollen av penningmängdstillväxten.

Huvudparten av de instrument som ECB inför har redan ingått i Finlands Banks arsenal. Finlands Bank samordnade rutiner i sitt penningpolitiska styrsystem efter europeisk praxis i slutet av 1997 och under 1998. Till exempel metoden för beräkning av räntorna för centralbanksoperationerna ändrades från faktiskt antal dagar/365 till faktiskt antal dagar/360.

I den monetära unionen fastställs grundräntan inte längre av Finlands Bank, inte heller beräknar och publicerar banken heliborräntor eller långa referensräntor. De nationella referensräntorna ersätts till en stor del av referensräntor som gäller för hela euroområdet.

Enligt lagen om vissa referensräntor och ändring av räntelagen (996/1998) fastställs grundräntan årligen av finansministeriet i juni och december för följande halva

kalenderår. Grundräntan beräknas som medeltalet av den 12 månaders marknadsränta som publicerats under de tre kalendermånaderna före fastställandet av grundräntan. Grundräntan fastställs som förut med en noggrannhet av en fjärdedels procentenhet. Lagen innehåller också en ändring av räntelagen såtillvida att beslutanderätten i fråga om grundräntan överförs från Finlands Bank till finansministeriet. Begreppet Finlands Banks grundränta försvinner och ersätts av begreppet ”referensränta som ministeriet fastställt”.

Finansministeriet beslutade i december att de heliborräntor som beräknats och publicerats av Finlands Bank den 1 januari 1999 ersätts av euriborräntor med motsvarande löptider.

I bankernas utlåning berörs en stor del av låneavtalen av det ändrade referensräntesystemet. Däremot påverkar det inte bankernas inlåning nämnvärt.

ECB-rådet har också antagit de metoder och förfaranden som skall tillämpas i växelkursmekanismen ERM II. Avtal slöts hösten 1998 mellan euroområdet, ECB och de grekiska och de danska myndigheterna om att den grekiska drakman och den danska kronan deltar i ERM II så att fluktuationsbandet kring centralkursen mot euron för den grekiska drakman är ± 15 procent och för den danska kronan ± 2.25 procent.

En av Finlands Banks viktigaste uppgifter enligt lag är att för sin del sörja för betalningssystemets och det övriga finansiella systemets tillförlitlighet och effektivitet samt delta i utvecklingsarbete och lagberedning som rör systemet. Som medlem av Europeiska centralbankssystemet (ECBS) är Finlands Bank dessutom skyldig att främja väl fungerande betalningssystem och medverka till ett stabilt finansiellt system. I detta arbete deltar Finlands Bank aktivt genom ECBS banktillsynskommitté och kommittén för betalnings- och avvecklings-system.

Finlands Bank svarar för den allmänna övervakningen av det finansiella systemet, dvs. för analys, bevakning och tillsyn av systemets allmänna stabilitet och funktionssäkerhet. Tillsynen omfattar det finansiella systemet och finansförmedlingen i sin helhet. Bevakningen och tillsynen syftar till att förebygga det finansiella systemets sårbarhet och systemrisker såväl lokalt som globalt. Målet är att förtroendet för systemet skall upprätthållas utan att ingripanden i själva verksamheten skall behövas. Som ett led i den allmänna övervakningen av det finansiella systemet sörjer Finlands Bank också för den allmänna övervakningen av betalningssystemen (se närmare s. 44).

EMU:s etapp tre, som inleddes den 1 januari 1999, leder med tiden till betydande och djupgående förändringar på den europeiska finansmarknaden. När elva EU-länder införde den gemensamma valutan, euron, och antog en gemensam penningpolitik, skapades förutsättningar för en i europeiska förhållanden vittomspännande och likvid finansmarknad; denna marknad är stabilare än nationella marknader men samtidigt också mera konkurrensutsatt.

I den tredje etappen av EMU kommer konkurrensen på kredit-, inlånings- och värdepappersmarknaden att skärpas avsevärt. Då valutakursrisken mellan euroländerna eliminerats ökar kreditrisken och likviditeten i betydelse. Skillnader mellan länderna finns dock fortfarande i fråga om beskattning, reglering och handelspraxis. Även om lokal-känedom utgör en konkurrensfördel för de nationella finansmarknadsaktörerna ställer den hårdnande konkurrensen till följd av euron krav på kostnadsbesparingar och en överlag effektivare verksamhet på finansmarknaden också i Finland.

Under 1998 förberedde sig den finansiella sektorn för eurovärlden. Också den fördjupade och utbredda Asienkrisen skapade oro på finansmarknaden, vilket speglades i alltmer fluktuerande marknadspriser världen

över. Marknaden stabiliserades dock mot slutet av året. Åtgärder inleddes också i ökad utsträckning för att höja beredskapen inför tusenårsskiftet.

Omstruktureringen av den finansiella sektorn

Bankerna

Banksektorns beredskap att möta den skärpta konkurrensen hade redan 1997 lett till stora strukturella omställningar; under 1998 var strukturuomvandlingen inte lika omfattande. Beslutet om fusionering av Postbanken och Finlands Exportkredit till holdingbolaget PV-yhtymä verkställdes vid början av 1998. I april döptes bolaget om till Leonia Abp, och i juni fick Postbanken namnet Leonia Bank Abp, medan Finlands Exportkredit blev Leonia Företagsbank Abp. I slutet av året döptes Leonia Företagsbank om till Leonia Corporate Bank Abp.

I januari 1998 beslutade investeringsbanken Mandatum och affärsbanken Interbank om ett samgående. Genom fusionen uppstod affärsbanken Mandatum Bank Abp, som inledde sin verksamhet vid början av augusti. Balansomslutningen i Mandatum Bank uppgick till ca 3 miljarder mark (knappt en halv procent av de inhemska depositionsbankernas sammanräknade balansomslutning), aktiekapitalet till ca 80 miljoner mark och eget kapital till inemot 250 miljoner mark. Verksamhetsmässigt kompletterar de fusionerade bankerna varandra. I augusti köpte Mandatum Bank upp bankfirman Protos.

Inte en enda utländsk bank etablerade sig i Finland under 1998. Även om utlåningen i de utländska bankerna fortsatte att öka snabbt var deras marknadsandel endast ca 3 procent av kreditgivningen. Framför allt de svenska bankerna var aktiva i sin mark-

nadsföring. Utländska banker köpte upp finländska bankfirmor, och de ökade därigenom märkbart sitt ägande inom denna sektor.

Bankerna, utom Skop, återbetalade 1998 resten av kapitalinvesteringarna från staten under bankkrisen. Vid extra bolagsstämman i Skop den 30 december 1998 fattades beslut om att banken skulle upplösas genom frivillig likvidation. Skop trädde i likvidation vid början av 1999. Avvecklingen av bankens verksamhet genom likvidation tar 2–3 år. Till följd av sitt övertagande av Skop 1991 i samband med bankkrisen har Finlands Bank lidit en förlust på totalt ca 5 miljarder mark. Den slutliga förlusten för staten, som 1992 tog över ansvaret för Skop och dess dotterbolag, beräknas bli 4–5 miljarder mark.

De flesta banker intensifierade sin bankverksamhet på Internet under 1998. Efterfrågan på Internettjänster hos bankkunderna har varit extra livlig i Finland, som är ett av de ledande länderna i Internetanvändning.

I juli 1998 bildades det statsägda specialfinansieringsbolaget Valtion erityisrahoytus Oyj, som i oktober döptes om till Finnvera Oyj. Under hösten 1998 slogs också verksamheten i Kera Oyj och Statsgaranticentralen samman och fusionerades med Finnvera. Fide Ab blev dotterbolag till Finnvera och Finnfund blev ett intressebolag. Sin egentliga verksamhet inledde Finnvera den 1 januari 1999. Vid verksamhetsstarten uppgick balansomslutningen i bolaget till ca 8 miljarder mark och ansvarsförbindelserna till ca 40 miljarder mark. Syftet med omorganisationen var att effektivisera statens specialfinansiering, framför allt för att avhjälpa de brister som förekommit i utbudet av finansiella tjänster till små och medelstora företag.

För avyttring av fastigheter som inte behövs för affärsrörelsen upprättades nya fastighetsinvesteringsbolag. Sådana var bland annat fastighetsbolaget Aleksia Ab, som

upprättades av MeritaNordbanken i december, och det statsägda fastighetsinvesteringbolaget Kapitaali Kiinteistö Oy. Aleksia, med fastigheter till ett marknadsvärde av uppskattningsvis 8.4 miljarder mark, planeras introduceras på fondbörsen under 1999.

Kapitalmarknaden

Också värdepappersmarknaden förberedde sig för etapp tre av EMU genom omstruktureringar. I juni slogs derivatfunktionerna vid Finlands Optionsbörs Ab samman med motsvarande funktioner vid Helsingfors Börs (HEX Ab, Helsingfors Värdepappers- och derivativbörs, clearingbolag).

Helsingforsbörsens medverkan i det tillsammans med svenska OM Gruppen planerade nordiska börssamarbetet strandade i november. Börsen slöt i stället ett samarbetsavtal med tyska Deutsche Börse och den tysk-schweiziska derivatbörsen Eurex. Målet är att Helsingforsbörsen senast kring halvårsskiftet 2000 är en integrerad del av det handelsnät som håller på att byggas upp till allmänuropeisk standard. Xetra-systemet vid Deutsche Börse blir då handelssystemet för Helsingforsbörsen, vars medlemmar enligt avtalet också blir medlemmar av Deutsche Börse och Eurex – och vice versa. Samarbetet gör Helsingforsbörsen konkurrenskraftigare och är sannolikt också en garanti för att derivathan-deln inte flyttas från Helsingfors.

Samma syfte tjänar också beslutet i december att införliva Finlands Värdepapperscentral Ab och Helsingforsbörsen i samma koncern. I den nya koncernen – Helsinki Exchanges Group Ltd Ab – upptas som dotterbolag utöver de nyss nämnda också Helsingfors Värdeandelscentral Ab.

Finlands Värdepapperscentral spelar en central roll på den finländska värdepappersmarknaden. Värdepapperscentralen fungerar som registreringscentral för kontobaserade

värdepapper som emitteras i Finland samt som clearingorganisation för inrapporterade värdepappersavslut.

RM-systemet, som är ett clearing- och avvecklingssystem för skuldförbindelser som handlas på Värdepapperscentralens grossistmarknad, har tekniskt sett fungerat väl. Där- emot har OM-systemet – clearing- och avvecklingssystemet för Värdepapperscentra- lens aktiehandel – tidvis haft likviditets- och leveransproblem som lett till att avslut av- vecklats senare än överenskommet. Myndig- heterna, Värdepapperscentralen, Helsingfors- börsen och clearingmedlemmarna vidtog en hel del åtgärder för att öka funktionssäker- heten vid clearingen och avvecklingen av ak- tietransaktioner. Med utgångspunkt i detta vidareutvecklades OM-systemet.

Ett viktigt projekt på medellång sikt som skall göra aktieclearingen och -avveck- lingen effektivare och funktionssäkrare gäl- ler centraliseringen av den nu decentraliserade registerhållningen av aktier och ägar- andelar till Finlands Värdepapperscentral. Värdeandelsregistreringen, nu spridd på sex registerhållare, beräknas vara överförd till Värdepapperscentralen år 2000.

Kravet på fullgod säkerhet för krediter i Europeiska centralbankssystemet skapar nära kopplingar mellan värdepappersavvecklings- systemen, operationerna för genomförande av den gemensamma penningpolitiken och betalningssystemet TARGET. ECB och de nationella EU-centralbankerna har därför som ett led i förberedelserna för EMU:s etapp tre specificerat kraven på avvecklings- system som kan godkännas för ECBS kre- dittransaktioner samt utvärderat värdepap- persavvecklingssystemen i EU-området mot dessa krav. Värdepapperscentralens RM- system uppfyller alla ECBS-kriterier. I Vär- depapperscentralens OM-system hanteras inte sådana instrument som godtas som

**Kravet på full säkerhet
skapar kopplingar
mellan värdepappers-
avvecklingssystemen
och genomförandet av
den gemensamma
penningpolitiken.**

säkerheter i ECBS, men på vissa särskilda villkor uppfyller också det minimikraven.

I Europeiska centralbankssystemet skall kreditinstituten ställa säkerhet för sin centralbankskredit. Principen är att ECBS godkänner ett brett urval av värdepapper som säkerhet och att samma värdepapper godtas som säkerhet för centralbankskredit i hela euroområdet. Efter starten av etapp tre av EMU sker den gränsöverskridande användningen av underliggande värdepapper mellan euroländerna enligt den s.k. korrespondentbanksmodellen, vilket innebär att centralbankerna i ECBS medlemsländer fungerar som depåhållare för varandra och sköter överföringen.

Finlands Bank fattade i början av 1998 ett preliminärt beslut om underliggande värdepapper vid ECBS operationer. Värdepapper i grupp ett omfattar skuldförbindelser som uppfyller de enhetliga godtagbarhetskriterier som fastställts av ECB för hela euroområdet. De nationella centralbankerna kan ytterligare godkänna s.k. grupp två-värdepapper, som är särskilt viktiga för de nationella marknaderna och banksystemen. Urvalskriterierna för grupp två-värdepapper skall uppfylla ECB:s minimikrav, men i övrigt kan kriterierna variera mellan länderna. På förslag av Finlands Bank har som grupp två-värdepapper i Finland godkänts kontobaserade skuldförbindelser i euro som har getts ut av inhemska emittenter och är avsedda för handel.

Emittenterna av skuldförbindelser i grupp två skall ha godtagbara kreditvärdighetsbetyg. Ratinginstituten i sin tur måste uppfylla vissa kriterier som fastställts av ECB. Sådana kriterier är till exempel kreditklassificeringens offentlighet, prognosvärde och jämförbarhet med internationella klassificeringar. Ratinginstituten skall också vara så oberoende som möjligt av de företag som de betygsätter. Förutom internationella ratinginstitut har Dun

& Bradstreet Finland Ab godkänts som kreditvärderingsbolag vars nya, utbyggda ratingverksamhet Finlands Bank kan använda bland annat i sin kreditriskbedömning av inlämnade säkerheter. Ytterligare två andra bolag – Finnvera Abp och Försäkringsaktiebolaget Garantia – planerar att inleda denna typ av verksamhet. Om den planerade verksamheten uppfyller de villkor som ställs av Finlands Bank, är banken beredd att i sin kreditriskbedömning använda även den rating som denna verksamhet resulterar i.

Finlands Värdepapperscentral beslutade i november om upprättandet av en datakommunikationsförbindelse till Deutsche Börse Clearing för överföring av värdeandelar mellan länderna. Därigenom underlättas till en början främst hanteringen av säkerheterna i ECBS.

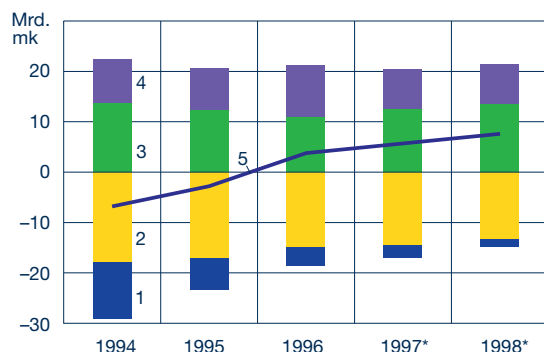
Den finländska finansmarknadens stabilitet och konkurrenskraft är i hög grad beroende av den beredskap Värdepapperscentralen och Helsingforsbörsen har inför euron och år 2000. Också förbindelserna med internationella system har en avgörande betydelse för den nationella infrastrukturens konkurrensförmåga i framtiden.

Helsingforsbörsens nya elektroniska handelssystem för aktier kom i gång senare än beräknat på grund av tekniska problem. Det nya systemet togs i bruk i september och det har fungerat enligt förväntningarna. Funktionssäkra och effektiva datasystem är viktiga i det nya konkurrensläge som uppstår till följd av EMU och som även gäller börserna och stödfunktionerna för värdepappershandeln.

Övergången till noteringar i euro vid början av 1999 löpte utan problem.

Figur 23.

Depositionsbankskoncernernas resultat

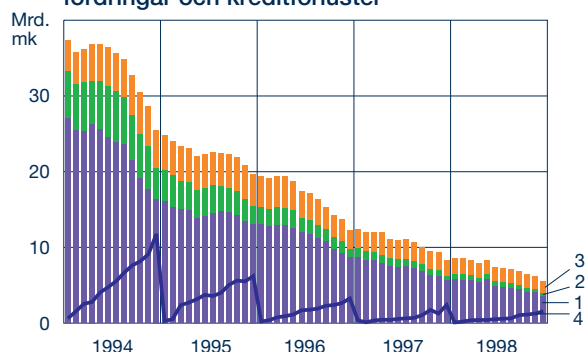

1. Kredit- och garantiförluster
2. Övriga kostnader
3. Finansnetto
4. Övriga intäkter
5. Rörelsevinst

* Siffrorna för 1997 och 1998 innehåller för MeritaNordbanken endast Merita Bank Abp och dess dotterföretag.

Figur 24.

Depositionsbankskoncernernas oreglerade fordringar och kreditförluster

1. Oreglerade fordringar
2. Bankgarantier
3. Fordringar med nollränta
4. Kreditförluster

Bankernas lönsamhet och effektivitet

Generellt sett var läget för de finländska bankerna 1998 gynnsamt: bankerna redovisade goda resultat, rörelsevinsterna steg ytterligare och framför allt finansnettot ökade (figur 23). Bankernas oreglerade fordringar och kreditförluster låg kvar på nivåer som de redan tidigare hade sjunkit till och som kan anses normala (figur 24). Följden var att bankernas kapitaltäckning förbättrades något.

Efter bankkrisen har de finländska bankerna på några år ökat sin effektivitet till nordisk nivå och snabbt förbättrat sin resultatförmåga. I effektivitet har bankerna närmat sig de svenska. Bland OECD-länderna har Finland legat i topp när det gäller banksektorns kostnadsbesparingar under 1990-talet. Under denna period har bland annat antalet anställda och kontorsnätet närapå halverats, vilket har gett de finländska bankerna ett bättre konkurrensläge. Bankerna belastas dock sedan bankkrisen av fortsatt stora fastighetsinne-

hav, som är uppenbart svåra att avyttra i en snabb takt.

Asien- och Rysslandskriserna hade inga större återverkningar på de finländska bankerna 1998. Gentemot de huvudsakliga krisregionerna hade bankerna i Finland relativt små direkta risker jämfört med banksektorn i många andra länder i Europa.

På kreditmarknaden skärptes konkurrensen mellan bankerna under 1998. Kreditstocken växte med ca 12 procent. Trots den hårdnande konkurrensen minskade bankernas räntenetton inte nämnvärt, eftersom utlåningen ökade klart. Konkurrensen i fråga om nyutlåningen, som tärde på räntemarginalerna, gällde i första hand kreditgivningen till hushållen där marginalerna av hävd har varit stora och kreditförlusterna små.

Till lönsamheten i den finländska banksektorn bidrog den stora lågförräntande inlåningsvolymen. Jämfört med övriga Europa har en relativt stor del av sparmedlen i Finland legat på lågräntekonton i bank. Under de senaste åren har det finansiella sparandet allt

oftare koncentrerats till andra investeringsobjekt än bankinlåning. Den ökade konkurrensen ledde till att lönsamheten i bankerna gick upp något långsammare mot slutet av året.

Införandet av euron är för bankerna en strategisk utmaning, som självfallet också innebär stora risker. Operativt var de finländska bankerna väl förberedda för euron, och övergången till etapp tre av EMU beredde inga nämnvärda problem.

Under 1998 började bankerna bygga upp sin beredskap inför år 2000. Allt tyder på att bankerna har goda förutsättningar att nå en tillräcklig 2000-beredskap före tusenårsskiftet.

Aktiemarknaden, placeringsfonderna och derivatmarknaden

Aktiemarknaden utvecklades i gynnsam riktning under första hälften av 1998. Kursuppgången på Helsingforsbörsen hörde till de kraftigaste bland industriländerna. Detta kunde delvis tillskrivas Nokiaaktien; Nokia stod för cirka hälften av börsens marknadsvärde. För de hemmamarknadsorienterade företagen var kursutvecklingen dämpad. Utlandets intresse för finländska aktier var stort, och omsättningen på börsen gick upp markant. Flera nya företag introducerades på börsen. Vid slutet av 1998 motsvarade det utländska innehavet ca 53 procent av det förvaltarregistrerade marknadsvärdet.

I oktober reviderades börsens listsystem. Börslistan bytte namn till huvudlista. OTC-listan och mäklarlistan slogs ihop och döptes till I-lista. Dessutom infördes två nya listor: NM-listan och prelistan. I-listan (Investors' list) omfattar medelstora etablerade företag med ett marknadsvärde på minst 20 miljoner mark. NM-listan (New Market list) är till för växande, innovativa internationellt

inriktade små och medelstora företag som har ett marknadsvärde på minst 10 miljoner mark. På prelistan upptas bolag som planerar introduktion på någon av börsens övriga listor.

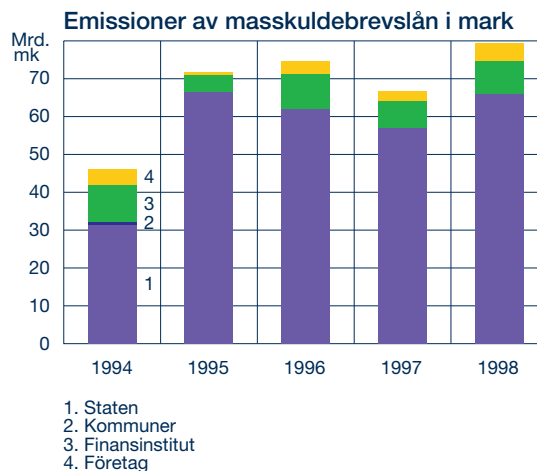
Den tilltagande oron på internationella aktie- och obligationsmarknader under sensommaren och förhösten avspeglades också på den finländska värdepappersmarknaden. Aktiekurserna började falla snabbt och de långa räntorna sjönk i likhet med räntorna i andra EMU-länder. Efter oktober återhämtade sig aktiemarknaden dock klart. I inget skede visade investerarna några tendenser till en panikartad flykt från den finländska marknaden.

Den planerade aktieförsäljningen i de statsägda bolagen Sonera och Fortum genomfördes under hösten. Fortumförsäljningen uppskötts dock ett par månader på grund av det osäkra marknadsläget.

Finlands Bank medverkade i den enkätundersökning om portföljinvesteringar vid slutet av 1997 som genomfördes i Internationella valutafondens regi. Enligt enkätresultaten uppgick de finländska placeringarna i utländska värdepapper vid slutet av 1997 till ca 63 miljarder mark. Motsvarande investeringar enligt betalningsbalansstatistiken utgjorde vid slutet av 1998 ca 84 miljarder mark. Enligt enkäten hade över hälften av investeringarna gjorts i Storbritannien, Sverige, Förenta staterna och Tyskland. Investeringarna i Asien uppgick totalt till knappt 3 miljarder mark, varav två tredjedelar gällde den japanska marknaden. Värdet av investeringarna i Ryssland och Baltikum var endast drygt 100 miljoner mark.

De utländska placeringarna hade enligt enkätsvaren gjorts rätt koncentrerat. Finansinstituten stod för ca 90 procent av alla investeringar. Bankerna hade investerat ca 8 miljarder mark och övriga finansinstitut sammanlagt ca 48 miljarder mark; bland övriga finansinstitut stod främst försäkringsbolagen

Figur 25.

och några specialfinansieringsinstitut för placeringarna i utlandet.

Placeringsfonderna i Finland fortsatte att växa i jämn takt. Ett undantag utgjorde korträntefonderna, där de något negativa nettoregistreringarna kunde ha berott på bland annat kommunsektorns försvagade finansiella ställning. Placeringsfonderna led inte nämnvärt av oron i slutet av sommaren, utan intresset för dem ökade under hösten, även om tillväxttakten var något långsammare än tidigare. I fondsparandet skedde dock även i Finland en förskjutning från aktiefonder till långräntefonder. De internationella fonderna växte snabbt.

Arbetspensionsbolagen fortsatte att placera i statsobligationer. Också deras utlandsplaceringar ökade. Däremot var efterfrågan på återlåning och placeringslån alltfjämt svag. Sina aktieplaceringar ökade arbetspensionsbolagen försiktigt.

Handeln med räntederivat krympte. Clearingvolymen på Helsingforsbörsen gick kraftigt ned när flera marknadsparter övergick till att anlita utländska marknader. Till den minskade handeln med korträntederivat

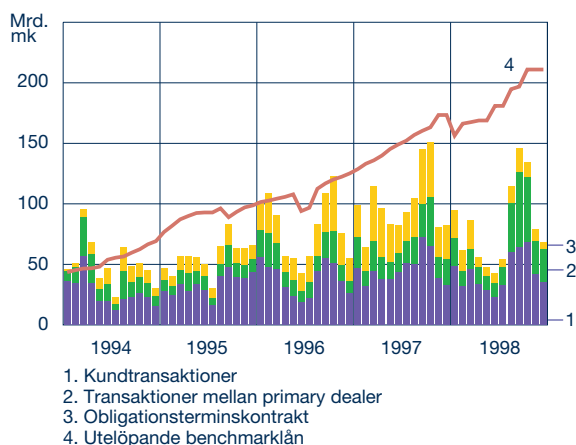
bidrog för sin del sannolikt också förberedelserna inför 1999, då heliborräntorna försvann ur bilden. Benchmarklåneterminer avvecklades till ett antal som var mindre än hälften av motsvarande siffra 1997, trots att omsättningen under den turbulenta förhösten var klart livligare än under sommaren.

Allt fler masslåneemissioner genomfördes 1998 i form av värdeandelar. Statsrådet fattade också beslut om att statens markskulder i form av värdeandelar konverteras till euro vid början av 1999.

I och med att budgetunderskottet krympte fortsatte också statens upplåningsbehov att minska under 1998. De benchmarklånedominerade emissionerna av statliga masskuldebrevslån ökade med 15,7 procent (figur 25). Emissionsstrukturen förändrades något från året innan. Statens avkastningsobligationer hade dålig åtgång och stocken krympte med en tredjedel. Också statens skuldförbindelser minskade. Benchmarklånen var den enda av statens upplåningsposter som fortsatte att växa 1998 (figur 26). Valutalån återbetalades för knappt 8 miljarder mark netto.

Figur 26.

Statens benchmarklån

Företagsemissionerna gick upp jämfört med året innan. Den privata sektorns massskuldebrevslån låg på samma nivå som 1997.

Finanstillsyn och lagstiftning

Riksdagen antog i mars den nya lagen om Finlands Bank (se närmare s. 65).

Finlands Bank slutade vid slutet av 1998 att notera 3- och 5-årsreferensräntor. Beräkningsgrunderna för grundräntan ändrades också så att den binds till marknadsränta. Från och med 1999 fastställs grundräntan av finansministeriet två gånger per år på grundval av euriborräntan för tolv månader. Vid slutet av 1998 upphörde Finlands Bank med noteringen av heliborräntor. Beräkningen av heliborräntorna hade redan i maj med oförändrade villkor överförts till Bankföreningen. Heliborräntorna ersattes vid början av 1999 med euriborräntor.

Under verksamhetsåret trädde flera lagändringar som gällde kreditinstitut och

värdepappersföretag i kraft. Ett nytt system för insättarskydd infördes vid början av 1998. Enligt den nya lagen garanteras insättningar upp till 150 000 mark fullt ut. Skyddet gäller per insättare och bank så, att de sammanlagda insättningarna i en bank eller bankgrupp från en insättare garanteras upp till 150 000 mark. Antalet konton i olika banker är inte begränsat. Beräknat enligt ställningen vid slutet av 1997 uppskattas garantin täcka 68 procent av det totala beloppet insättningar från allmänheten.

Lagändringen i fråga om det begränsade insättarskyddet kan också ses som en viktig principiell reform, genom att den klargör en del av frågorna kring tillsynen och ansvarsfördelningen i banksektorn. Den begränsade insättningsgarantin tvingar för sin del såväl ägarna och marknaden som insättarna att ta ökat ansvar för bevakningen av bankernas ekonomi.

Samma verkan har återtagandet vid slutet av året av den bankstödskläm som riksdagen antog 1993 i samband med bankkri-

sen. Syftet med klämman var att lugna marknaden med försäkran att staten i alla lägen skulle garantera bankernas åtaganden. Efter alla dessa reformer är det finländska insättningsgarantisystemet alltmör i linje med insättningsgarantisystemet i övriga EU-länder.

Stämpelskatten på krediter slopades den 29 april till följd av regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om upphävande av vissa bestämmelser i lagen angående stämpelskatt. Efter att ha antagits av riksdagen stadfästes lagändringen av republikens president den 18 juni. Stämpelskatt som betalats på lån som tagits ut efter den 29 april återbetalades på ansökan. Detsamma gällde stämpelskatten på in-teckningsansökan och fordringsbevis.

En orsak till stämpelskattereformen för-lades till den aktuella tidpunkten var starten av etapp tre av EMU 1999, då en stämpel-skatt hade försvagat de finländska bankernas ställning i konkurrensen med övriga banker i euroområdet. En senareläggning av reformen hade för sin del temporärt kunnat dra ned efterfrågan på krediter, ju närmare i tiden den senast vid årsskiftet väntade reformen hade legat. En del krediter omsattes till följd av den slojade stämpelskatten.

Lagstiftningen om en ersättningsfond för småinvestorer trädde i kraft den 1 september 1998. Fonden garanterar med vissa begränsningar småinvesterares fordringar på fondens medlemsföretag. Ersättningsfonden finansieras med garantiavgifter från medlemsföretagen, vilka omfattar värdepappersföretag och kreditinstitut som tillhandahåller investeringstjänster. Medlemskap i fonden är obligatoriskt.

Avtalen om penningmarknadshandeln reviderades. Finlands Bank och Bankföreningen i Finland förhandlade fram ett nytt ramavtal om grossisthandeln mellan avtalsparterna på penningmarknaden och eventuellt

på andra marknader. Det nya avtalet innehåller inga marknadsgarantyskyldigheter.

Finlands Bank medverkade i arbetsgruppen för översyn av värdeandelslagstiftningen under ledning av finansministeriet. Arbetsgruppen utarbetade en regeringsproposition med förslag om ändring av lagen om värdeandelssystemet så att lagen beaktar värdepapperscentralernas möjligheter att upprätta internationella förbindelser och att genom dessa hantera till värdeandelssystemet överförda värdepapper i Finland. I lagen togs också in bestämmelser om åtgärder som behövs för omräkning av masskuldebrevslån och jämförbara skuldförbindelser från mark till euro. Lagändringen trädde i kraft den 1 januari 1999.

Viktiga direktivförslag som gällde finansmarknaden var bland annat en ändring av fondföretagsdirektivet med syftet att revidera det till en stor del inaktuella regelverket. Revideringsförsök hade gjorts tidigare, men då medlemsländerna inte kunde enas om omfattningen av ändringarna skrindades planerna. Också ett förslag till direktiv om övertagandebud var under behandling.

Finlands Bank deltog också i den inhemska behandlingen av ett förslag till direktiv om minimibeskattnings av ränteinkomster. Direktivet syftar till att säkerställa en effektiv minimibeskattnings av ränteinkomster från sparande i EU genom en källskatt på minst 20 procent eller alternativt genom upp-giftsskyldighet.

Den nyinrättade Försäkringsinspektionen inleder sin verksamhet under våren 1999. Inspektionen sorterar fortsättningsvis under social- och hälsovårdsministeriet. Finlands Bank och Finansinspektionen har erbjudits en plats i direktionen. Finansinspektionen företräds av sin direktör. De båda tillsynsmyndigheterna förutsätts ha ett nära samarbete med varandra.

Betalningssystemen

Finlands Bank svarar för sin del för att betalningssystemen till sin funktion är stabila, tillförlitliga och effektiva. Målet för utvecklingen av betalningssystemen är att göra dem ännu säkrare, störningsfriare och effektivare. För att förebygga störningar och för att förhindra deras spridning deltar Finlands Bank i utvecklingen av hanteringen av betalningssystemrisker i den finansiella sektorn. Med hjälp av en allmän övervakning av betalningssystemen söker Finlands Bank säkerställa att riskerna i systemen hålls på en acceptabel nivå. Centralbanken har till uppgift att övervaka betalningssystemen som en helhet. Tillsynen av de enskilda kreditinstituten och riskerna i deras betalningssystem hör till Finansinspektionens ansvarsområde.

Finlands Bank tillhandahåller också tjänster som gör det möjligt för banker och clearingcentraler att snabbt och säkert genomföra täckningsöverföringar och enskilda betalningar med centralbankspengar.

Under 1998 fortsatte arbetet att anpassa Finlands Banks checkkontosystem till de krav som ställs i etapp tre av EMU. Det intensiva europeiska samarbetet fortsatte först i Europeiska monetära institutets och från början av juni i Europeiska centralbankens arbetsgrupper.

Betalningssystemens tekniska utveckling och nya betalningssätt och betalnings-

medel formar kontinuerligt centralbankens verksamhetsmiljö. Finlands Bank följde framstegen i användningen och regleringen av elektroniska pengar och deltog i den diskussion som fördes om regleringen både i Finland och inom EU. En särskild utmaning också i fråga om betalningssystemen är förberedelserna och beredskapen för millennieskiftet och de eventuella problem som kan uppstå.

Allmän övervakning av betalnings- och utvecklingsystemen

En allmän övervakning av betalningssystemen hör till Finlands Banks uppgifter. Problem hos en finansmarknadssektor eller en aktör på marknaden kan snabbt sprida sig via betalningssystemen till hela systemet och betydligt försvaga finansmarknadens funktionsförmåga. Det finns också fara för att risker och problem överförs från ett land till ett annat via internationella betalningssystem. Risker av detta slag som kan leda till att hela systemet lamlås kallas systemrisk. För att minska systemriskerna söker Finlands Bank i samarbete med Finansinspektionen med hjälp av övervakning och utvecklingsarbete förbättra betalningssystemens säkerhet och

felfria funktion genom att skapa hinder som särskilt begränsar riskernas spridning.

En motpartsrisk mellan bankerna uppstår om betalningsmottagarens bank tar ansvaret för betalningen och krediterar betalningsmottagarens konto innan täckningen slutgiltigt överförs mellan bankerna. En avsevärd motpartsrisk är förknippad med avvecklingen av valutaaffärer. På grund av den systemrisk som de stora motpartsriskerna ger upphov till har centralbankerna i flera länder krävt att bankerna skall minska riskerna i avvecklingen av valutaaffärer. Redan nu är det möjligt att minska riskerna betydligt genom att utveckla back office-processerna, dvs. genomförande och uppföljning av avtalade affärer. Också nettningssystem som uppfyller internationella rekommendationer minimerar riskerna. CLS-banken (Continuous Linked Settlement), som planerar inleda sin verksamhet år 2000, kommer att erbjuda PVP-service (payment versus payment eller betalning mot betalning). Vid PVP-avveckling överförs motparternas tillgångar samtidigt, och avvecklingsriskerna kan därför i stort sett elimineras.

Finlands Banks och Finansinspektionens gemensamma utvecklingsprojekt för tillsyn av betalningssystemen (MAJAVA), som hade startat 1995, fortsatte även 1998. Som ett resultat av utvecklingen av tillsynsfilosofin publicerades på våren ett verk (se bilagan Finlands Banks publikationer) som har använts både vid inspektioner och i informativt syfte.

EU-centralbankernas allmänna övervakning har särskilt fokuserats på de system för stora betalningar som fungerar enligt nettoprincipen. Också ECBS utvecklar innehållet i den allmänna övervakningen och fastställer arbetsfördelningen med nationella myndigheter. EU:s centralbanker utförde 1998 en bedömning av hur EU-områdets nationella nettningssystem för stora betalningar upp-

fyller de uppsatta kriterierna. De viktigaste är de s.k. Lamfalussykriterierna, som gäller systemens rättsliga grund, öppenhet, riskhantering, störningsfria funktion och hantering av exceptionella situationer. I Finland utvärderades systemet för förmedling av expressbetalningar och checkar mellan bankerna, det s.k. POPS-systemet. Slutresultaten av bedömningarna var positiva: POPS-systemet och de andra systemen inom EU för hantering av stora betalningar uppfyllde kraven.

Införandet av euron vid årsskiftet medförde många risker, då ändringar gjordes i ett stort antal system enligt en mycket snäv tidtabell. För att klara av situationen vid årsskiftet inrättade Finlands Bank tillsammans med bankerna och clearingbolagen en särskild organisation för övervakning och hantering av exceptionella situationer. Vad betalningssystemen beträffar förlöpte allt väl i Finland vid övergången till euro.

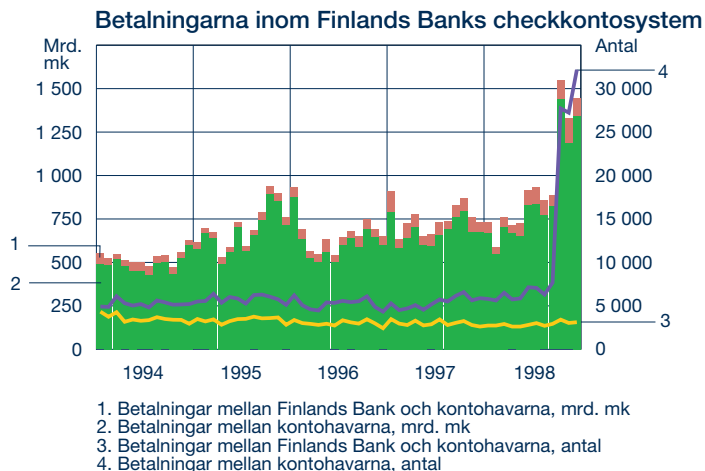
År 2000 orsakar förändringar i många ADB-system. Det är viktigt att ändringarna i betalningssystemen görs i tid, så att det genom tillräcklig testning kan säkerställas att systemen fungerar också 2000. Eftersom ändringarna kräver samarbete mellan olika aktörer på finansmarknaden arrangerade Finlands Bank tillsammans med Finansinspektionen i juni ett mångsidigt informationsseminarium och i oktober en scenariodag i ämnet. I början av 1999 inleddes omfattande samtestningar av finanssektorns ADB-system i syfte att säkerställa systemens funktion år 2000.

Utbudet av betalningssystem-tjänster och utvecklingen av checkkontosystemet

Finlands Banks checkkontosystem är ett RTGS-system för bruttobetalningar i realtid

**Finlands Bank svarar
för den allmänna
övervakningen av
betalningssystemen.**

Figur 27.

(Real-Time Gross Settlement-system). Betalningarna avvecklas i realtid enligt brutto-principen, dvs. individuellt. Finlands Bank tog i bruk systemet redan 1991 som ett av de första RTGS-systemen i Europa. Finlands Bank bidrar till en smidig betalningsrörelse bl.a. genom att bevilja parterna i checkkontosystemet räntefri intradagskredit mot full säkerhet.

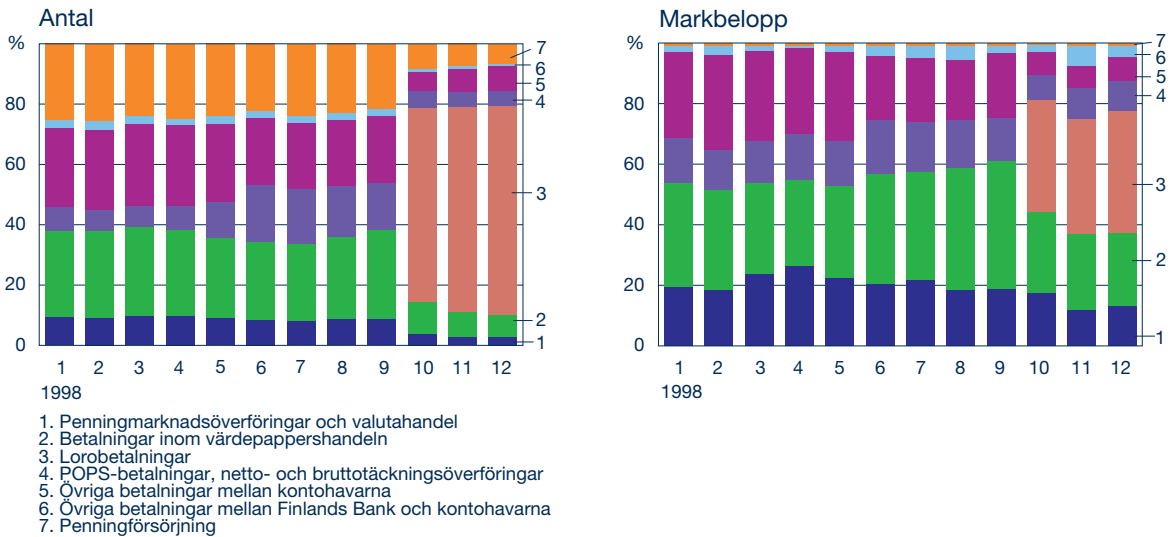
Antalet transaktioner i checkkontosystemet ökade betydligt 1998. Under årets tre sista månader förmedlades i genomsnitt 1 500 betalningar per dag. Det sammanlagda värdet av de dagliga betalningarna uppgick till ca 70 miljarder mark, som motsvarar ca 10 % av Finlands årliga bruttonationalprodukt. Under denna period nästan fyrdubblades antalet och fördubblades beloppet jämfört med motsvarande period året innan. Förändringen berodde på att RTGS-hantering av de s.k. lorobetalningarna infördes i Finland vid början av oktober. En lorobetalning är en utländsk betalning i mark mellan en inhemsk och en utländsk part eller mellan två utländska parter. Tidigare hade lorobetalningarna förmedlats bilateralt mellan ban-

kerna och endast nettotäckningarna hade överförts dagligen via RTGS-systemet. Under början av året hänförde sig största delen av de betalningar som avvecklades i checkkontosystemet till värdepappershandeln: nästan 30 % av antalet och nästan 40 % av värdet. I slutet av året var lorobetalningarnas andel störst, dvs. 67 % av antalet och 37 % av värdet (figur 27 och 28).

Kontohavarna kan koppla upp sig till checkkontosystemet via en kontohavartillämpning som tillhandahålls av Finlands Bank eller med hjälp av en annan kompatibel gränssnittstillämpning. Under 1998 gjordes stora ändringar i checkkontosystemet, då en ny EMU-anpassad programversion av både kontohavar- och checkkontotillämpningen togs i bruk. En annan nyhet var SWIFT-gränssnittet. Det togs i bruk för lorobetalningarna men kan även användas för andra betalningar. Från början av 1999 används SWIFT-förbindelsen för förmedling av TARGET-betalningar. Via förbindelsen kan kontohavarna dessutom få ett kontoutdrag enligt SWIFT-systemets specifikation, vilket minskar kontohavarnas manuella arbete då de av-

Figur 28.

Betalningarna inom Finlands Banks checkkontosystem enligt transaktionslag 1998

stämmer kontotransaktionerna mot sina egna system.

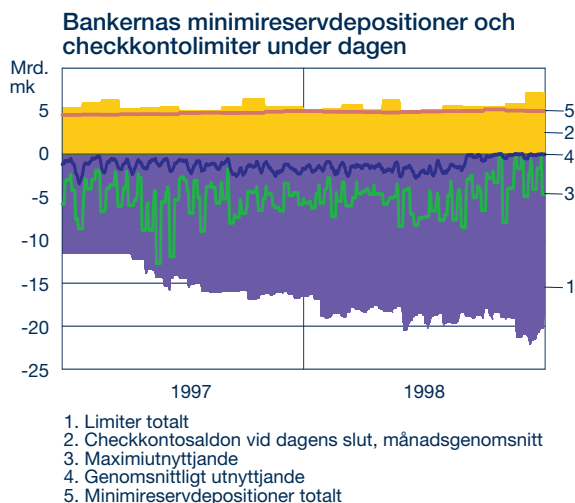
En ny egenskap i den uppdaterade versionen av kontohavartillämpningen utöver gränssnittet mot Finlands Bank är ytterligare en meddelandebaserad funktion som gör det möjligt att bygga automatiska gränssnitt mellan kontohavartillämpningen och kontohavarens egna interna system.

I och med den nya checkkontotillämpningen fick checkkontosystemet sina första s.k. hybridegenskaper, som gör att både brutto- och nettoprincipen kan utnyttjas vid avvecklingarna. Den viktigaste nya egenskapen är ett kösystem, där även nettningar av betalningar kan utföras. Om kontohavaren inte har tillräckliga medel på kontot för att utföra betalningen returneras inte betalningen till avsändaren utan den läggs i kö. Betalningarna i kön hanteras enligt ankomsttid och kontohavarens prioritering av och uppgifter om tidigast möjliga avvecklingstidpunkt för transaktionerna. Samregistreringar av transaktioner i kön minskar systemets

likviditetsbehov och avblockerar eventuella köstopp (gridlock). Vid köstopp blockeras förmedlingen av betalningar trots en tillräcklig total likviditet på grund av att likviditeten fördelas ojämnt mellan bankerna. Kösystemet har utnyttjats relativt litet, eftersom bankernas likviditet har varit god.

I framtiden blir den likviditet som bankerna disponerar en allt viktigare resurs, då kravet på snabb hantering i betalningssystemen och andelen mycket stora enskilda betalningar ökar. En viktig likviditetskälla är bankernas checkkontokredit under dagen. Hanteringen av säkerheterna för intradagskrediten blev smidigare då ett automatiskt säkerhetshanteringssystem togs i bruk 1998. Systemet hade planerats i samarbete med Finlands Värdepapperscentral. Säkerheterna förvaras på säkerhetshanteringskonton i värdepapperscentralen, och bankerna kan under dagen ändra kontoställningen t.ex. genom värdepappersaffärer. Systemet övervakar att säkerhetsvärdet på säkerhetshanteringskontot kontinuerligt överskrider det uppställda

Figur 29.

säkerhetskravet. Samtliga banker började använda det nya säkerhetssystemet före årsskiftet.

Gruppen av värdepapper som kan användas som säkerhet för centralbankskredit utvidgades vid början av etapp tre av den ekonomiska och monetära unionen till att omfatta även utländska värdepapper godkända av ECBS. Finlands Bank har fattat ett principbeslut att med vissa begränsningar godkänna värdepapper i utländsk valuta emitterade utanför euroområdet som säkerhet för checkkontokredit under dagen. För att möjliggöra bruket av utländska värdepapper har centralbankerna i EU avtalat om en s.k. korrespondentbanksmodell. Det innebär att centralbankerna fungerar som depåhållare för varandra och att värdepapper förvarade i ett annat land kan användas som säkerheter i den centralbank som beviljar krediten. I framtiden kommer detta förhållandevis långsamma och delvis manuella förfarande att ersättas med ett nätverk mellan de europeiska värdepapperscentralerna.

Vid slutet av 1998 var bankernas likviditetsläge gott. Under 1998 höjde bankerna i

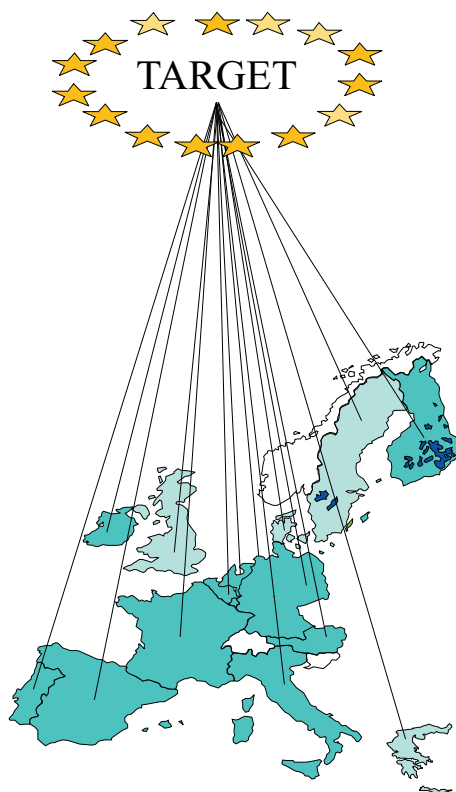
någon mån sina checkkontolimiter, så att limiternas sammanlagda värde vid årets slut uppgick till ca 20 miljarder mark. Det genomsnittliga utnyttjandet av limiterna var fortsatt lågt (figur 29). Före årsskiftet reserverade bankerna även tillgångar och säkerheter för eventuella svängningar i likviditeten till följd av starten av etapp tre av EMU.

Verksamheten i TARGET inleddes

Från början av 1999 utgör Finlands Banks checkkontosystem en del av det europeiska TARGET-systemet. TARGET (Trans-European Automated Real-time Gross Settlement Express Transfer) förenar de nationella RTGS-betalningssystemen i EU:s femton medlemsländer och Europeiska centralbankens betalningsmekanism till ett enhetligt betalningsnät som täcker hela EU (figur 30). Finlands Banks TARGET-projekt startade 1996. Implementeringen av systemet och de första testerna tillsammans med de finländska bankerna genomfördes 1997. Under första hälften av 1998 inleddes testerna mellan de centralbanker som deltar i TARGET, och

Figur 30.

**TARGET-Trans-European Automated
Real-time Gross settlement Express Transfer system**

- 11 centralbanker i euroområdet + Europeiska centralbanken + övriga 4 EU-centralbanker
- över 5 000 kontohavare i nationella RTGS-system
- system för bruttoavveckling av betalningar i realtid för alla kontoöverföringar i euro inom EU
- öppet kl. 8.00–19.00 finsk tid
- möjlighet att nå nästan alla kreditinstitut i EU-länderna

simuleringen av hela systemet började i juni och fortsatte nästan till årets slut.

TARGET-systemet är öppet alla dagar kl. 8.00–19.00 utom lördagar och söndagar och på jul- och nyårsdagen. Öppettiderna för Finlands Banks checkkontosystem följer TARGET:s från början av 1999. I checkkontosystemet och TARGET förmedlas endast betalningar i euro från början av 1999.

I samband med att TARGET togs i bruk uppdaterades villkoren för tillträde till checkkontosystemet och intradagskredit för att motsvara ECB:s riktlinjer för TARGET-

systemet. De nya reglerna gäller från och med den 1 januari 1999. Till de viktigaste ändringarna i reglerna hör avsnitten om användningen av TARGET och betalningarnas slutgiltighet. Enligt de nya kreditvillkoren kan också värdepappersföretag och clearingorganisationer beviljas intradagskredit om vissa särskilda villkor uppfylls.

Andra inhemska system

Mellan bankerna överförs gireringar, periodiska betalningar, direktdebiteringar, bankkortsbetalningar och bankautomattransak-

Lagstiftningen om betalningssystemen har utvecklats genomgripande.

tioner flera gånger om dagen. Nettotäckningen för transaktionerna överförs vid betalningsclearingen i Finlands Bank. För att minska betalningssystemriskerna mellan bankerna infördes i november utöver clearingkörningen kl. 15.45 ytterligare en clearingkörning, som genomförs på morgonen kl. 8.30.

I maj 1997 hade en stor del av bankerna i Finland tagit i bruk POPS-systemet (bankernas on line-system för expressbetalningar och checkar), som ersatte det tidigare förmedlingssystemet för expressbetalningar. Från juni 1998 beror avvecklingsmetoden på betalningens storlek. Om betalningen överstiger bankernas bilateralt fastställda s.k. RTGS-gräns sker avvecklingen som en bruttobetaling via Finlands Banks checkkontosystem. Betalningar under RTGS-gränsen nettas bilateralt mellan bankerna, så att varje banks nettoskuld eller nettofordran gentemot den andra parten löpande uppdateras på basis av de transaktioner som förmedlas under dagen. Då den bilaterala POPS-nettoskuldlimit har nåtts som bankerna fastställt för att minimera betalningssystemrisken överför bankerna täckningen via Finlands Banks checkkontosystem. Vid dagens slut genomförs täckningsöverföringarna för att nollställa de bilaterala skulderna.

I oktober 1998 slopades nettoavvecklingen av lorobetalningar, den s.k. loroclearingen. Beslutet om övergång till RTGS-behandling av lorobetalningarna fattades med tanke på hanteringen av riskerna i dessa betalningar. Lorobetalningarna gäller stora belopp, och krediteringen av kundernas konton innan nettotäckningen erhållits orsakade därför bankerna betydande motpartsrisker under dagen. Bankerna förmedlar små lorobetalningar under 50 000 mark via bankernas betalningssystem, och täckningen överförs då vid betalningsclearingen.

Värdepappershandeln och dess betalningsrörelse kommer att förändras avsevärt när marknaderna integreras under den tredje etappen av EMU. Värdepapperscentralens garanterade nettoclearing slopades i juni 1998 för att spara likviditetsresurser. Detta nettningsförfarande band nämligen på värdepapperscentralens konto mycket av bankernas likviditet, som nu friställdes för täckningsöverföringar affär för affär. Penningmarknadsinstrumentens avveckling sker nu helt enligt bruttoprincipen, medan avvecklingen av betalningarna för aktiehandeln fortfarande sker enligt nettoprincipen.

Utveckling av lagstiftningen

Lagstiftningen om betalningssystemen har utvecklats genomgripande då EU-direktiven genomförts i den inhemska lagstiftningen.

Finlands Bank deltog 1998 i arbetet i en arbetsgrupp under justitieministeriets ledning som beredde en lag om betalningsöverföringar. Denna baserar sig på direktivet om gränsöverskridande betalningar, och i lagen fastställs bl.a. den maximala tidsåtgången för genomförande av betalningar och parternas ansvar.

EU-kommissionen antog på sommaren direktivet om slutgiltig avveckling i system för överföring av betalningar och värdepapper och om säkerheternas giltighet. Särskilt med tanke på den internationella betalningsrörelsen är det viktigt att enhetliga bestämmelser om betalningarnas slutgiltighet införs i lagstiftningen i de enskilda länderna. Finlands Bank har medverkat i en av justitieministeriet tillsatt arbetsgrupp som skall bereda ett förslag till den lagstiftning som krävs för att genomföra direktivet. Först bereddes ett förslag till ändring av lagen om vissa villkor vid värdepappers- och valutahandel (nettnings-

lagen), så att lagens räckvidd utvidgades att omfatta även betalningar som avvecklas i centralbankens eller i någon clearingorganisations betalningssystem. Samtidigt ändrades också lagen om Finlands Bank så att i lagen togs med en bestämmelse om realisering av säkerheter som ställts för skötseln av Finlands Bank lagstadgade uppgifter oberoende av att insolvensförfarande har inletts mot den som ställt säkerheten.

Ett direktiv om elektroniska pengar har beretts i kommissionen. Finlands Bank har deltagit i den internationella och den inhemska beredningen.

Under den senaste tiden har lagstiftningen om betalningssystem börjat utvecklas i flera länder. Existerande praxis har skrivits in i lagstiftningen, betalningssystemens riskhantering och övervakning har utvecklats och centralbankens roll och uppgifter har preciserats. För att stödja det utvecklingsarbete som utförs i Finland startade Finlands Bank i slutet av året en omfattande undersökning av lagstiftningen gällande betalningssystem i olika länder.

Samarbetet med bankerna

Betydelsen av fungerande samarbetsformer accentuerades under 1998 då koordineringsbehovet ökade i samband med EMU-föberedelserna och det övriga utvecklingsarbetet.

De forum som bildats för samarbetet med bankerna, styrgruppen för betalningssystemen och samarbetsgruppen för betalningssystemen, samlades regelbundet för att behandla EMU-frågor. Under samarbetsgruppen fungerade dessutom olika specialarbetsgrupper. En grupp bestående av repre-

sentanter för checkkontohavarna samlades också regelbundet. Mot slutet av året inleddes diskussioner med bankerna om utvecklingen av en samarbetsorganisation för att möta behoven under etapp tre av EMU.

I syfte att effektivisera datakommunikationen och förbättra säkerheten utredde bankerna och Finlands Bank möjligheterna att utveckla ett gemensamt datanät.

För bankerna och myndigheterna arrangerade Finlands Bank i november ett seminarium om internationella betalningssystem, där framtidsutsikterna och utmaningarna för betalningssystemen och centralbankernas uppgifter i övervakningen och utvecklingen dryftades.

Utvecklingen av likviditetsmodeller som bedömer effekterna av det ökade antalet transaktioner i Finlands Banks checkkontosystem fortsatte, och för att undersöka likviditetsbehovet och betalningsköerna i olika betalningssystemstrukturer utvecklade Finlands Bank en s.k. betalningssystemsimulator. De uppgifter om betalningar som behövdes för simuleringen samlades in i samarbete med bankerna. I betalningssystemsimulatorens undersökning kan likviditetsbehovet och betalningsköerna undersökas för olika bankstrukturer och utvecklingsmiljöer för betalningarna. Dessutom kan olika optimeringsmetoders inverkan på systemet analyseras. Resultaten av simuleringarna visade att RTGS-systemen fungerar effektivare med tanke på likviditeten och betalningsköer än system som fungerar enligt nettoprincipen. På samma likviditets- och risknivå är betalningsförmedlingen snabbare i RTGS-systemen än i nettosystemen. Simuleringsresultaten sammanställdes i en publikation som blev färdig i slutet av året (se bilagan Finlands Banks publikationer).

Betalningsmedelsförsörjningen

Betalningsmedelsförsörjningens verksamhetsmiljö utvecklades 1998 i huvudsak i samma riktning som året innan. Å ena sidan ledde den fortsatt snabba ekonomiska tillväxten till att efterfrågan på kontanter ökade ytterligare, även om kontanternas relativa betydelse som betalningsmedel avtog något. Å andra sidan medförde bankernas penningförsörjningsrutiner att sedelcirkulationen via Finlands Bank minskade trots det ökade beloppet utelöpande sedlar och mynt.

Som tidigare deltog Finlands Bank intensivt i EMU-förberedelserna för utgivningen av eurosedlar och euromynt (se närmare s. 66). Förberedelserna fokuserades främst på arrangemangen för produktion av eurosedlar, sedlarnas säkerhetsdetaljer och skyldigheten för centralbankerna i euroområdet att växla in medlemsländernas nationella sedlar till den fasta omräkningskursen från och med den 1 januari 1999. Denna skyldighet togs i beaktande också i Finlands Banks betalningsmedelsförsörjning.

Klarhet skapades i betalningsmedelsförsörjningens interna arbete sommaren 1998, då ställningen för avdelningskontoren i Kuopio, Tammerfors och Uleåborg förenhetligades med regionbyråernas i Helsingfors-Vanda och Åbo så att avdelningskontoren organisa-

toriskt inleddades i betalningsmedelsavdelningen.

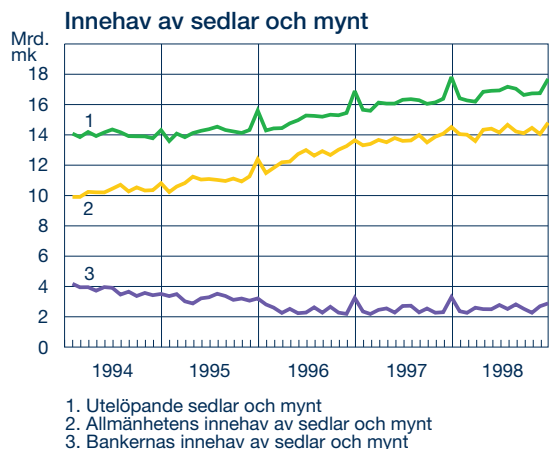
I maj 1998 sålde Finlands Bank 60 % av sina aktier i Setec Oy till en grupp finländska investerare, eftersom sedeltillverkningens andel av bolagets omsättning då utgjorde mindre än en femtedel. Bolaget var tidigare helägt av Finlands Bank.

Den uppåtgående trenden i beloppet kontanta medel fortsatte

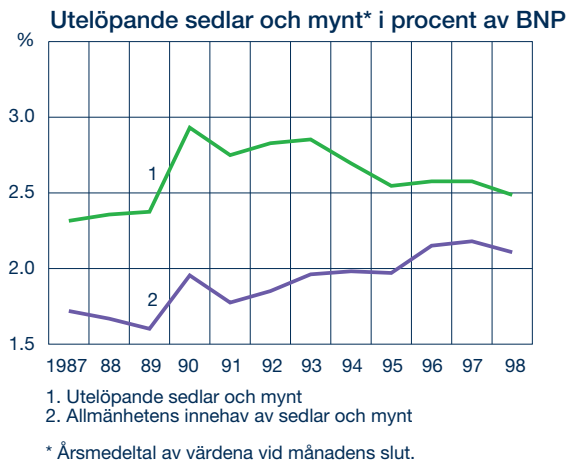
Beloppet utelöpande sedlar och mynt, som på nytt hade vänt uppåt 1995, fortsatte att öka 1998 främst på grund av tillväxten i den privata konsumtionen. Det genomsnittliga beloppet utelöpande kontanter 1998 uppgick till 16.8 miljarder mark mot ca 16.2 miljarder mark året innan (figur 31). Beloppet utelöpande sedlar och mynt hade under hela första hälften av 1990-talet på grund av recessionen legat kring 14 miljarder mark.

I relation till bruttonationalprodukten utgjorde volymen utelöpande sedlar och mynt 1998 2.5 % (figur 32). Av alla EU-länder utom Luxemburg, som bildar en valutaunion med Belgien, har Finland redan länge haft den minsta volymen utelöpande kontan-

Figur 31.

Figur 32.

ter i förhållande till bruttonationalprodukten. Relationstalet för hela EU-området har de senaste åren varit nästan 6 %. Den relativt sett ringa mängden kontanter beror framför allt på de avancerade betalningssystemen i Finland, det ringa bruket av sedelstocken som sparform och det låga beloppet finländska sedlar utomlands.

I ett längre perspektiv har volymen utelöpande kontanter i förhållande till bruttonationalprodukten sjunkit betydligt i Finland när betalningssystemen utvecklats, och utvecklingen under 1990-talet tyder på att en svag minskning är att vänta också i framtiden. En eventuellt ökad användning av elektroniska pengar under de närmaste åren minskar sannolikt till en början främst bruket av mynt och småsedlar och har således än så länge en rätt obetydlig inverkan på det totala beloppet kontanter i omlopp.

Vid slutet av 1998 uppgick beloppet utelöpande sedlar och mynt till 17 689 miljoner mark, vilket var 0.7 % mindre än 1997

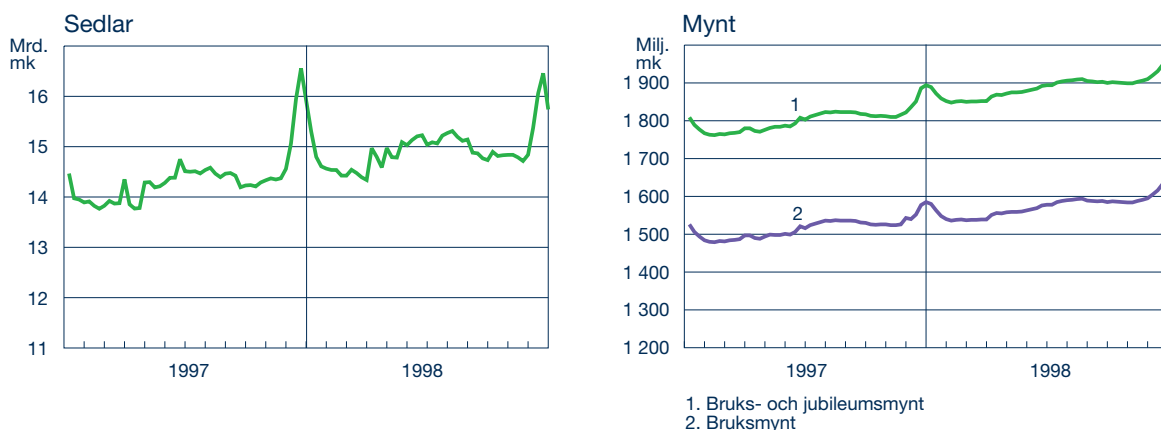
(tabell 14). Mängden kontanter vid årets slut ökade på grund av normal säsongvariation i december, som har beräknats till ca 1 miljard mark. Beloppet utelöpande sedlar minskade vid årets slut (figur 33). Beloppet utelöpande mynt växte med 2.9 % och uppgick vid årets slut till 1 949 miljoner mark, varav bruksmynten utgjorde 1 634 miljoner mark (en ökning på 3.1 %) och jubileumsmynten 315 miljoner mark (en ökning på 2.0 %).

Vid slutet av 1998 uppgick allmänhetens innehav av kontanter (inkl. Automatia Pankki-automatit Oy:s uttagsautomater) till 14 803 miljoner mark, dvs. 1.9 % mer än föregående år, och bankernas innehav till 2 886 miljoner mark eller hela 14.3 % mindre än ett år tidigare. Under 1998 ökade dock både allmänhetens och bankernas genomsnittliga efterfrågan på kontanter jämfört med året förut, allmänhetens med 3.5 % och bankernas med 2.4 %.

Bankernas andel av beloppet utelöpande sedlar och mynt utgjorde i genomsnitt

Figur 33.

Värdet av utelöpande sedlar och mynt

under året 15.2 %. Detta var mindre än hälften av siffran vid början av decenniet. Nedgången beror framför allt på bankernas rationaliseringsåtgärder, men i ett längre perspektiv och även internationellt är andelen fortfarande rätt stor och en svag minskning är således att vänta även under de närmaste åren.

Sedelstockens omloppshastighet minskade

De utelöpande sedlarna cirkulerade i genomsnitt 5.4 gånger via Finlands Bank 1998. Föregående år hade omloppshastigheten varit 6.0, medan den efter flera år av kraftig tillväxt hade varit 6.7 1996 då den var som högst. I de övriga EU-länderna har sedelstockens årliga omloppshastighet de senaste åren varit av storleksordningen 1–3.

Av de enskilda sedlarna hade 100-markssedlarna den högsta omloppshastigheten på 7.1. De övriga sedlarnas motsvarande

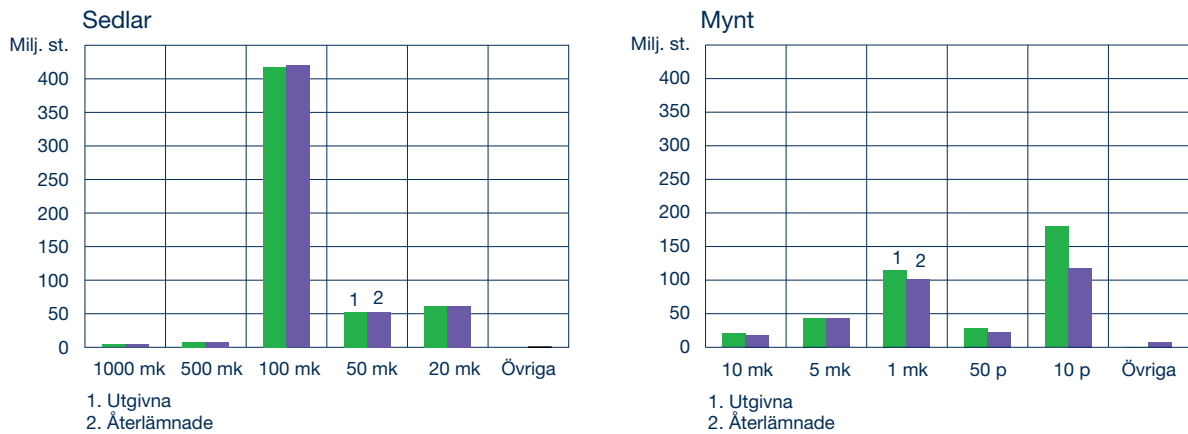
tal var: 1000 mk 0.7, 500 mk 1.7, 50 mk 4.4 och 20 mk 3.0.

Beloppet beställda sedlar minskade 1998 och utgjorde 53.7 miljarder mark. Antalet beställda sedlar uppgick till 544 miljoner (figur 34), vilket var 9.5 % färre än året förut. Beloppet inlämnade sedlar var 53.9 miljarder mark eller 10.5 % mindre än 1997. Antalet inlämnade sedlar uppgick till 546 miljoner. Finlands Bank löste in ogiltiga sedlar för 6 miljoner mark.

Att utvecklingen för sedelstockens omloppshastighet vände 1997 berodde framför allt på att Finlands Bank vid början av året hade infört en sedelhanteringsavgift. Avgiften gällde sedlar av alla valörer och fastställdes till självkostnadspris för ett år åt gången enligt lagen om grunderna för avgifter till staten. Den togs dock ut endast till den del den genomsnittliga omloppshastigheten överskred värdet 3, som då ansågs tillräckligt för att tillgodose kraven på sedelstockens kvalitet och äkthet i enlighet med Finlands Banks skyldighet som myndighet.

Figur 34.

Sedel- och myntströmmarna via Finlands Bank 1998

Från början av 1998 tog Finlands Bank ut hanteringsavgift enbart för 100- och 50-markssedlar, eftersom problemet med omloppshastigheten inte längre gällde andra än dessa sedlar. För att ytterligare öka styreffekten beslutade banken samtidigt att hanteringsavgiften skulle ses över halvårsvis på basis av cirkulationen under föregående halvårsperiod. Då hanteringsavgiften fastställdes för andra halvåret 1998 beslutade banken dessutom att hanteringen skulle vara avgiftsbelagd vid en omloppshastighet högre än 4 i stället för 3 tills euron tagits i bruk. Detta gör det något mera lönsamt för bankerna att låta sedlarna cirkulera via Finlands Bank, vilket inför indragningen av de nationella sedlarna förbättrar möjligheterna att tillräckligt noggrant följa utvecklingen av sedelstockens kvalitet och ökar förutsättningarna för en snabb inväxling.

På dessa grunder uppgick hanteringsavgiften första halvåret 1998 till 1 mark för ett parti på 100 sedlar. Under andra halvåret var avgiften 52 penni. Intäkten av hanter-

ingsavgiften uppgick till 6.6 miljoner mark, dvs. 3.6 miljoner mark mindre än 1997. Minskningen berodde inte bara på den lägre avgiften utan också på att antalet prestationer minskade.

Av de banker som använder penningförsörjningens databehandlingssystem bar Finlands Bank 1998 dessutom upp 4.6 miljoner mark i drifts- och underhållskostnader för systemet. Detta var 0.7 miljoner mark mindre än föregående år. Nedgången berodde på att antalet penningbeställningar och penninginlämningar minskade då bankerna koncentrerade penningförsörjningen till regionala penninghanteringscentraler.

Finlands Bank ökade sin sedelsorteringskapacitet genom anskaffning av en sorteringsmaskin av ny generation. Med maskiner av den nya modellen kan också de kommande eurosedlarna sorteras.

Sedelförfalskningarna fortsatt ringa

Bildhanteringsteknikens och kopieringsmaskinernas utveckling utgör en ständig utmaning för centralbanker och sedeltryckerier. De finländska sedlarna har också de senaste åren fått nya äkthetsdetaljer, som skall göra dem ännu säkrare än förut med tanke på förfalskningsförsök.

1998 påträffades 323 förfalskade finländska sedlar. Detta var något fler än 1997. Förfalskningarna var huvudsakligen enskilda fall, men även mindre partier av förfalskade sedlar förekom.

Finlands Bank arrangerade tillsammans med centralkriminalpolisen sju seminarier om identifiering av förfalskningar. För professionella sedelhanterare producerade banken dessutom material om sedlarnas äkthetsdetaljer.

Myntströmmarna minskade

Finlands Bank gav ut bruksmynt för 568 miljoner mark och tog emot inlämnade mynt för 510 miljoner mark. Beloppet utgivna mynt minskade med 207 miljoner mark och beloppet inlämnade mynt med 212 miljoner mark från föregående år. Särskilt mycket, dvs. med omkring en tredjedel, minskade strömmarna av 5- och 1-marksmynt. Detta berodde på en rationalisering av cirkulationen av dessa mynt, som används i olika automater.

Under 1998 uppgick mynthanteringsavgifterna till 2.5 miljoner mark, vilket var 1.1 miljoner mark mindre än 1997. Nedgången berodde på att avgiften sänktes och att antalet prestationer sjönk.

Två jubileumsmynt gavs ut under året. Med anledning av 100-årsjubileet av Alvar Aaltos födelse utgavs ett jubileumsmynt i sil-

ver, vars nominella värde är 100 mark. Myntet präglades i 48 000 exemplar. Ett annat 100-marks jubileumsmynt i silver gavs ut med anledning av Sveaborgs 250-årsjubileum och det präglades i 33 000 exemplar.

Enligt rådets förordning (EG) nr 3603/93 får ett EU-lands centralbank inneha högst 10 % av beloppet utelöpande mynt. Finlands Banks myntinnehav var störst, dvs. 9.2 % av beloppet utelöpande mynt, den 28 februari 1998 men uppgick vid årets slut till 6.4 %.

Enligt finansministeriets beslut upphörde vissa mynt att gälla vid början av 1994 respektive 1998. Finlands Bank är skyldig att lösa in dessa ogiltiga mynt under tio år efter att beslutet trätt i kraft, dvs. fram till slutet av 2003 respektive 2007. Beloppet av de utelöpande mynt som enligt finansministeriets beslut blev ogiltiga den 1 januari 1998 uppgick till 328 miljoner mark. Av beloppet utgjorde 123 miljoner mark 1-marksmynt präglade 1964–1993, 78 miljoner mark 5-marksmynt präglade 1972–1993 och 127 miljoner mark jubileumsmynt präglade 1967–1985. Den 31 december 1998 fanns det ogiltiga mynt i omlopp till ett värde av 427 miljoner mark, varav 300 miljoner mark var bruksmynt och 127 miljoner mark jubileumsmynt. Under 1998 löste Finlands Bank in ogiltiga mynt för 9 miljoner mark.

Eurons ankomst börjar synas

Vid början av 1999, då euron togs i bruk som kontovaluta och de nationella valutorna inom euroområdet blev nationella denomineringar av euron, började Finlands Bank enligt Europeiska centralbankens riktlinjer och rekommendationer (se närmare s. 66) i alla sina kontor växla euroområdet övriga medlemsländers gångbara sedlar till finska mark

till den fasta omräkningskursen. Banken förberedde sig också för att repatriera sedlarna till respektive lands centralbank. Samtidigt beredde sig Finlands Bank på att ta emot gångbara marksedlar som växlats in och repatrierats av de övriga nationella centralbankerna i euroområdet. Med tanke på inväxlingen lade banken ut på sin webbplats detaljerade beskrivningar av de gångbara marksedlarna inklusive äkthetsdetaljer.

Finlands Bank växlar in sedlar från allmänheten gratis i partier på under 100 stycken. För banker och valutaväxlingskontor

växlas sedlarna likaså gratis, men endast i partier på 100 stycken (knippen) eller multipler av 100 av samma sedelvalör.

Bland annat de valörvisa behovsbedömningar som uppdateras varje år användes i Finlands Banks förberedelser för utgivningen av eurosedlar och euromynt den 1 januari 2002. Utgående från dessa bedömningar började Myntverket i Finland Ab producera euromynt i september 1998. Setec Oy deltog i en provtillverkning av eurosedlar hösten 1998, och avsikten är att den egentliga produktionen skall inledas våren 1999.

Förberedelser för EMU och övrig EU-verksamhet

Förberedelser för den tredje etappen av den ekonomiska och monetära unionen

Historiska beslut i maj

Förberedelserna för den ekonomiska och monetära unionen fortsatte under första halvåret 1998. Arbetet påskyndades av beslutet att om möjligt upprätta Europeiska centralbanken ECB redan före den sista möjliga tidpunkten enligt Maastrichtfördraget, dvs. före den 1 juli 1998. De penningpolitiska instrumenten, betalningssystemen och lagstiftningen utformades i huvuddrag i kommittéer och arbetsgrupper, sammansatta av företrädare för Europeiska monetära institutet EMI och de nationella centralbankerna, och arbetet var i det närmaste klart vid slutet av april.

När ECB upprättades den 1 juni 1998 upplöstes dess föregångare EMI, vars uppgift varit att leda och samordna förberedelserna för EMU.

Den 2–3 maj 1998 beslutade EU:s råd, i sin sammansättning med stats- och regeringschefer, på förslag av finans- och ekonomiministerrådet (Ekofin) vilka länder som skulle vara de första som antog euron som sin gemensamma valuta vid början av EMU:s tredje etapp. I det sammanhanget offentliggjordes även namnen på de personer

som föreslogs bli ledamöter av Europeiska centralbankens direktion.

Valet av länder grundade sig på EMI:s och Europeiska kommissionens konvergensrapporter som analyserade hur väl de olika länderna uppfyllt konvergenskriterierna. Det finns flera konvergenskriterier, av vilka fyra gäller inflationstakt, räntenivå, offentlig skuldsättning och budgetunderskott. Dessutom måste landet fylla ett valutakurskrav, som innebär att landets valuta i minst två års tid har hållit sig inom de normala variationsintervallerna för växelkursmekanismen ERM. Även lagstiftningen om centralbanken måste fylla vissa krav.

Till euroländer utsågs som väntat följande elva länder: Belgien, Tyskland, Spanien, Frankrike, Irland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Österrike, Portugal och Finland.

För att kunna styra marknaden under perioden före den tredje etappen meddelade finansministrarna och centralbankscheferna i de blivande euroländerna tillsammans med Europeiska kommissionen och EMI den 3 maj 1998 att de oåterkalleliga omräkningskurserna skulle fastställas enligt de gällande inbördes centralkurserna i ERM. Meddelandet innehöll också en utfästelse att centralkurserna för de deltagande ländernas valutor inte skulle ändras före starten av

etapp tre. Centralbankerna förband sig att säkerställa att de bilaterala växelkurser som skulle beräknas enligt kursen för ecun per den 31 december 1998 skulle vara identiska med de på förhand meddelade bilaterala centralkurserna i ERM.

Den 3 maj offentliggjorde stats- och regeringscheferna namnen på kandidaterna till posterna i ECB:s direktion. Utnämningarna fastställdes den 25 maj efter att kandidaterna hörts i Europaparlamentet, och de trädde i kraft den 1 juni. ECB-rådet, som består av cheferna för euroländernas nationella centralbanker och ECB:s direktion, höll sitt första möte den 9 juni 1998.

ECB:s organisation

Europeiska centralbanken är en viktig del av Europeiska centralbankssystemet (ECBS). ECB:s högsta beslutande organ utgörs av ECB-rådet, allmänna rådet och direktionen. ECB:s ordförande fungerar som ordförande vid alla tre beslutsorgans möten.

Medlemmar i ECB-rådet är centralbankscheferna i de elva euroländerna och ledamöterna i ECB:s direktion. ECB-rådet är det högsta och viktigaste beslutsorganet i systemet. EU-rådets ordförande och en företrädare för Europeiska kommissionen har rätt att närvara vid ECB-rådets och allmänna rådets möten. Till ECB-rådets viktigaste uppgifter hör att besluta om systemen och förfarandena inom ramen för ECBS och att utforma den gemensamma penningpolitiken bl.a. genom att ta ställning till intermediära mål, styrräntor och utbud av centralbankspengar och ge de anvisningar som behövs för att målen skall kunna uppfyllas.

ECB:s direktion utför sina uppgifter på heltid. Direktionen skall förbereda ECB-rådets och allmänna rådets möten och för dessa göra framställningar om beslut. Dessutom verkställer direktionen ECB-rådets och all-

männa rådets beslut. Rådet kan i vissa frågor särskilt delegera beslutanderätt till direktionen. ECB:s första ordförande är Willem F. Duisenberg från Holland och vice ordförande Christian Noyer från Frankrike. Direktionen har ytterligare fyra ledamöter: Sirkka Hämmäläinen från Finland, Otmar Issing från Tyskland, Tommaso Padoa-Schioppa från Italien och Eugenio Domingo Solans från Spanien.

Till ECB:s allmänna råd hör cheferna för alla EU-länders centralbanker samt ordföranden och vice ordföranden i ECB. Även de övriga ledamöterna av ECB:s direktion får delta i allmänna rådets möten, men de har inte rösträtt. EU-rådets ordförande och en företrädare för kommissionen får också utan rösträtt närvara vid mötena. I allmänna rådet medverkar sålunda även cheferna för centralbankerna i de EU-länder som inte har infört euron som sin valuta den 1 januari 1999. Dessa länder är Danmark, Grekland, Sverige och Storbritannien. Allmänna rådet handlägger bland annat frågor som gäller samordningen av penningpolitiken mellan euroområdet och de EU-länder som står utanför detta, insamlingen av statistik, ECB:s årsrapporter, bokförings- och rapporteringsanvisningar till de nationella centralbankerna, anställningsvillkoren för ECB-anställda samt anslutningen av nya länder till valutaområdet.

ECB är en linjeorganisation där varje direktionsledamot har ansvaret för vissa bestämda generaldirektorat och direktorat. ECB har åtta generaldirektorat och lika många direktorat.

ECB-rådets arbetsordning antogs i juli och allmänna rådets i september. I arbetsordningarna fastställs minimiantalet möten under året, deltagarna, omröstningsförfarandet, mötesarrangemangen, kommittéernas deltagare och roll, principerna för rekrytering av personal till ECB osv.

**ECB-rådet är
det viktigaste
beslutsorganet.**

Euroområdet gemensamma penningpolitik på ECB:s ansvar

ECBS verksamhet är decentraliserad så att de nationella centralbankerna sköter en betydande del av funktionerna. Grundläggande uppgifter i etapp tre av EMU är att:

- utforma och genomföra den gemensamma penningpolitiken
- genomföra valutatransaktioner
- förvalta medlemsländernas officiella reservtillgångar
- främja välfungerande betalningssystem
- handha betalningsmedelsförsörjningen.

Dessutom bistår ECBS de nationella institutioner som övervakar penningmarknaden. Europeiska gemenskapens organ och nationella myndigheter skall höra ECBS i allt lagstiftningsarbete som gäller Europeiska centralbankens behörighetsområde. ECBS kan avge ställningstaganden och yttranden också i andra frågor som ligger inom dess behörighetsområde.

ECBS är oavhängigt i den bemärkelsen att inget av dess beslutande organ får ta emot instruktioner från utomstående. Varken EG eller dess medlemsstater får påverka medlemmarna i ECB-rådet eller allmänna rådet eller direktionsledamöterna när dessa fullgör sina uppgifter. I syfte att säkerställa ECBS oavhängighet har mandattiden för ECB:s ordförande, vice ordförande och övriga direktionsledamöter fastställts till åtta år¹ utan möjlighet till återval. Dessutom är möjligheten att avsätta ordföranden och direktionsledamöterna begränsad. Likartade bestämmelser gäller även de övriga medlemmarna av ECB-rådet, dvs. cheferna för de nationella centralbankerna.

¹ De första mandatperioderna är exceptionella, eftersom direktionsledamöternas avgång har differentierats i överensstämmelse med Maastrichtfördraget.

Kommittéerna viktiga i förberedelsearbetet

Planeringen och beredningen av beslut sker inte bara i ECB:s egen organisation utan också i ECBS kommittéer. Kommittéerna är sammansatta av experter från de nationella centralbankerna och ECB. Som ordförande i kommittéerna fungerar vanligtvis företrädare för ECB. Antalet kommittéer är i initialskedet 13 och deras kompetensområden inkluderar alla centralbanksfunktioner (tabell). Finlands Bank är representerad i samtliga kommittéer. Kommittéernas mandatperiod är inledningsvis tre år, varefter kommittébehovet omprövas. EU-länderna utanför euroområdet kan delta i kommittéarbetet då ärenden som är underställda allmänna rådet behandlas.

Tabell. ECBS kommittéer

- Banktillsyn
- Betalnings- och avvecklingssystem
- Budget
- Informationsteknik
- Intern revision
- Internationella förbindelser
- Rättsfrågor
- Extern information
- Marknadsoperationer
- Penningpolitik
- Redovisning och monetära inkomster
- Sedlar
- Statistik

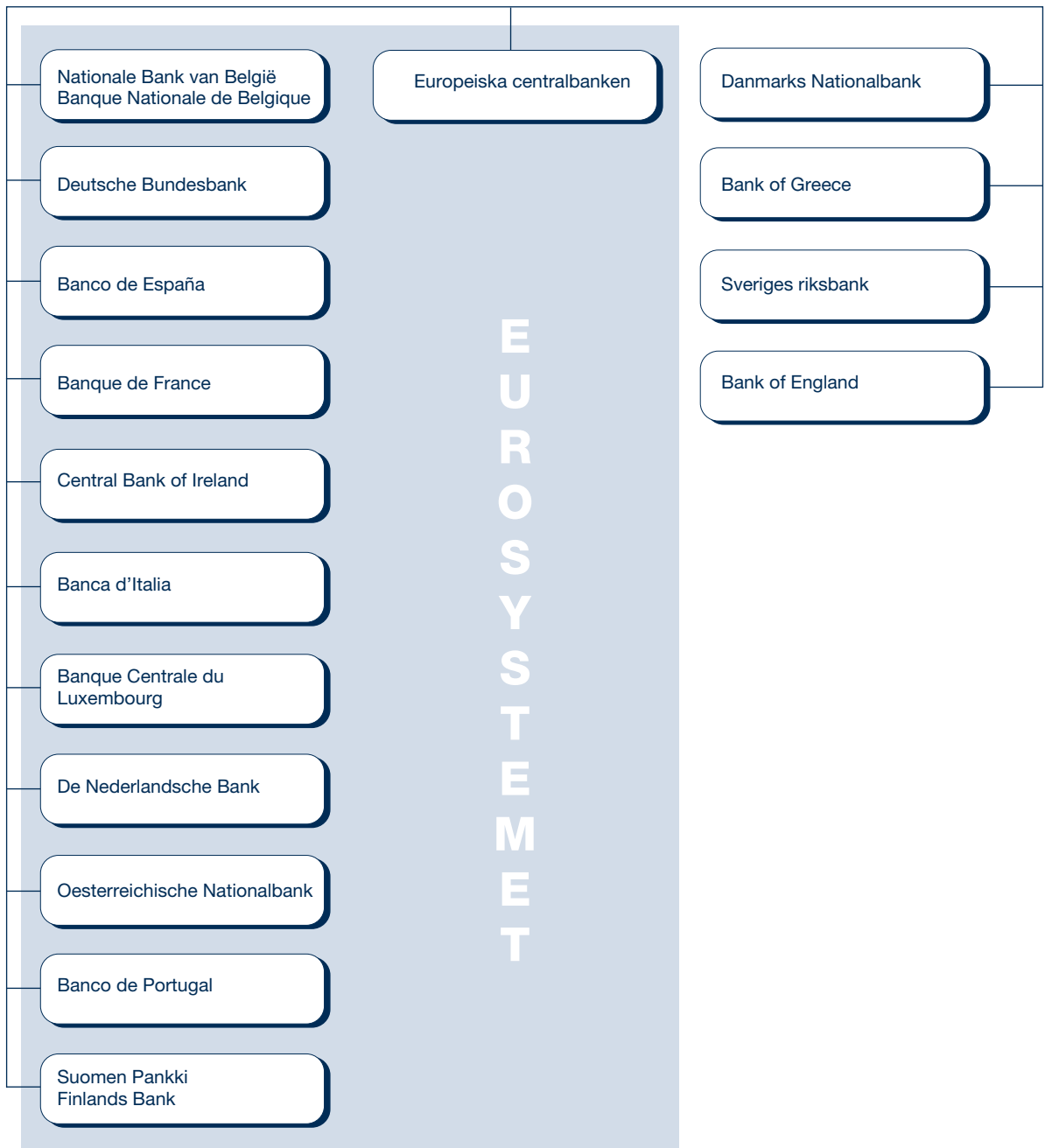
Monetära kommittén engagerad i EMU-förberedelserna

En företrädare för Finlands Bank och en för finansministeriet deltog i arbetet i monetära kommittén under Ekofin-rådet. Monetära kommitténs möte i juni ägde rum i Helsingfors.

Viktiga teman för arbetet i monetära kommittén 1998 var frågor i anslutning till det blivande euroområdet. Dessa gällde framför allt förberedelser inför starten av tredje etappen, exempelvis bildandet av Euro 11 i anslutning till Ekofin samt förberedel-

Figur 35.

Europeiska centralbankssystemet

serna för besluten i maj och vid årsskiftet. Euroområdet externa representation utredes grundligt, särskilt mot slutet av året. Kommittén beredde även ett rådsbeslut om stabilitetsprogrammets form och innehåll.

Monetära kommittén består av två medlemmar från varje medlemsland, ECB och kommissionen. Av medlemsländernas deltagare företräder den ena finansministeriet och den andra den nationella centralbanken. Fram till den 1 juni företrädde Finlands Bank av Matti Vanhala. Efter att Vanhala utnämns till ordförande i Finlands Banks direktion utsågs vice ordföranden i direktionen, Esko Ollila, till medlem av monetära kommittén.

Monetära kommitténs mandatperiod gick ut då den andra etappen av den ekonomiska och monetära unionen upphörde. Dess verksamhet fortsätter i ekonomiska och finansiella kommittén (Economic and Financial Committee).

Medlemsländernas ekonomisk-politiska samarbete

I samband med mötena i maj utfärdade Ekofin en kommuniké i vilken medlemsländerna bekräftade att de åtagit sig att följa stabilitets- och tillväxtpakten som ingicks i Amsterdam i juni 1997. Koordinering av det ekonomisk-politiska samarbetet är en förutsättning för att den gemensamma penningpolitiken skall lyckas, och här spelar stabilitets- och tillväxtpakten en central roll.

Ett viktigt led i genomförandet av stabilitets- och tillväxtpakten är uppföljningen av statsbudgeterna och det ekonomisk-politiska samarbetet. Varje land gör upp ett stabilitets- och tillväxtprogram med målet att förbättra balansen i de offentliga finanserna: på medellång sikt är målet jämvikt eller ett överskott i budgeten. I den kommuniké som offentliggjordes i maj framhölls dessutom att

medlemsländerna på medellång sikt skall försöka nå målet snabbare om det ekonomiska läget blir gynnsammare än väntat.

Som första land fick Finland sitt stabilitetsprogram godkänt den 12 oktober 1998.

Euroområdets representation utåt

ECB:s tillblivelse och starten av EMU:s tredje etapp medförde självfallet förändringar beträffande hur euroländerna kan ta ställning till penningpolitiken i euroområdet. En gemensam penningpolitik innebär att länderna måste hålla sig till de gemensamma penningpolitiska ställningstagandena i alla internationella forum. Under året utvidgades diskussionen till att gälla euroområdets representation inte bara i Internationella valutafonden utan också i andra internationella sammanhang, exempelvis i förhållande till tredje land, och i olika inofficiella sammanhang, exempelvis i G7 och G10.

Vid sitt möte i Wien i december fastställde Europeiska rådet hur gemenskapen skall företrädas utåt i frågor som rör den ekonomiska och monetära unionen.

Då G7-ländernas finansministrar och centralbankschefer sammanträder deltar ECB:s ordförande i de möten där EMU-frågor diskuteras. På ministernivå företräds gemenskapen i EMU-ärenden av ordföranden för Ekofinrådet, eller om ordföranden kommer från en medlemsstat utanför euroområdet, av ordföranden för Euro 11. Om ordföranden för Euro 11 företräder ett land som inte hör till G7 men till euroområdet, deltar han utöver de Ekofin-medlemmar som redan är med. Sålunda deltar till exempel en företrädare för Finland under ordförandeskapsperioden i G7-mötena då frågor i anslutning till EMU behandlas.

I Internationella valutafonden har ECB observatörsstatus vid styrelsens möten. Europeiska gemenskapens åsikter skulle läggas

fram för IMF:s styrelse av den behöriga medlemmen av IMF-direktionssekretariatet för den medlemsstat som innehar ordförandeskapet för Euro 11, biträdd av en företrädare för kommissionen.

Mål och instrument för penningpolitiken

Vid sitt möte i början av oktober beslutade ECB-rådet om hur de penningpolitiska målen skulle definieras vid starten av EMU:s tredje etapp och vilka indikatorer som framför allt skulle följas. Prisstabiliteten mäts med det harmoniserade indexet för konsumentpriser (HIKP) för euroområdet och penningmängden spelar en framträdande roll vid utformningen av penningpolitiken. Penningmängden ges ett referensvärde som är förenligt med prisstabiliteten (se närmare s. 32).

Efter att i EMI ha behandlats i många kommittéer och arbetsgrupper fick de penningpolitiska instrumenten sin slutliga utformning i september 1998, då ECB gav ut rapporten ”Den gemensamma penningpolitiken i etapp tre: Allmän dokumentation av ECBS penningpolitiska instrument och förfaranden”.

De penningpolitiska instrumenten och tillhörande informations- och dataöverföringssystem testades ingående under andra halvåret 1998. Testningen av hela systemet gällde inte bara de nya datatekniska tillämpningarna utan framför allt säkerställandet av att olika funktioner och tillhörande arbetsprocesser och förfaranden fungerar effektivt. Även reservsystemen testades.

Betalnings- och avvecklingssystemen funktionsklara

TARGET, som är euroområdets RTGS-nät för bruttobetalningar i realtid, spelar en viktig roll vid hanteringen av likviditet i euro under dagen. Systemet möjliggör en snabb

överföring av betalningar mellan alla EU-länder. Införandet och testningen av TARGET fortsatte intensivt ända till slutet av året.

I juli 1998 beslutade ECB att centralbankerna i de EU-länder som står utanför euroområdet får erbjuda sina motparter begränsad kredit i euro under dagen. Detta är ett helt nytt arrangemang som är avsett att underlätta en senare övergång till etapp tre av den ekonomiska och monetära unionen för dessa medlemsländer. Arrangemanget utgör ett undantag från regeln att ingen centralbank beviljar kredit i en annan valuta än sin egen. Kreditvillkoren är noga definierade i avtal med de berörda EU-centralbankerna.

I mitten av november publicerade ECB den tredje lägesrapporten om TARGET. Rapporten tog upp de rättsliga ramarna för och operativa aspekter på TARGET. Den gav också en översikt av kriterierna för tillträde till RTGS-systemen och av de detaljerade reglerna för olika användargrupper.

ECB och samtliga nationella centralbanker inom euroområdet testade upprepade gånger under året funktionsdugligheten hos TARGET. Mot slutet av året utfördes simuleringsstest i vilka alla kreditinstitut som hör till systemet deltog. Under den sista testningsfasen i november–december gjordes produktionstest.

Anpassningen till ett ökat bruk av elektroniska pengar var ett centralt tema på betalningssystemområdet som under året behandlades i EMI och senare i ECB. I mars avgav EMI ett yttrande till kommissionen med förslag om övervakning av att verksamheten i företag som ger ut elektroniska pengar är stabil. Bakgrunden till yttrandet var ett tidigare ställningstagande av EMI om att enbart kreditinstitut borde få ge ut elektroniska pengar. Då man emellertid inte kunnat enas i frågan, beslutade EMI i stället föreslå effektiv övervakning.

**TARGET är ett nät
av betalningssystem
i realtid.**

ECBS beviljar kreditinstitut centralbankskredit enbart mot full säkerhet. Principen är att en stor mängd olika värdepapper godtas som säkerhet och att värdepapperen kan användas även över EU-ländernas gränser. Från och med starten av tredje etappen sköts hanteringen av värdepapper som används som säkerhet i ett annat medlemsland enligt den s.k. korrespondentbanksmodellen. Enligt denna modell fungerar medlemsländernas centralbanker som depåhållare för värdepapperen och sköter överföringen av säkerheter.

På lång sikt är det meningen att avvecklingen av värdepapper som används som säkerheter skall ske mellan clearingorganisationerna i medlemsländerna. Av den anledningen godkände ECB:s direktion i september minimikrav för avvecklingssystem för värdepapper som får användas för depåhållning och avveckling av säkerheter för centralbankskredit.

Överföring av kapital och reservtillgångar till ECB

När ECB inleder sin verksamhet skall dess kapital enligt Maastrichtfördraget vara 5 miljarder ecu. Den andel som centralbanken i varje EU-land skall betala beräknas på basis av medlemsstatens andel av gemenskapens bruttonationalprodukt och befolkning. Fördelningen av kapitalandelar justeras vart femte år enligt den fördelningsnyckel för teckning av ECB:s kapital som fastställs av ECB-rådet. Kapitalet kan överföras i form av pengar (olika valutor) eller värdepapper. Det rekommenderades att kapitalet från första början skulle vara så stort att kostnaderna för upprättande av ECB:s verksamhet kan täckas genom kapitalavkastningen.

Den första kapitalöverföringen skedde i juni. Finlands andel av kapitalet på 5 miljarder ecu var 1.3999 procent, och Finlands Bank betalade in den andelen, 69 955 000 ecu, den 1 juli 1998.

I december justerade ECB-rådet kapitalandelarna på grundval av ny statistik. Finlands vikt i fördelningsnyckeln minskade till 1.3970 procent.

Också de EU-länder som inte var bland de första som antog euron som sin gemensamma valuta betalade redan vid starten av etapp tre av EMU in en liten del eller närmare bestämt 5 procent av den kapitalandel som beräknats för landet.

För att säkerställa täckning av ECB:s eventuella växelkursrisker godkände ECB-rådet i enlighet med ECBS-stadgan en rekommendation till en rådsförordning (EG), som bemyndigar ECB att öka sitt kapital från 5 miljarder euro till högst det dubbla.

Vid början av januari 1999 överförde centralbankerna i alla 11 medlemsländer reservtillgångar till ECB till ett sammanlagt värde av cirka 40 miljarder euro. Finlands Banks andel var ca 700 miljoner euro, och av detta utgjorde 15 procent guld och 85 procent fordringar i utländsk valuta. Till följd av överföringarna har Finlands Bank en fordran i euro på Europeiska centralbanken. Som ombud för ECB placerar de nationella centralbankerna ECB:s reservtillgångar enligt de riktlinjer ECB utfärdar.

Övergångsbestämmelser för fördelning av de monetära inkomsterna

Enligt Maastrichtfördraget skall de inkomster som härrör från ECB:s och eurocentralbankernas gemensamma penningpolitik adderas och summan av dessa s.k. monetära inkomster fördelas på de nationella centralbankerna i förhållande till deras inbetalda andelar av ECB:s kapital.

Under övergångsperioden 1999–2001 beräknas de monetära inkomsterna enligt en s.k. indirekt räknemetod. Enligt denna metod multipliceras den skuldbas som ECB-rådet

separat beslutat om med en särskilt fastställd referensränta. Monetära inkomster uppstår framför allt genom sedelutgivning. Eftersom sedelinkomsterna varierar mycket mellan länderna, beslutade ECB-rådet i november att sedelinkomsterna skall tas med i beräkningen av de monetära inkomsterna först då eurosedlar börjar ges ut.

Eftersom besluten ovan om fördelningen av de monetära inkomsterna endast gäller en viss tid, behandlas frågan på nytt i början av 2002 innan eurosedlar börjar ges ut.

Enhetlig redovisning i centralbankerna

Under 1998 finslipade EU-centralbankerna de gemensamma redovisningsprinciperna och redovisningsmetoderna för ECBS, och dessa förband sig samtliga EMU-centralbanker att följa i rapporteringen till ECBS. De viktigaste standardiseringsområdena är redovisningsprinciperna i fråga om intäktsredovisning, värdering, periodisering och rapportering.

Målet för harmoniseringen av redovisningsprinciperna är en enhetlig rapportering, som möjliggör enhetlig likviditetsprognostisering och likviditetsuppföljning i ECBS-området. ECB:s viktigaste instrument för rapportering till allmänheten är den konsoliderade balansräkning som ECB sammanställer på basis av de enskilda centralbankernas balansräkningar och publicerar varje vecka.

ECBS roll i finanstillsynen

Enligt Maastrichtfördraget skall tillsynen över kreditinstitut till största delen utövas av nationella myndigheter.

I ECBS har det ansetts viktigt att tillsynen över kreditinstituten täcker hela EU-området. I ECBS banktillsynskommitté deltar sålunda inte bara centralbankerna i euroområdet utan även företrädare för de övriga EU-

länderna samt representanter för tillsynsmyndigheterna i de EU-länder där finanstillsynen utövas av någon annan myndighet än centralbanken. Till banktillsynskommitténs uppgifter hör att analysera tillsynsfrågor på makronivå, att följa utvecklingen inom bank- och finanssektorn och att främja ett smidigt informationsutbyte mellan olika tillsynsmyndigheter.

Ett av de viktigaste ärendena i banktillsynskommittén under 1998 var frågan om det bästa sättet att fördela arbetet mellan finanstillsynsmyndigheterna, de nationella centralbankerna och ECB för att säkerställa bankväsendets stabilitet.

Andra viktiga finanstillsynsfrågor i ECB var Asienkrisens inverkan på den europeiska kreditinstitutssektorn, eurons effekter på bankväsendet i Europa och den tekniska utvecklingens återverkningar på bankernas lönsamhet och kapitaltäckning. Dessutom analyserade ECB hur de förändrade intäktstrukturerna kommer att påverka bankerna i Europa. För att kunna följa dessa trender beslutade ECB att införa ett system för regelbunden bevakning av den europeiska banksektorn som helhet.

EMU-lagstiftningen klar före årsskiftet

Förberedelserna inför tredje etappen av EMU innebar att lagen om Finlands Bank behövde revideras två gånger inom en kort tid. Lagen om Finlands Bank (719/1997), som hade trätt i kraft den 1 januari 1998, ändrades genom en ny lag om Finlands Bank (214/1998), som antogs av riksdagen den 20 mars 1998. Samtidigt antogs lagen om upphävande av myntlagen (215/1998) och lagen om mynt (216/1998). Bestämmelserna om Finlands Banks oavhängighet i den nya lagen trädde i kraft den 1 maj 1998 och de övriga bestämmelserna den 1 januari 1999, när Finland anslöt sig till euroområdet. Efter att la-

Ca 70 miljarder euromynt behövs.

garna antagits var lagstiftningen i Finland förenlig med bestämmelserna i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och stadgan för Europeiska centralbanks-systemet.

I EMI:s och kommissionens konvergensrapporter enligt artikel 109j i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, vilka utkom i slutet av mars, granskas graden av konvergens mellan den nya lagstiftningen om Finlands Bank och fördraget. I vardera rapporten sägs lagstiftningen i Finland vara förenlig med fördraget och ECBS-stadgan.

När euron infördes den 1 januari 1999, övergick den högsta makten i fråga om myntenheten till gemenskapen, och bestämmelserna om den gemensamma valutan publicerades i euroförordningen, som trädde i kraft den 1 januari 1999. Till följd härav upphävdes den gamla myntlagen, men inom ramen för euroförordningen tillämpas alltså de bestämmelser i myntlagen som anges i övergångsbestämmelsen i lagen om mynt så länge som sedlar och mynt i mark är lagliga betalningsmedel. Staten har fortfarande ensamrätt att låta prägla mynt i Finland. I den nya lagen om mynt kompletteras gemenskapsrätten med nationella bestämmelser om mynt.

Eurosedlar och euromynt

I juli 1998 godkände ECB-rådet på basis av förberedelsearbetet alla sju valörer av eurosedlar (5, 10, 20, 50, 100, 200 och 500 euro) och sedlarnas utseende inklusive äkthetsdetaljer. Sedlarna är likadana över hela euroområdet. Provframställningen inleddes i september 1998 och fortgick ända in i december. Flera sedeltryckerier i euroområdet deltog i provframställningen. Varje sedelvalör trycktes upp av minst två tryckerier för att säkerställa att sedlarna blir identiska. Den egentliga produktionen inleddes våren 1999.

ECBS sedelkommitté har enligt nyinsamlade data beräknat att de elva euroländerna behöver allt som allt ca 13 miljarder sedlar.

Produktionen av euromynt inleddes i september 1998. EU-rådet och de behöriga nationella ministerierna ansvarar för förberedelserna av mynttillverkningen. För de åtta myntvalörerna (1, 2, 5, 10, 20 och 50 cent samt 1 och 2 euro) är averserna lika i hela euroområdet, medan reverserna har nationella kännetecken så att det framgår i vilket land mynten har getts ut. För närvarande uppskattas behovet av euromynt vara ca 70 miljarder stycken.

De nationella valutorna blev denomineringar och underuppdelningar av euron den 1 januari 1999. Eurosedlarna och euromynten tas dock i bruk först vid början av 2002. De nationella sedlarna och mynten är sålunda alltså lagliga betalningsmedel i respektive euroland. Den 3 november 1998 meddelade ECB-rådet i enlighet med Maastrichtfördraget att centralbankerna i de länder som hör till euroområdet under tre år från och med den 1 januari 1999 på minst ett ställe måste bereda möjlighet att till den fasta växelkursen byta ut sedlar som är lagliga betalningsmedel i andra euroländer mot nationella sedlar och mynt. Centralbankerna har dock rätt att begränsa det antal och/eller det sammanlagda värdet av sedlar de är beredda att ta emot på en gång eller under en dag.

Dessutom rekommenderade rådet de nationella centralbankerna att på egen bekostnad repatriera andra sedlar från andra euroländer till den centralbank som gett ut sedlarna. I rekommendationen uppmanades centralbankerna att växla in sedlar kostnadsfritt, med förbehållet att om affärsbanker eller valutaväxlingskontor debiteras avgifter för den nationella sedelhanteringen, så skulle motsvarande avgifter även kunna tas ut för repatriering av sedlar.

ECBS och EU-rådet beslutade om åtgärder i syfte att förhindra förfalskning av eurosedlar. I anslutning till ECB i Frankfurt upprättas en databas för euroförfalskningar som får utnyttjas av de nationella centralbankerna och de myndigheter som undersöker förfalskningar. Dessutom upprättas en central för undersökning av euroförfalskningar. Var centralen skall förläggas beslutas våren 1999.

Statistik i EMU

Under ledning av EMI och dess efterföljare ECB fortsatte harmoniseringen av statistiken: definitionerna finslipades och anvisningar om insamlingsmetoderna utarbetades. Sedan statistikproduktionen kommit i gång samordnades även det tekniska ramverket för rapporteringen, såsom koder, dataformat och kontrollmetoder.

Den långvariga utvecklingen av finansmarknadsstatistik under EMI:s överinseende resulterade i enhetlig månatlig balansräkningsstatistik för den monetära unionen från och med ställningen vid slutet av juni 1998. ECB förutsatte också att de nationella centralbankerna skulle lämna retroaktiva månadsbalansräkningar korrigerade i enlighet med de nya statistikkraven. På basis av historiska data fastställde ECB nya penningmängdsaggregat för den monetära unionen. Även kassakravssystemet grundar sig på månadsbalansräkningarna.

Vid starten av den monetära unionen måste det finnas räntestatistik för hela euroområdet så att penningpolitikens effekter kan följas upp. Eftersom medlemsländernas finansmarknader alltjämt skiljer sig från varandra, är det inte möjligt att omedelbart standardisera räntestatistiken. Som en tillfällig lösning beslutade man därför att utgående från tillgänglig nationell räntestatistik ta fram centrala utlånings- och inlåningsräntor som är så enhetliga som möjligt. Insamlingen av

ränteuppgifter inleddes hösten 1998. En liknande lösning började tillämpas också på värdepappersstatistiken; statistiken sammanställs på grundval av tillgängliga nationella data.

Våren 1998 antog EMI:s råd tre publikationer rörande finansmarknadsstatistik, och ECB-rådet fastställde beslutet senare på hösten. Dessa publikationer omfattar en landvis uppgjord EU-täckande lista över monetära finansinstitut (MFI), en manual om sektorindelningen och en manual för insamling av finansmarknadsstatistik med tonvikt på specificerade problemområden. Sedan oktober 1998 publiceras MFI-listan även på ECB:s hemsida på Internet.

Hösten 1998 antog ECB-rådet den definition av penningmarknadsfonder som i fortsättningen skall tillämpas i alla EU-länder. De fonder som uppfyller definitionen på penningmarknadsfond räknas till monetära finansinstitut. I Finland klassificeras penningmarknadsfonder som sådana fonder som av statsrådet beviljats särskilt tillstånd att verka som penningmarknadsfonder.

Efter att medlemsländerna i den monetära union utsetts våren 1998 började ECB sammanställa de månatliga nationella betalningsbalansrapporterna från medlemsländerna till en betalningsbalans för hela euroområdet. ECB börjar publicera dessa statistiksammandrag 1999.

EMI och sedermera ECB har halvårsvis gjort upp rapporter över hur EU-länderna fullgjort sin skyldighet att utveckla och samla in statistik. ECB har lagt särskild vikt vid att statistiken lämnas in enligt givna tidtabeller. Också kvaliteten på statistiken har granskats. Kvalitetsproblemen avseende betalningsbalansstatistiken beror framför allt på svårigheterna att fastställa den regionala indelningen.

Betalningsbalansarbetsgruppen, som är underställd EU:s kommitté för valuta-, finans-

och betalningsbalansstatistik, slutförde arbetet med att i samråd med Eurostat och medlemsländerna upprätta avtal om utveckling av framför allt bytesbalans- och direktinvesteringssstatistik och inlämning av statistiken till Eurostat. Dessutom inrättades under Eurostats ledning en expertgrupp med uppgift att utreda felen i betalningsbalansstatistiken och särskilt den territoriella indelningen. De aktuella felen gör att överskottet i bytesbalansen för Europa och euroområdet blir för stort.

Omfattande förändringar i informationssystemen

Förberedelserna inför etapp tre av EMU har krävt en massiv informationsteknisk insats. Alla centralbanker i euroområdet har byggt om sina system så att de fungerar enligt enhetliga principer. Nya system har behövts för genomförande av den monetära politiken, insamling av statistik och placering av reservtillgångarna. Överföringen av data mellan ECB och EU-ländernas centralbanker sker via gemensamma datakommunikationssystem.

Under 1998 togs i produktion programändringar, nya tillämpningar och ett nytt informationsnät som behövdes för EMU:s tredje etapp. Omfattande tester utfördes för att säkerställa en problemfri systemstart. Dessutom beslutade centralbankerna och ECB sinsemellan om gemensamma arbetssätt för euroeran. Datasäkerhetsprinciperna finjusterades och systemstödsorganisationer byggdes upp. Ett år 2000-projekt startades för att säkerställa att millennieskiftet inte medför störningar i ECBS informationssystem.

Händelserna vid årsskiftet

Omställningarna vid årsskiftet föregicks av omsorgsfulla förberedelser såväl i monetära kommittén som i ECB. Efter mötena i maj började monetära kommittén lägga upp en detaljerad tidtabell inför fastställandet av de

oåterkalleliga omräkningskurserna vid årsskiftet 1998–1999.

Åtgärderna för att fastställa omräkningskurserna inleddes med en telekonferens mellan centralbankerna den 31 december 1998 kl. 11.00 (klockslagen gäller central-europeisk tid).

EU-centralbankerna kontrollerade och beräknade de aktuella växelkurserna och säkerställde att kurserna mellan de deltagande valutorna motsvarade de aviserade bilaterala centralkurserna i ERM. Vid slutet av telekonferensen beräknade kommissionen, utgående från de kurser som framräknats av EU-centralbankerna, de slutgiltiga officiella eukurserna för de deltagande valutorna och sände dem till ECB för dubbelkontroll. En telekonferens hölls i ECB-rådet där ordet leddes av ECB-ordföranden Willem F. Duisenberg och där ECB:s yttrande om de föreslagna omräkningskurserna antogs.

Efter bekräftelse av ECBS föreslog kommissionen dessa kurser som oåterkalleliga omräkningskurser för euron (tabell s. 28) för antagande av EU-rådet vid ett televiserat sammanträde kl. 12.30. Kommissionen offentliggjorde kurserna via nyhetsbyråer som tillhandahåller finansiell information och via Internet.

Hela proceduren avslutades kl. 15 när omräkningskurserna publicerades i Europeiska gemenskapernas officiella tidning. Officiellt infördes euron kl. 24.00 lokal tid i varje land. Som enda euroland som följer östeuropeisk tid var Finland det land som införde euron först.

Vid årsskiftet togs även flera nya IT-system i bruk och många arbetsprocesser ändrades. Detta omlägningsarbete övervakades noggrant i hela euroområdet av en organisation som omfattade ECB, centralbankerna, kreditinstituten, fondbörserna och värdepapperscentralerna.

Växelkurssamarbetet ERM II

I enlighet med Europeiska rådets beslut i Amsterdam 1997 ersätts Europeiska monetära systemet (EMS) vid starten av EMU:s tredje etapp med en ny växelkursmekanism (ERM II). De operativa förfaranden som skall tillämpas i den nya växelkursmekanismen har närmare fastställts i ett avtal av den 1 september 1998 mellan ECB och centralbankerna i de EU-länder som deltar i systemet. Den 26 september 1998 meddelade euroområdet finansministrar, ECB samt Danmarks och Greklands ministrar och centralbankschefer att Danmark och Grekland kommer att delta i ERM II från och med den 1 januari 1999. Dessutom meddelades att variationsintervallet för den danska kronan i ERM kommer att vara $\pm 2.25\%$, vilket är smalare än normalt ($\pm 15\%$). Mot slutet av året offentliggjorde ECB även de bindande riktlinjer som ECB och centralbankerna i EU-länderna utanför euroområdet kommit överens om. Under årets sista dag fastställdes centralkurserna mot euron och interventionskurserna för den danska kronan och den grekiska drakman i ERM II.

Valutastödsavtalet mellan de nordiska ländernas centralbanker upphörde

I och med att Finland anslöt sig till det Europeiska centralbankssystemet upphörde det valutastödsarrangemang som gällt mellan de nordiska ländernas centralbanker alltsedan 1984. Enskilda avtal i syfte att stödja växelkurser är inte längre möjliga i EMU:s tredje etapp.

EU-samarbetet i Finland

Finlands Bank deltog aktivt i de nationella EMU-förberedelserna. Finlands Bank var företräd i många arbetsgrupper för riksfattande EMU-projekt. Konkreta underhandlingar fördes med finansministeriet i frågor som krävde gemensamma beslut, till exempel hur länge nationella sedlar och eurosedlar skall användas parallellt.

Med bankerna bedrevs samarbete på många olika nivåer, bland annat med EMU-koordinatorerna i arbetsgrupper inom olika sektorer. I arbetsgrupperna granskades EMI:s/ECB:s nyaste planer och beslut avseende penningpolitiska instrument, statistik och betalningssystem.

Övrigt internationellt samarbete

Internationella regleringsbanken

Internationella regleringsbanken (BIS) är centralbankernas gemensamma bank och deras samarbetsorganisation. Vid månadsmötena i Basel diskuterar centralbankschefer och sakkunniga penningpolitiska och ekonomiskpolitiska frågor och frågor som gäller det internationella finanssystemet. Också läget på finansmarknaden och andra aktuella teman som berör centralbankerna dryftas på mötena.

Internationella regleringsbanken beviljar vid behov, i regel av likviditetsskäl, centralbankerna kredit. I november 1998 beviljade BIS för industriländernas räkning Brasilien ett lån på 14.5 miljarder US-dollar, som en del av ett omfattande internationellt lånearrangemang. För Finlands vidkommande förutsatte arrangemanget att Finlands Bank beviljades statsborgen. Med stöd av denna proprieborgen kunde Finlands Bank bevilja en borgen till ett belopp som motsvarade bankens kapitalandel på 50 miljarder US-dollar som säkerhet för Internationella regleringsbankens fordran på Brasiliens centralbank.

Internationella valutafonden

Internationella valutafondens (IMF) styrelse godkände i januari direktionens resolution med rekommendation om höjning av medlemskvoterna med 45 procent från 145 miljarder SDR till 212 miljarder SDR. Kvothöjningen träder i kraft när medlemsländer med minst 85 procent av de sammanlagda kvoterna har godkänt höjningen. Tidsfristen för höjningen går ut den 29 januari 1999. Finlands andel ökar efter höjningen från 861.8 miljoner SDR till 1263.8 miljoner SDR (från 6.1 miljarder till 9.0 miljarder mark enligt SDR-kursen vid utgången av 1998) Finlands kvotandel av de sammanlagda medlemskvoterna förblir i stort sett oförändrad, dvs. ca 0.6 procent.

Enligt sina avtalsartiklar kan valutafonden vid behov låna medel från sina medlemsländer inom ramen för GAB-avtalet (General Arrangements to Borrow) och NAB-avtalet (New Arrangements to Borrow). I det NAB-arrangemang, som godkändes av valutafondens direktion i januari 1997 och som trädde i kraft i november 1998 deltar 25 medlemmar eller institutioner. Lånepotentialen under NAB är 34 miljarder SDR. Finlands andel är 340 miljoner SDR (2.4 miljarder mark).

Den stadgeenliga årliga konsultationen enligt Artikel IV mellan Internationella valutafonden och Finland ägde rum i månads-skiftet maj–juni. Under besöket granskade fondens ekonomer det ekonomiska läget i Finland. Konsultationsrapporten behandlades av fondens direktion i augusti och IMF publicerade ett kort pressmeddelande om sina slutsatser. Valutafondens direktion gav de finländska myndigheterna sitt erkännande för en lyckad ekonomisk politik som avspeglades i en kraftig ekonomisk tillväxt, måttfull inflation och förbättrade offentliga finanser. Den höga arbetslösheten konstaterades fortfarande vara ett problem. IMF rekommenderade ökad flexibilitet på arbetsmarknaden och lägre beskattning av arbete som samsättningsförbättrande åtgärder.

1998 var ett av de mest krävande åren i valutafondens historia. Fonden fortsatte ansträngningarna att återupprätta förtroendet för Thailand, Sydkorea och Indonesien och återställa den ekonomiska stabiliteten i området. Osäkerheten på de finansiella marknaderna spred sig också till andra världsdelar och gav upphov till devalveringsspekulationer och sjunkande tillgångspriser. Rysslands ekonomiska svårigheter ökade ytterligare bl.a. på grund av nedgången i råvarupriserna. Ryssland vände sig på nytt till valutafonden på sommaren för att komplettera sina gällande lånearrangemang med fonden.

I juli beviljade valutafonden, som en del av ett större lånearrangemang, Ryssland ett lån på 11.2 miljarder dollar. De nya lånearrangemangen med tillhörande stabiliseringsprogram förmådde inte återupprätta marknadens förtroende. Stabiliseringsprogrammet och utbetalningen av det beviljade lånet avbröts i augusti när Ryssland drabbades av en likviditetskras och regeringen upplöstes.

Händelserna i Ryssland ökade oron på marknaden bl.a. i Latinamerika, och särskilt

Brasilien drabbades i augusti–september. I början av december kom valutafonden, Världsbanken, Inter-amerikanska utvecklingsbanken och ett antal industriländer överens om ett lånearrangemang på 41.5 miljarder US-dollar till förmån för Brasilien. Valutafondens andel av lånet var 18 miljarder US-dollar. Av detta belopp beviljades 12.7 miljarder dollar inom ramen för ett kompletterande lånearrangemang (Supplemental Reserve Facility), som finansierades genom aktivering av ett nytt NAB-arrangemang. Brasilien försöker med stöd av en treårig standbykredit och konsolidering av den offentliga sektorns finanser minska den osäkerhet som råder i fråga om landets ekonomi och på detta sätt hindra den finansiella krisen från att fördjupas.

Den finansiella krisen i Asien accentuerade de utmaningar som globaliseringen av de finansiella marknaderna innebär. Valutafondens direktion godkände på våren en handlingsram för förstärkning av den internationella finansarkitekturen. Syftet är att förbättra de internationella och regionala finanssystemen och effektivisera uppföljningen av medlemsstaternas ekonomier genom att både direkt och indirekt förbättra bl.a. tillgången och kvaliteten på den ekonomiska informationen om medlemsländerna. Avsikten är också att öka den privata sektorns ansvar avseende såväl hanteringen som förebyggandet av kriser.

Den ökade öppenheten gäller också valutafondens egen verksamhet. IMF:s informationspolicy blev betydligt öppnare under 1998. På fondens webbplats är det möjligt att dagligen följa vilka ärenden som behandlas i direktionen och vilka beslut som har fattats.

Den internationella finanskrasen och frågor i samband med en förstärkning av det finansiella systemet behandlades också i andra forum. I rapporter som utarbetats av arbetsgrupper bestående av representanter

**Valutafonden gav
Finland erkännande
för en lyckad
ekonomisk politik.**

för G22-ländernas finansministerier och centralbanker rekommenderas ökad öppenhet inom finansieringsverksamheten, förstärkning av de finansiella strukturerna och effektivisering av hanteringen och förebyggandet av finansiella kriser. G7-länderna offentliggjorde i oktober sitt eget åtgärdsprogram för stabilisering av det internationella finanssystemet. I det ingår utöver G22-arbetsgruppernas rekommendationer ett förslag om effektiviserad övervakning av kapitalströmmarna och kartläggning av de institutionella investerarnas riskpositioner. Programmet innehöll ett förslag om grundande av en fond i samband med IMF ur vilken krisländer som följer den politik som valutafonden har stakat ut skulle beviljas kortfristig kredit.

Valutafonden har ställt fri rörlighet för kapital som sitt mål och målet skall ingå i organisationens avtalsartiklar. Avsikten är inte att kapitalrörelserna skall frigges med en gång utan i en noga övervägd ordningsföljd med hänsyn till det rådande läget, utvecklingsstadiet på de lokala penningmarknaderna och övriga faktorer som begränsar verksamheten på marknaden.

Valutafonden fortsatte att utveckla ofentliggörandet av statistiker enligt den gemensamt överenskomna statistikstandard som infördes 1996 (Special Data Dissemination Standard, SDDS). Målet är att kunna erbjuda standardiserade nyckeldata från så många medlemsländer som möjligt på valutafondens webbsidor. Finland anslöt sig till systemet redan 1996.

Etapp tre av ekonomiska och monetära unionen innebär stora förändringar i IMF:s omvärld. Valutafonden fortsatte att behandla frågor i anslutning till EMU och påskyndade särskilt åtgärder för att lösa de tekniska problemen i samband med euroområdet tillblivelse. Etapp tre av EMU påverkar IMF:s uppföljningsuppdrag genom att valutafonden

utöver de årliga bilaterala konsultationerna två gånger om året kommer att genomföra en s.k. territoriell konsultation som omspannar hela euroområdet.

Sedan ordföranden i Finlands Banks direktion Sirkka Hämäläinen utsetts till medlem av Europeiska centralbankens direktion utsågs direktionsordföranden Matti Vanhala den 1 juni till Finlands representant i IMF:s styrelse. Som hans suppleant fungerade direktions vice ordförande Esko Ollila.

De nordiska och de baltiska ländernas gemensamma representant i fondens direktion var Kai Aaen Hansen från Danmark. Danmarks Nationalbank svarade för beredningen av valkretsens ställningstaganden i fondfrågor.

Tekniskt stöd

Sakkunniga från Finlands Bank deltog under 1998 i olika uppdrag i transitionsekonomierna under IMF:s ledning. Bankens sakkunniga medverkade också i uppdrag relaterade till tekniskt stöd i EU:s TACIS-program. Banken deltog bl.a. i TACIS-programmet för utbildning av personal vid Rysslands och Ukrainas centralbanker. Finlands Bank utbildade fortsättningsvis personal vid vissa östeuropeiska centralbanker inom ramen för EU:s PHARE-program. Dessutom gav banken bilateralt utbildningsstöd till flera av transitionsekonomiernas centralbanker.

Övrigt internationellt samarbete

Nordiska finansutskottet (NFU), som är de nordiska centralbankernas och finansministeriernas samarbetsorgan, sammanträdde två gånger under året. Vid mötena lades huvudvikten vid ärenden som tas upp i Interna-

tionella valutafondens direktion. Valkrets-kommittén för de nordiska och de baltiska länderna sammanträdde också två gånger för att bereda valkretsens gemensamma ställningstaganden vid valutafondens interimskommittés möten och för årsmötet.

Inom organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) deltog Finlands Banks representanter i kommittén för ekonomisk politik, finansmarknadskom-

mittén och kommittén för kapitalrörelser och i dessa kommittéers arbetsgrupper. Representanter för banken deltog också i de expertmöten som följde det ekonomiska läget i transitionsekonomier.

OECD:s representanter avlade ett studiebesök i Finland i mars. Konsultationsmötet hölls i juni och landrapporten publicerades i augusti.

Valutareservern

Vid placeringen av valutareserven har Finlands Bank som sina primära mål att välja trygga och likvida placeringar. Inom ramen för dessa villkor är målet bästa möjliga avkastning.

Reserven är placerad på de internationella finansmarknaderna i räntebärande instrument denominerade i utländska valutor och i guld. Dessutom utgörs reserven av reservtranchen och särskilda dragningsrätter i Internationella valutafonden. Till utgången av 1998 ingick i reserven också en eucufordran på Europeiska centralbanken (om valutatransaktionerna med ECB närmare på s. 64).

De risker som framför allt är förknippade med valutareservens placering är valuta- och ränterisker, kreditrisker och likvidi-

tetsrisker. Riskerna hanteras som en helhet; de viktigaste riskhanteringsmetoderna i praktiken är att sprida placeringarna och noggrant välja godkända placeringsobjekt och motparter. Befogenheterna begränsas genom limiter, som kontrolleras fortlöpande.

Av de osäkerhetsfaktorer som påverkar valutareserven är valutakursrisken den viktigaste. Värdefluktuationer i reserven på grund av växelkursförändringar minimeras genom att reserven sprids på olika valutor. Valutafördelningen omprövas regelbundet. De viktigaste placeringsvalutorna 1998 var US-dollar, D-marken, det engelska pundet, den japanska yenen, den danska kronan och den svenska kronan.

Ränteriskerna hanteras bland annat genom spridning på olika placeringsobjekt och genom konservativa limiter för ränterisken i placeringarna. Likviditeten i valutareserven säkerställs med hjälp av ett stort urval likvida placeringsobjekt. Kreditrisken minimeras genom att huvudparten av reserven placeras i statspapper som emitterats av Förenta staterna, Tyskland, Storbritannien, Japan, Danmark och Sverige eller i återförsäljningsavtal i sådana värdepapper.

Finlands Banks konvertibla valutareserv uppgick vid utgången av 1998 till 51 564 miljoner mark. På årsnivå var reserven

Fördelningen och förändringen av huvudposterna i den konvertibla valutareserven 1998 var följande:

	Reserv 31.12.1998	Reserv 31.12.1997	Förändring
	Mmk		
Guld	2 180	1 742	438
Särskilda dragningsrätter	1 770	1 772	- 1
Reservtranchen i IMF	4 255	3 036	1 220
Eucufordran på ECB	-	4 078	-4 078
Valutafordringar	43 358	40 827	2 531
Summa	51 564	51 455	109

således ungefär lika stor som föregående år. Under året varierade reservens storlek till följd av amorteringar och räntebetalningar på statens utlandsskuld och Finlands Banks operationer på avista- och terminsmarknaden. Mest steg reserven i mars, april och maj då Finlands Bank köpte valuta på avistamarknaden för över 10 miljarder mark. Detta berodde på spekulationer om en revalvering av den finska marken och vissa andra ERM-valutor. Spekulationerna ökade ytterligare efter revalveringen av det irländska pundet med tre procent (14.3.1998). Den reducerande effekten på valutareserven av amorteringarna och räntebetalningarna på statens utlandsskuld blev 1998 betydligt mindre än året innan. Finlands Bank ingick nya terminskontrakt till ett värde av 13.3 miljarder mark. Fram till årets slut tilläts terminspositionen i sin helhet förfalla.

Ekonomisk analys och forskning

Bevakningen av den ekonomiska utvecklingen baserar sig på månatliga rapporter som ekonomerna på olika avdelningar i banken utarbetar. Ingående makroekonomiska prognoser har gjorts två gånger om året. På hösten deltog Finlands Banks representanter intensivt i utarbetandet av ECB:s första halvårsprognos. Syftet med Finlands Banks ekonomiska prognoser och bevakning är i sista hand att analysera inflationsutsikterna och inflationspåverkande faktorer med tanke på hela EMU-området, men särskilt ur finländsk synvinkel. Bevakningen av den ekonomiska utvecklingen i EU-länderna har blivit allt viktigare. Också de instabila ekonomiska förhållandena i Asien och Ryssland har krävt stor uppmärksamhet.

Finlands Banks officiella bedömning av det ekonomiska läget, och särskilt av förutsättningarna att upprätthålla prisstabilitet, publicerades fyra gånger under året i tidskrifterna *Markka & talous* och *Bank of Finland Bulletin*. Utöver de makroekonomiska kvartalsrapporterna började banken regelbundet halvårsvis publicera en analys av stabiliteten på penningmarknaden.

Som hjälpmedel för prognos- och analysarbetet användes framför allt Finlands

Banks makroekonomiska modell BOF5 och en NIGEM-modell för den internationella ekonomin som Finlands Bank använder på licens. Banken deltog under året även i utformningen av den del av ECB:s flerstatsmodell som beskriver Finland.

En förstärkning av den ekonomiska forskningen har lyfts fram som ett av Finlands Banks viktigaste strategiska utvecklingsobjekt. Enligt bankens bedömning är en rätt inriktad, högklassig och internationellt erkänd forskningsverksamhet en nödvändig förutsättning för en inflytelserik och konstruktiv medverkan i ECBS. Bankens forskning är också anknuten till de anställdas vetenskapliga fortbildning genom att en del av forskningsprojekten utmynnar i akademiska avhandlingar, bl.a. doktorsavhandlingar.

Den ekonomiska forskningen vid forskningsavdelningen är koncentrerad på två huvudprogram, ett för utvecklande av modeller för penningpolitiken (forskningsprogram 1) och ett för forskning kring den finansiella tjänstesektorns framtid (forskningsprogram 2).

Forskningsprogram 1 utvecklar tekniken att analysera penningpolitikens verkningar. Ett viktigt mål för programmet är att förbättra de makroekonomiska modellerna för beredningen av penningpolitiken. I dessa modeller är programmet framför allt inriktat

på att beakta faktorer såsom trovärdighet och förväntningar samt strukturella förändringar. Olika projekt har under året analyserat bland annat hur osäkerhet om penningpolitiken påverkar den ekonomiska aktiviteten och den statistiska estimeringstekniken för de modeller som beskriver det ekonomiska beteendet.

Forskningsprogram 2 analyserar några av de viktigaste strukturella förändringarna i centralbankernas omvärld. Målet är att få information bl.a. om hur den ökade elektroniseringen och en konkurrens som överskrider både nationella gränser och branschgränser påverkar centralbankernas uppgifter, särskilt med hänsyn till finansmarknadernas effektivitet och stabilitet. Olika projekt inom programmet har bland annat analyserat kopplingarna mellan betalningsnätets utveckling och bankkonkurrensen, skalfördelar i verksamheten på värdepappersmarknaden och faktorer som gör det ekonomiskt lönsamt att använda elektroniska pengar. I ett projekt vid finansmarknadsavdelningen utvecklades en modell som kan användas för att utvärdera hur betalningssystem som bygger på bruttoavveckling fungerar och hur mycket likviditet de kräver.

Forskningen kring banktillsynen undersökte bland annat bristerna i det finländska tillsynssystemet i ljuset av sparbankskrisen i början av 1990-talet, volymen och avkastningen av de rapporteringsskyldiga aktiehandel på Helsingfors Börs och problem i samband med den s.k. principen om hemlandstillsyn i EU:s finanstillsynssystem.

Forskningsresultaten publiceras i form av forskningsrapporter och duplicerade diskussionsunderlag. Sammandrag av forskningsrapporterna och en förteckning över de viktigaste pågående forskningsprojekten finns på Finlands Banks webbsidor.

Forskning kring transitionsekonomierna

Bankens östekonomiska enhet ombildades vid början av 1998 till forskningsinstitutet för transitionsekonomier. Namnändringen avspeglade bankens beslut att utveckla forskningen särskilt kring Ryssland och de baltiska länderna i en mer analytisk riktning. Att förstärka forskningsinsatsen är självfallet en lång process, som emellertid har kommit bra igång med rekrytering av forskare, utveckling av informations- och dataadministrationstjänster, fortlöpande utbildning av personalen och effektivare anlåtande av utländska gästforskare. Inom Europeiska centralbankssystemet är det bara Österrikes och Finlands centralbanker som bedriver forskning kring transitionsekonomierna. Österrikes centralbank koncentrerar sig på sina egna grannländer och Finlands Banks forskningsinstitut för transitionsekonomier på Ryssland och de baltiska länderna.

Tyngdpunkten i forskningen låg 1998 enligt tidigare praxis på analys av mälländernas makroekonomiska utveckling och ekonomiska politik. I fokus stod – delvis på grund av de aktuella ekonomiska svårigheterna – särskilt problemen i samband med det finansiella systemets utveckling och finanspolitikens stabilitet. Också en utvidgning av Europeiska unionen österut har fått mycket uppmärksamhet, särskilt vad gäller de baltiska ländernas ställning.

Forskningsinstitutets publikationer ökades vid början av året när den redan traditionella veckoöversikten som omspannar både Ryssland och Baltikum kompletterades med en månadsöversikt över Rysslands ekonomi. Båda publikationerna har en stor inhemsk och internationell spridning och de har fått ett mycket positivt mottagande. Särskilt den fördjupade ekonomiska krisen i

Ryssland på hösten ökade efterfrågan på forskningsinstitutets sakkunskap.

Statistikproduktion och informationstjänster

Statistikarbetet bestod under 1998 till största delen av förberedelserna för att uppfylla valutaunionens statistikkrav. Till de viktigaste uppgifterna hörde att harmonisera statistikerna och anpassa statistikproduktionen till de snäva tidtabellerna.

ECB förutsatte att de nationella centralbankerna från och med juli 1998 månatligen skulle rapportera in data om de monetära finansinstituten den 15 bankdagen påföljande månad. Från de monetära finansinstituten samlades uppgifter in från början av 1998. I Finlands Bank omarbetades dessutom tidsserierna för de månatliga balansräkningarna från och med början av 1980 enligt de nya statistikkraven.

I den nationella datainsamlingen förbereddes övergången till euro vid starten av valutaunionen. Myndighetssamarbetsgruppen (Finansinspektionen, Finlands Bank och Statistikcentralen) skickade på sommaren nya datainsamlingsblanketter för 1999 till kreditinstituten. Ändringarna berodde förutom på övergången till euro också på att uppställningsformen för kreditinstitutens bokslut hade ändrats.

Finlands betalningsbalansstatistik tillställdes Europeiska monetära institutet, senare Europeiska centralbanken, månatligen från och med statistiken för januari 1998. ECBS sexveckorsgräns kunde uppnås i början av hösten när Tullstyrelsen försnabbade sin preliminära utrikeshandelsstatistik. I betalningsbalansstatistiken förbereddes de åtgärder som behövs för en harmonisering av begreppen och för ändringar i enkäterna och

datasystemen under 1999. De banker och företag som rapporterar uppgifter för betalningsbalansen informerades om förändringarna och fick anvisningar om rapporteringen. Den största förändringen gäller den regionala uppdelningen av betalningsbalansen i data som avser euroländer och övriga länder. Datainsamlingen för betalningsbalansen sker i allt större omfattning genom enkäter. Insamlingen av data om utländska betalningar slopades vid ingången av 1999. Banken kom överens med Statistikcentralen att den datainsamling som gäller utrikeshandeln med tjänster stegvis skall övergå till Statistikcentralen. Arrangemanget är en del av statistikavtalet med EU:s statistikmyndighet Eurostat.

Finlands Banks bibliotek är specialiserat på nationalekonomi och förser banken med informationstjänster. För sin textsökning använde biblioteket allt mer elektroniska publikationer via Internet. Till utomstående kunder lånar biblioteket ut bankens egna och ECB:s publikationer.

Materialet på bankens webbplats, som öppnades 1996, utökades bl.a. med ett större statistikurval och meddelanden om EMU-förberedelserna. Besöken på bankens webbsidor ökade fortfarande snabbt och sökningarna uppgick i slutet av året till över 200 000 per månad.

Informationsteknik

Den viktigaste uppgiften under året var att utföra alla de ändringar av IT-systemen som krävdes för övergången till etapp tre av EMU. För dessa projekt behövdes i banken totalt cirka 70 årsverken. Efter omfattande tester var systemen klara för produktion vid övergången till euron. Som ett resultat av ändringsarbetena togs datanätet mellan EU-centralbankerna (ECBS-Net) i bruk och änd-

ringar gjordes i praktiskt taget alla viktiga system i Finlands Banks verksamhet. Finlands Banks checkkontosystem ändrades för att anpassas till TARGET. Samtidigt öppnades en transaktionsförmedling till systemet via SWIFT-nätet och en köfunktion byggdes in. Med hjälp av de nya egenskaperna överfördes lorobetalningarna till checkkontosystemet. Bankens huvudbokssystem uppdaterades enligt ECB:s harmoniserade bokföringsbestämmelser. I back office-systemet gjordes omfattande EMU-anpassningar. För säkerhetskhanteringen och överföringen av statistik byggdes nya program. Nya datasystem installerades för ECB:s interventioner och placeringen av valutareserven. För de nya öppettiderna i EMU skapades en stödorganisation som också inledde sin verksamhet.

För att trygga datasystemens funktions-säkerhet och datasäkerheten uppdaterades räddningsplanen och reservarrangemangen utvecklades. Allt detta krävde omfattande maskin- och programvaruinvesteringar.

Bankens 2000-förberedelser (Y2K-projektet) fortskred planenligt. Projektet skall se till att bankens IT-system och i dem inbyggda system har 2000-beredskap. Under 1998 satsade banken på maskinvarans Y2K-kompatibilitet och genomförde nödvändiga ändringar i tillämpningarna. På grund av EMU-projekten sker den egentliga testningen under första hälften av 1999.

Finlands Bank tog i bruk kontorssystemet Microsoft Office 97. Bankens intranet, Kirstu, introducerades som hjälpmedel för den interna kommunikationen.

Vid en jämförelse av de nordiska centralbankernas IT-kostnader konstaterades bankens kostnadsnivå vara konkurrenskraftig.

Information och publikationer

Att förberedelserna för etapp tre av EMU nådde sitt slutskede under året avspeglades också i Finlands Banks kommunikation. Vissheten om Finlands deltagande i etapp tre av EMU och upprättandet av Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken i början av sommaren ökade behovet av information om den ekonomiska och monetära unionen och informationen antog nya former.

I egenskap av medlem i Europeiska centralbankssystemet har Finlands Bank en viktig uppgift att sprida information i hemlandet om Europeiska centralbankens penningpolitik och verksamhet i övrigt. Chefdirektör Matti Vanhala informerade därför redan under 1998 representanter för de finländska informationsmedierna om ECB-rådets sammanträden i Frankfurt direkt efter ECB-ordförandens presskonferens. Pressmeddelandena från sammanträdena offentliggjordes så fort som möjligt också i finsk och svensk översättning.

Den specialistgrupp som 1997 hade utbildats för att sprida information om EMU var mycket aktiv och höll föredrag om förberedelserna för etapp tre av EMU både inom och utanför banken. För bankens ledning och sakkunniga underlättade detta arbetet med de egentliga förberedelserna för etapp tre av EMU och öppnade nya kanaler för spridningen av information om EMU.

Information om EMU-förberedelserna spreds också via bankens publikationer och via Internet. I bankens publikationer behandlades mångsidigt frågor i anslutning till starten av etapp tre av EMU. Publiceringen av ett EMU-fönster i tidskriften *Markka & talous* och på bankens webbsidor fortsatte. Internet blev under året en allt viktigare kommunikationskanal för banken. Banken fick ta emot

många frågor om bl.a. den ekonomiska och monetära unionen, och frågorna besvarades via Internet. Vid bankens information öppnades i maj också en eurorådgivningstelefon och en e-postadress för frågor från allmänheten.

Informationsenheten och avdelningen för publikations- och språktjänster deltog aktivt i beredningen av Europeiska centralbankens och Europeiska centralbankssystemets informationspolicy och av det praktiska genomförandet av informations- och publikationsverksamheten.

Under året förbereddes en publikationsreform för att anpassa Finlands Banks publikationer i fråga om innehåll och utformning till ECBS-omgivningen. Vid början av 1999 bytte tidskriften *Markka & talous* namn till *Euro & talous* och *Bank of Finland Bulletin* ändrades från månadstidskrift till kvartalstidskrift.

Översättnings- och språkgranskningsarbetet ökade ytterligare bl.a. på grund av uppdragen från EMI och ECB. Förutom banken sysselsatte också Finansinspektionen och forskningsinstitutet för transitionseko-

nomier byrån för språktjänster i allt högre grad.

Av de regelbundna tidskrifterna utkom *Markka & talous* fyra gånger och *Bank of Finland Bulletin* 11 gånger. Årsberättelsen utkom på finska, svenska och engelska. Vid början av året började banken ge ut dessa publikationer i sin helhet också på Internet. Den statistiska översikten ”Finansmarknaden” gavs ut varje månad och i betalningsbalansserien publicerades de sedvanliga statistikmeddelandena. I publikationsserie A utkom två undersökningar och i serie E sex undersökningar, av vilka fem var doktorsavhandlingar. Antalet diskussionsunderlag, dvs. undersökningar och utredningar som gjorts vid olika avdelningar i banken, uppgick till 31. De östekonomiska översikterna, som innehåller rapporter om transitionsekonomierna i Central- och Östeuropa, kom ut sju gånger.¹ Dessutom redigerades Helsingfors Penningmarknadscentralers historia i Finlands Bank.

¹ En förteckning över bankens publikationer 1998 ingår som bilaga.

Intern verksamhet, organisation och personal

Organisation

Antalet medlemmar i Finlands Banks direktion minskade från fem till fyra när chefdirektör Sirkka Hämmäläinen valdes till ledamot av Europeiska centralbankens direktion och direktionsmedlemmen Matti Vanhala utnämndes till ordförande för Finlands Banks direktion.

I början av året gjorde Finlands Bank en systematisk beskrivning av bankens kärnverksamheter i Europeiska centralbanks-systemet och bedömde vilka förändringar de skulle kräva i bankens uppgifter och beslutsprocess. Mot slutet av året tillsattes en intern beredningsgrupp för att utreda behovet av förändringar i bankens organisation i ECBS-omgivningen. Beredningsgruppen överlämnade sitt förslag till direktionen i december 1998.

De scenarier som bildar utgångspunkten för Finlands Banks strategiska planering uppdaterades. De tidigare alternativa framtidsbilderna preciserades genom bedömning särskilt av utvecklingsutsikterna för finansmarknaderna och finanstillsynen, Europeiska centralbankssystemets verksamhetssätt, Finlands Banks roll som både myndighet och producent av tjänster och bankens ställning som nationell och europeisk institution. Scenarierna baserades dels på frågan om den geografiska koncentrationen av finansmark-

naderna i euroområdet, och dels på frågan om de nationella centralbankernas penningpolitiska roll i Europeiska centralbanks-systemet.

Riktlinjerna för Finlands Banks verksamhet under de närmaste åren uppdaterades i enlighet med kraven för det första året i EMU. Riktlinjerna fastställer bankens huvudmål, uppgifter, framtidsbild, övergripande strategi och arbetssätt. Finlands Banks huvudmål är att upprätthålla prisstabilitet och att stödja också andra ekonomisk-politiska mål. Enligt sin framtidsbild skall Finlands Bank vara en inflytelserik medlem av ECBS med aktivt inflytande i Finland. I den övergripande strategin ingår en noggrannare beskrivning av de viktigaste strategiska prioriteringarna, enligt vilka Finlands Bank också i framtiden kommer att ha viktiga uppgifter på den gemensamma penningpolitikens, finansmarknadens och penningförsörjningens område. Banken deltar i beredningen och genomförandet av penningpolitiken, säkerställer att utvecklingen i finans- och betalningssystemen leder till säkra, ändamålsenliga och kostnadseffektiva system även för Finland samt förbereder sig för en effektiv och säker utgivning av eurosedlar och euromynt.

Finlands Banks verksamhetskostnader och budget, Mmk

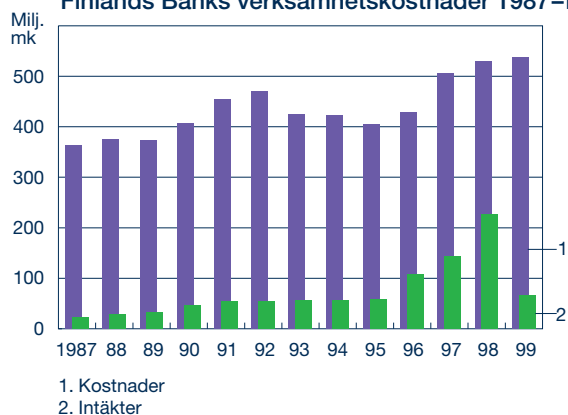
	Budget 1999 ¹⁾	Budget 1999	Utfall 1998	Utfall 1997
Kostnader				
Löner och arvoden	28.7	170.9	163.2	152.0
Pensioner	12.2	72.7	66.2	63.0
Sociala kostnader	2.9	17.2	15.1	25.1
Utbildning	1.5	9.0	6.8	6.7
Resor	1.6	9.5	8.3	6.6
ADB-kostnader	4.7	27.8	21.0	14.1
Övriga köpta tjänster	4.0	23.6	18.9	22.8
Anskaffning av sedlar	14.3	84.9	39.8	32.4
Fastighetskostnader	5.7	33.8	29.7	30.6
Övriga kostnader	4.1	24.3	22.3	23.7
Summa	79.7	473.7	391.3	377.0
Investeringar				
Maskiner och inventarier	5.1	30.5	29.4	50.1
Fastigheter	5.5	32.9	36.0	22.6
Köp av fastigheter och anläggningstillgångsaktier	0.0	0.0	72.0	57.0
Summa	10.6	63.3	137.4	129.7
Summa kostnader	90.3	537.1	528.7	506.6
Intäkter				
Bankverksamhet	0.5	3.2	0.8	1.2
Penningförsörjning	2.1	12.5	14.1	18.7
Tjänster till Finansinspektionen	1.5	9.1	8.5	15.4
Övriga tjänster	0.2	1.4	1.4	1.7
Fastighetsintäkter	5.5	32.7	29.8	33.9
Försäljning av fastigheter och anläggningstillgångsaktier	0.0	0.0	159.6	63.2
Övriga intäkter	1.3	7.5	12.9	8.5
Summa intäkter	11.2	66.4	227.1	142.5
Netto	79.2	470.6	301.6	364.2
Forskningsinstitutet för transitionsekonomier²⁾	1.4	8.2	5.9	

¹⁾ Miljoner euro; omräkningskurs 1 euro = 5.94573 mark.

²⁾ Behandlas som en separat enhet utanför Finlands Banks budget.

Figur 36.

Finlands Banks verksamhetskostnader 1987-1999

Personal

Vid slutet av 1998 hade banken totalt 782.5 anställda, av vilka 665.5 tjänstgjorde på huvudkontoret, 14 på forskningsinstitutet för transitionsekonomier och 103 vid avdelningskontoren. Antalet anställda ökade med 6.5 personer från föregående år. Rekryteringarna gällde i huvudsak anställningar på viss tid. De ordinarie anställda utgjorde 90 procent och visstidsanställning hade 10 procent av personalen.

I bankens Young Professionals-program för ekonomer, som hade börjat i oktober 1997, deltog sju personer. Den interna arbetsrotationen omfattade under året sammanlagt 24 personer. Tjänstledighet hade 42 personer. Av dem tjänstgjorde 17 vid EMI/ECB.

Särskilda projekt

Lagstiftningen om Finlands Bank och dess tjänstemän ändrades den 1 januari 1998. Avtalet om anställningsvillkor (PES) omförhandlades till ett tjänstekollektivavtal (VES) och arbetsgivarens representanter definierades och avgränsades till en mindre grupp än tidigare: direktionsmedlemmar, avdelningschefer och vissa tjänstemän som förhandlar om VES.

VES-förhandlingarna om de ändringar av Finlands Banks öppettider som EMU medför slutfördes före årsskiftet.

Det andra personalekonomiska bokslutet i banken upprättades för 1997. Bokslutsuppgifterna och analyser av dem används som stöd för beslut som gäller personalen, som grund för personalutvecklingen, för att förutspå och följa upp effekterna av beslut och för att bibehålla och förbättra de anställdas arbetsförmåga. Banken deltog också tillsammans med närmare 60 andra organisationer i en benchmarkingstudie för att ta fram personaladministrativa nyckeltal. Jämförelsen gav

en klar föreställning om styrkorna och utvecklingsbehoven i bankens personalpolitik.

En attitydundersökning som gällde hela personalen företogs i en mer kortfattad form än under tidigare år. Undersökningen fokuserades på hur motiverade de anställda var och hur de orkade med sitt arbete under trycket av EMU-förberedelserna.

Rutinerna för utvecklingssamtal reviderades i början av 1998. Målsättningen på det individuella planet infördes i utvecklingssamtalen i hela organisationen vid periodens början.

Belöningsystemen kompletterades med ett system med engångsbonus den 1 januari 1998. Under året belönades tre projekt (16 deltagare) och 13 enskilda anställda inom ramen för systemet med engångsbonus.

Finlands Bank deltog i högskolestuderandenas rekryteringsevenemang Contact Forum och i Universum-undersökningen om högskolestuderandenas uppfattning om olika företag som arbetsgivare. Båda evenemangen visade att studenterna har en mycket positiv bild av Finlands Bank som arbetsgivare.

Utbildning

Utbildningen av personalen fokuserades på yrkeskunnande, språkkunskaper och interaktionsfärdigheter. Banken satsade också på omfattande utbildning i datateknik i samband med införandet av nya kontorsystem. Bankens utbildningskostnader uppgick till 6.8 miljoner mark (4.2 procent av lönesumman). Yrkesutbildningen stod för 53 procent, interaktionsutbildningen (inkl. språkkurser) för 21 procent och datateknikutbildningen för 18 procent av utbildningskostnaderna.

I syfte att effektivera ledarskapet startade banken ett projekt med målet att fastställa bankens kärnkunnande och utreda dithörande utvecklingsbehov.

Finlands Bank satsade liksom under tidigare år på vetenskaplig fortbildning i eko-

nomi och juridik. En del av bankens forskningsverksamhet genomförs i form av projekt som kombinerar forskningsintressen till stöd för bankens verksamhet och som utmynnar i akademiska avhandlingar. För licentiat- och doktorsavhandlingar användes vid forskningsavdelningen 1998 fyra årsverken fördelade på sex olika projekt.

Den ekonomiska utbildningen gällde framför allt organiseringen av bankernas riskhantering, regleringen av finansmarknaden, penningpolitiska problem i teorin och praktiken i EMU och Finlands Banks operativa funktioner i EMU-omgivningen. Dessutom ordnades ekonomseminarier om aktuella inhemska och globala ekonomiska frågor, euron och färskas undersökningar. Bankens sakkunniga deltog också aktivt i externa kurser och seminarier i Finland och i utlandet.

Bankens interna chefsutvecklingsprogram fortsatte 1998 med byråcheferna som målgrupp. Programmet pågår också under 1999, då bankens gruppchefer är målgrupp.

För att utveckla personalens interaktions- och kommunikationsfärdigheter ordnade banken temaseminarier för olika målgrupper. Också språkundervisningen fick stort utrymme.

IT-utbildningen fokuserades på studier i anslutning till systemförändringarna på

grund av EMU, och de nya officeprogrammen och Internettekniken. De användare som deltog i utvecklandet av systemen fick systemarbets- och PC-stödutbildning. IT-specialisterna fick stöd vid examensbaserad utbildning om decentraliserade system.

Det tredje Young Professionals-programmet för unga ekonomer, som hade startat 1997, fortsatte 1998 som planerat. Syftet med programmet, som pågår 18 månader, är att ge de sju deltagarna kompetens att arbeta i Finlands Bank eller annanstans inom den offentliga sektorn, vid finansinstitut eller internationella organisationer. Till programmet hörde bl.a. en praktikperiod vid en utländsk centralbank.

Finlands Bank gav centralbanker i transitionsekonomier utbildningsbistånd i ekonomiska frågor både i form av bilateralt samarbete och inom ramen för TACIS- och PHARE-programmen. Under året arrangerades sammanlagt nio studiebesök i form av seminarier i Finlands Bank och dessutom gav några av bankens sakkunniga föreläsningar vid respektive länders centralbanker. På grund av den ekonomiska krisen i Ryssland inhiberades en del besök som planerats till hösten 1998.

Finlands Banks bokslut

Resultaträkning, Mmk

	1.1-31.12.1998		1.1-31.12.1997	
RÄNTEINTÄKTER				
Inhemska (1)				
Likviditetskrediter	0.0		0.0	
Värdepapper med återförsäljningsförbindelse	38.3		342.5	
Nettoräntor för terminsaffärer	50.2		141.8	
Masskuldebrev	89.6		118.8	
Övriga fordringar	7.0	185.1	13.4	616.6
Utländska (2)				
Internationella valutafonden	188.3		126.4	
Värdepapper	1 535.2		1 983.3	
Övriga valutafordringar	806.1	2 529.5	799.0	2 908.8
Summa ränteintäkter		2 714.6		3 525.4
RÄNTEKOSTNADER				
Inhemska (3)				
Bankcertifikat	-340.9		-1 059.5	
Reservdepositioner	-7.7		-8.0	
Investeringsdepositioner	-		-2.9	
Övriga skulder	-	-348.6	-0.0	-1 070.4
Utländska				
Internationella valutafonden	-42.6		-42.3	
Övriga skulder	-80.1	-122.7	-54.4	-96.6
Summa räntekostnader		-471.4		-1 167.0
RÄNTENETTO (4)		2 243.3		2 358.4
ÖVRIGA INTÄKTER FRÅN CENTRALBANKSVERKSAMHETEN (5)				
Expeditionsavgifter och provisioner	15.0		25.4	
Övriga	201.1	216.0	122.7	148.1
ÖVRIGA KOSTNADER FÖR CENTRALBANKSVERKSAMHETEN (6)				
Löner	-163.2		-154.6	
Sociala kostnader	-81.3		-84.2	
Anskaffning av sedlar	-39.8		-32.4	
Avskrivningar	-137.4		-129.7	
Övriga	-97.5	-519.1	-89.9	-490.7

	1.1-31.12.1998		1.1-31.12.1997	
KOSTNADER OCH INTÄKTER RELATERADE TILL FINANSINSPEKTIONEN (7)				
Löner	-31.5		-29.4	
Avskrivningar	-0.1		-0.4	
Övriga	-27.9		-25.7	
Finansinspektionens tillsynsavgifter	59.9	0.0	55.4	0.0
KOSTNADER OCH INTÄKTER RELATERADE TILL FORSKNINGSPROJEKTET FÖR TRANSITIONSEKONOMIER (8)				
Löner	-3.4		-	
Sociala kostnader	-1.1		-	
Avskrivningar	-0.1		-	
Övriga	-2.2	-6.8	-	-
RESULTAT FÖRE KURSDIFFERENSER OCH RESERVERINGAR		1 933.8		2 015.7
Kursdifferenser för utländska värdepapper (9)		256.8		-131.2
Valutakursdifferenser (10)		-1 575.7		4 977.5
Ökning av pensionsreserv (11)		-79.9		-76.0
Ökning (-) / minskning (+) av reserver (30 § lagen om Finlands Bank) (11)		-535.0		-6 786.0
ÅRETS RESULTAT (12)		0.0		0.0

Balansräkning, Mmk

AKTIVA	31.12.1998		31.12.1997	
Valutareserv (1)				
Guld	2 180.0		1 742.1	
Särskilda dragningsrätter	1 770.3		1 771.6	
Övriga fordringar på Internationella valutafonden	4 255.3		3 035.5	
Ecufordran på Europeiska monetära institutet	–		4 078.3	
Valutafordringar	43 358.0	51 563.7	40 827.2	51 454.7
Övriga fordringar på utlandet (1)				
Markandelen i Internationella valutafonden	2 132.5		3 281.0	
Andel av Europeiska centralbankens kapital	415.9	2 548.4	60.8	3 341.8
Fordringar på finansinstitut (2)				
Masskuldebrev	62.6		114.3	
Övriga	19.0	81.6	2 836.5	2 950.8
Fordringar på den offentliga sektorn (3)				
Statens metallmyntsansvar	2 073.8	2 073.8	2 015.1	2 015.1
Fordringar på företag (4)				
Finansiering av inhemska leveranser (KTR)	6.0		26.2	
Övriga	1 472.8	1 478.8	1 736.0	1 762.2
Övriga fordringar (5)				
Resultatregleringar	439.9		528.1	
Övriga	99.7	539.6	106.6	634.7
Summa		58 285.8		62 159.4

PASSIVA

	31.12.1998		31.12.1997	
Utländska skulder (1)				
Tilldelade särskilda dragningsrätter	1 020.5		1 045.8	
Internationella valutafondens markkonton	2 132.6		3 281.1	
Övriga utländska skulder	733.2	3 886.3	584.3	4 911.2
Utelöpande sedlar och mynt (6)				
Sedlar	15 740.0		15 922.8	
Metallmynt	1 949.1	17 689.1	1 894.1	17 816.9
Bankcertifikat (7)		4 950.0		10 500.0
Skulder till finansinstitut (8)				
Reservdepositioner	12 937.7		7 911.5	
Övriga	0.0	12 937.7	2 770.0	10 681.5
Skulder till företag (9)				
Investerings- och fartygsanskaffningsdepositioner	5.5	5.5	32.3	32.3
Övriga skulder (10)				
Resultatregleringar	251.2		23.2	
Övriga	37.0	288.1	32.3	55.5
Värderegleringskonto (11)		–		257.5
Reserver (12)				
Pensionsreserv	1 690.3		1 600.9	
Övriga reserver	11 074.6	12 764.9	10 539.6	12 140.5
Eget kapital (13)				
Grundfond	5 000.0		5 000.0	
Reservfond	764.1		764.1	
Årets resultat	0.0	5 764.1	0.0	5 764.1
Summa		58 285.8		62 159.4

	31.12.1998	31.12.1997
Futurkontrakt i utländsk valuta, Mmk		
Köpekontrakt ¹	2 566	22
Säljkontrakt ¹	632	1 581
Aktier och andelar, nominellt värde, Mmk (Finlands Banks innehav inom parentes)		
Scopulus Oy	2 (100 %)	2 (100 %)
Setec Oy	16 (40 %)	40 (100 %)
Rahakontti Oy	35 (52 %) ²	35 (52 %)
HEX Ab, Helsingfors Värdepapper- och derivativbörs, clearingbolag	9 (7 %)	–
Finlands Värdepapperscentral Ab	–	11 (24.44 %)
Bank for International Settlements	58 (1.67 %)	60 (1.67 %)
Bostadsaktier	54	2
Fastighetsaktier	1	0
Övriga aktier och andelar	4	..
Summa	181	150
Kalkylmässig ansvarsandel av Värdepapperscentralens fond, Mmk	1	1
Ansvar för pensionsåtaganden, Mmk		
Finlands Banks pensionsansvar	2 060	1 979
– därav täckt genom reserveringar	1 690	1 601
Finlands Banks intressekontor, Mmk		
– inlåning	102	94
– utlåning	43	43

¹ Till medelkursen för respektive valuta på årets sista bankdag.

² Återstående utdelning 2.5 Mmk.

Finlands Banks fastigheter

Fastighet	Adress	Byggnadsår	Volym ca m ³
Helsingfors	Fredsgatan 16	1883/1961	49 500
	Unionsgatan 33/Fredsgatan 19	1848/1954	50 500
	Snellmansgatan 4–6	1857/1892	16 170
	Ramsöuddsvägen 34	1920/1983/1998	4 600
Kuopio	Puutarhakatu 4	1993	11 900
S:t Michel	Päiviönkatu 15	1965	7 500
Tammerfors	Hämeenkatu 13	1942	36 000
Uleåborg	Kajaaninkatu 8	1973	17 000
Åbo	Slottsgatan 20	1914	10 500
Vanda	Mosskogsvägen 1	1979	311 500
Enare	Saariselkä	1968/1976/1998	6 100

Helsingfors den 11 januari 1999

FINLANDS BANKS DIREKTION

Matti Vanhala, ordförande

Esko Ollila Matti Louekoski Matti Korhonen

Kommentarer till bokslutet

Bokförings- och bokslutspraxis

I Finlands Banks balansräkning tillämpas sektorindelning, vilket ger en bild av de finansiella relationerna mellan centralbanken och olika utländska och inhemska sektorer. För värderingsprinciperna i balansräkningen redogörs i kommentarerna till balanspostererna. Anläggningstillgångar, aktieinnehav och utgifter med lång verkningstid kostnadsförs enligt lagen om Finlands Bank under anskaffningsåret, och de upptas därför inte i balansräkningen. Uppgifter om Finlands Banks innehav av aktier och andelar och om Finlands Banks fastigheter ingår i bilagorna till bokslutet.

Fordringarna och skulderna i utländsk valuta har omräknats till finska mark enligt medelkurserna på bokslutsdagen. Samtliga kursdifferenser för fordrings- och skuldposter samt poster utanför balansräkningen i utländsk valuta har resultatförts.

Bankfullmäktige fastställer enligt lagen om Finlands Bank de principer enligt vilka bankens bokslut skall upprättas.

Finlands Banks bokförings- och bokslutspraxis har den 1 januari 1999 harmoniserats med redovisningsprinciperna i Eurosystemet. Detta medför förändringar bl.a. i värderingen av balanspostererna och i uppställningsformen för balans- och resultaträkningen.

Kommentarer till resultaträkningen

1. Inhemska ränteintäkter

De inhemska ränteintäkterna uppgick till sammanlagt 185 miljoner mark. I dem ingick ränteintäkter från masskuldebrevslån för 90 miljoner mark, från inhemska terminsaffärer

för 50 miljoner mark och från värdepappersrelaterade återförsäljningsavtal för 38 miljoner mark.

2. Utländska ränteintäkter

De utländska ränteintäkterna utgjorde 2 529 miljoner mark och var 380 miljoner mark mindre än 1997.

3. Inhemska räntekostnader

De inhemska räntekostnaderna, 349 miljoner mark, utgjordes till största delen, dvs. 341 miljoner mark, av ränteutgifter för bankcertifikat som emitterats av Finlands Bank. De inhemska räntekostnaderna var 721 miljoner mark mindre än året innan.

4. Räntenetto

Räntenettet utgjorde 2 243 miljoner mark.

5. Övriga intäkter från centralbanksverksamheten

De övriga intäkterna uppgick till 216 miljoner mark. I posten ingick 78 miljoner mark i intäkter från försäljning av aktier i Setec Oy, 15 miljoner mark i expeditionsavgifter och provisioner, 36 miljoner mark i dividender, varav 25 miljoner mark från Setec Oy, 26 miljoner mark i hyresintäkter och 35 miljoner mark i utdelning från upplösningen av Helsingfors Penningmarknadscentral Ab. I posten ingår 10 miljoner mark i intäkter från försäljning av avdelningskontorsfastigheter.

6. Övriga kostnader för centralbanksverksamheten

Lönekostnaderna uppgick till 163 miljoner mark. I de sociala kostnaderna ingick 66 miljoner mark i utbetalda pensioner.

Kostnaderna för anskaffning av sedlar uppgick till 40 miljoner mark.

Anläggningstillgångar och övriga utgifter med lång verkningstid redovisas som

kostnader och avskrivs under anskaffningsåret enligt lagen om Finlands Bank. Avskrivningarna, 137 miljoner mark, inkluderar således under räkenskapsperioden förvärvade anläggningstillgångar och övriga utgifter med lång verkningstid i sin helhet. I beloppet ingår 36 miljoner mark i ombyggnads- och reparationskostnader för byggnader, 29 miljoner mark i utgifter för anskaffning av maskiner och inventarier och 72 miljoner mark i utgifter för förvärv av fastigheter.

7. Kostnader och intäkter relaterade till Finansinspektionen

Verksamhetskostnaderna (löner, avskrivningar, övriga) för Finansinspektionen vid Finlands Bank har i Finlands Banks resultaträkning upptagits som separata poster. Kostnaderna för Finansinspektionens verksamhet, 60 miljoner mark, tas ut av tillsynsobjekten i efterhand i form av tillsynsavgifter.

8. Kostnader och intäkter relaterade till forskningsinstitutet för transitionsekonomier

Verksamhetskostnaderna för forskningsinstitutet för transitionsekonomier har i Finlands Banks resultaträkning upptagits som separata poster.

9. Kursdifferenser för utländska värdepapper

Kursdifferenserna för utländska värdepapper omfattar vinster och förluster som uppstått vid värdepappersförsäljning, periodiserat premium eller diskonto för värdepapperen i portföljen och skillnaden mellan det med periodiserat premium eller diskonto justerade anskaffningspriset och marknadspriset om det senare är lägre. Kursdifferenserna för utländska värdepapper uppvisade en vinst på 257 miljoner mark.

10. Valutakursdifferenser

Valutakursdifferenserna omfattar nettoförändringen i värdet av fordringarna och skulderna samt posterna utanför balansräkningen på grund av valutakursförändringar samt nettointäkterna av valutahandeln. År 1998 uppgick valutakursförlusterna till 1 576 miljoner mark, vilket främst berodde på förändringen i värdet av valutafordringarna i valutareserven.

11. Förändring av reserver

Till pensionsreserven överfördes under 1998 arbetstagarpensionsavgiften, 10 miljoner mark, som innehållits från lönerna. Pensionsreserven ökades med en kalkylmässig ränta som beräknades på pensionsavgiften och på de pensionsreserveringar som gjorts under tidigare år. Den kalkylmässiga räntan var 5 % till och med den 14 december och 4.5 % från och med den 15 december. Sammanlagt ökades pensionsreserven med 80 miljoner mark.

Till reserver enligt 30 § lagen om Finlands Bank avsattes 535 miljoner mark.

12. Årets resultat

Räkenskapsårets resultat blev noll mark.

Kommentarer till balansräkningen

1. Valutareserv och övriga fordringar på utlandet

Guldet har, liksom under tidigare år, i balansräkningen upptagits till ett värde av 35 mk/g. Marknadsvärdet på årets sista dag uppgick till 47.10 mk/g. Guldinnehavet uppgick vid slutet av 1998 till 62 284 kg.

I valutafordringarna ingår särskilda dragningsrätter i Internationella valutafonden. De motsvaras på passivsidan av posten

tilldelade särskilda dragningsrätter (SDR). På båda posterna betalas en ränta lika med räntan på SDR.

Reservtranchen i SDR och markandelen i Internationella valutafonden utgör tillsammans Finlands medlemsandel i valutafonden. Markandelens motpost ingår i posten Internationella valutafondens markkonton bland utländska skulder. Markandelen och markkontona är enligt praxis i Internationella valutafonden bundna till kursen för SDR. I posten övriga fordringar på utlandet ingår också en andel i ecu av Europeiska centralbankens kapital.

Valutafordringarna består till övervägande del av utländska statspapper eller statsgaranterade utländska värdepapper och utländska bankdepositioner. I posten ingår också utländska avistakonton samt bankens innehav av utländska betalningsmedel.

Värdepapperen bokfördes vid förvärvstidpunkten till sitt anskaffningspris, och därefter resultatförs skillnaden mellan anskaffningspriset och det nominella värdet under löptiden. I bokslutet jämförs det med periodiseringen justerade anskaffningspriset med marknadspriset vid årets slut. I balansräkningen används marknadspriset, om det är lägre än det justerade anskaffningspriset.

Valutaskulderna omfattar internationella organisationers och utländska bankers fordringar i mark på Finlands Bank och bl.a. Europeiska unionens eufordran.

2. Fordringar på finansinstitut

Värdepappersrelaterade återförsäljningsavtal, dvs. repor, används vid penningmarknadsinterventioner. Reporna värderas i balansräkningen till sitt nominella värde. Som underliggande instrument vid repor godkändes under räkenskapsperioden 1998 statens skuldförbindelser och benchmarklån i mark, Finlands Banks bankcertifikat, Arsenalns skuld-

förbindelser och av bankerna emitterade bankcertifikat som godkänns som interventionsmaterial.

Finansinstitutens masskuldebrevslån kan i huvudsak betecknas som investeringstillgångar. De har värderats till sitt nominella värde.

I övriga fordringar och skulder gentemot finansiella institut ingick under räkenskapsperioden 1997 främst tillfälliga krediter och motsvarande insättningar med kvittningsrätt för Finlands Bank.

3. Fordringar på den offentliga sektorn

Statens metallmyntsansvar utgör beloppet av den skuld till Finlands Bank som beror på skyldigheten att lösa in mynt.

4. Fordringar på företag

Inhemska leveranskrediter har beviljats i form av såväl enskilda skuldebrevslån som masskuldebrevslån. Masskuldebrevslånen har värderats till sitt nominella värde.

Posten övriga omfattar närmast sådana värdepapper som kan betecknas som investeringstillgångar och de har upptagits till sitt nominella värde.

5. Övriga fordringar

Resultatregleringarna innehåller i huvudsak räntefordringar. I övriga fordringar ingår också 87 miljoner mark i bostadslån till bankens personal. Vid slutet av 1998 utgjorde räntan på gamla bostadslån 3.5 procent, medan räntan på lån som beviljats efter den 16 februari 1993 var 5 procent.

6. Utelöpande sedlar och mynt

Utelöpande sedlar och mynt omfattar allmänhetens och penninginstitutens innehav av sedlar och mynt.

7. Bankcertifikat

Finlands Banks bankcertifikat används vid penningmarknadsinterventioner och de är värderade till sitt nominella värde. Skillnaden mellan det nominella värdet och emissionspriset har redovisats under resultatregleringar och periodiserats som räntekostnader under löptiden.

8. Skulder till finansinstitut

De banker som har checkkonto i Finlands Bank uppfyllde sin reservskyldighet så att månadsmedeltalet av checkkontosalda vid dagens slut var minst lika stort som minimireservskyldigheten. Ett alternativ var att använda ett särskilt minimireservkonto.

9. Skulder till företag

Investerings- och fartygsanskaffningsdepositionerna är lagstadgade depositioner av företag som gjort investerings- eller fartygsanskaffningsreserveringar.

10. Övriga skulder

Resultatregleringarna omfattar i huvudsak poster som uppstått på grund av periodisering av räntor.

I posten övriga skulder ingår bland annat utelöpande sedlar i den gamla myntenheten till ett värde av 9 miljoner mark.

11. Värderingskonto

Saldot på värderingskontot den 31 december 1997 består av differensen mellan bokföringsvärdet och kontraktskursen för det guld som hänför sig till ecuswapkontraktet med Europeiska monetära institutet. Den sista ecuswappen förföll den 31 december 1998.

12. Reserver

Finlands Banks pensionsåtagande uppgår allt som allt till 2 060 miljoner mark, varav 82 procent, dvs. 1 690 miljoner mark, är täckt genom reserver.

Bland övriga reserver finns en reserv på 11 075 miljoner mark enligt 30 § lagen om Finlands Bank.

13. Eget kapital

Bankens grundfond och reservfond förblev oförändrade.

Revisionsberättelse

I egenskap av revisorer utsedda av riksdagen har vi verkställt granskning av Finlands Banks bokföring, bokslut och förvaltning för räkenskapsåret 1998 enligt god revisionssed.

Bankens revisionsenhet har under räkenskapsåret granskat bankens bokföring och verksamhet. Vi har bekantat oss med berättelserna från den interna revisionen.

Vi har läst bankens årsberättelse och av direktionen fått redogörelser för bankens verksamhet.

Bokslutet är uppgjort i enlighet med gällande bestämmelser och de bokslutsprinciper som fastställts av riksdagens bankfullmäktige.

Eftersom vår granskning inte gett anledning till några anmärkningar, föreslår vi att resultaträkningen och balansräkningen fastställs och att direktionen beviljas ansvarsfrihet för det granskade räkenskapsåret.

Helsingfors den 11 februari 1999

FINLANDS BANKS REVISORER

Johannes Leppänen

Reino Majala CGR

Iivo Polvi OFR GRM

Matti Saarinen

Martti Tiuri

./. Kalervo Virtanen CGR

Bilagor

Penning- och valutapolitiska åtgärder samt finansmarknadsåtgärder 1998

Januari

Insättningsgarantisystemet reviderades

Ett nytt insättningsgarantisystem infördes den 1 januari, då en lag om ändring av kreditinstitutslagen (1229/1997) trädde i kraft. Enligt det nya systemet skall alla depositionsbanker höra till en gemensam insättningsgarantifond. Garantin har en övre gräns på 150 000 mark per insättare och bank mot att tidigare ha varit obegränsad.

Mars

Anbudsräntan höjdes

Finlands Bank höjde den 19 mars anbudsräntan från 3.25 till 3.40 procent. Räntan på bankernas extra depositioner i Finlands Bank höjdes samtidigt från 1.25 till 1.40 procent.

April

Stämpelskatten på lån slopades

Riksdagen slopade stämpelskatten på lån och inteckningar. Skattefriheten gäller med retroaktiv verkan låneavtal som ingåtts den 29 april eller senare.

December

Anbudsräntan och grundräntan sänktes

Finlands Bank sänkte den 3 december anbudsräntan från 3.4 till 3.0 procent och räntan på extra depositioner från 1.4 till 1.0 procent. Samtidigt beslutades om en sänkning av grundräntan från 4.0 till 3.5 procent med verkan från den 15 december.

Finlands Banks viktigaste remissyttranden 1998

Remissyttranden om utvecklingen av finansmarknaden

Yttrande

- till finansministeriet om organiseringen av bank- och försäkringstillsynen i Finland 9.1
- till Finansinspektionen om anvisningar och föreskrifter om bokslut och koncernbokslut i kreditinstitut och värdepappersföretag 15.1
- till Finansinspektionen om revidering av föreskrifter och anvisningar 26.1
- till handels- och industriministeriet om utkastet till en regeringsproposition om lagstiftning om statens specialfinansieringsbolag och tillhörande lagstiftning 11.2
- till finansministeriet om primearbetsgruppens promemoria 23.2
- till finansministeriet om promemorian av arbetsgruppen ”Värdepappersmarknaden 2000” 20.3
- till Egendomsförvaltningsbolaget Arsenal Ab om godtagbarheten av skuldförbindelser som säkerhet 3.4
- till Finansinspektionen om kreditinstitutens inrapportering av betydande bindningar och kvalificerade innehav 7.4
- till justitieministeriet om lagstiftning om borgen och pantsättning för annans skuld 15.4
- till justitieministeriet om utkastet till en regeringsproposition om en lag om betalningsöverföringar 25.5
- till Finansinspektionen om föreskriften om delårsrapport i depositionsbanker 25.5
- till Finansinspektionen om reform av tillsynsavgifterna för aktörerna på kapitalmarknaden 1.6
- till finansministeriet om revidering av lagstiftningen om värdeandelssystemet 5.6
- till finansministeriet om revidering av värdepappersmarknadslagstiftningen 16.6 och 4.9
- till finansministeriet om revidering av stadgarna för HEX Ab, Helsingfors Värdepappers- och derivativbörs, clearingbolag 17.8 och 22.10
- till finansministeriet om fastställande av den valutainväxlingsperiod som inleds den 1 januari 2002, 27.8
- till handels- och industriministeriet om arbetspensionsanstalter och kapitaltillförseln i små och medelstora företag 27.8

- till finansministeriet om utkastet till stadgar för ersättningsfonden för investerarskydd 31.8
- till social- och hälsovårdsministeriet om utkastet till regeringsproposition om inrättande av Försäkringsinspektionen 7.9
- till justitieministeriet om en promemoria beträffande Europeiska kommissionens rekommendation om transaktioner med hjälp av elektroniska betalningsmedel med tonvikt på förhållandet mellan utgivare och innehavare 15.9
- till finansministeriet om regeringspropositionen om revidering av lagstiftningen om placeringsfonder 18.9
- till finansministeriet om förlängning av giltighetstiden för lagen om begränsning av användningen av indexvillkor 14.10
- till finansministeriet om beviljande av koncession för Finlands Värdepapperscentral Ab:s clearingorganisation, ändringar av Värdepapperscentralens regler, fastställande av clearingorganisationens regler och fastställande av förlustfördelningsförbindelser 23.11
- till finansministeriet om fastställande av ändringar av stadgarna för Värdepapperscentralens fond och om sammanslagning av registreringsfonden och clearingfonden 2.12
- till finansministeriet om dess förslag till beslut om vissa räntor som används som referensräntor 15.12

Andra remissyttranden

Yttrande

- till justitieministeriet om betänkandet av arbetsgruppen för översyn av tjänsteåtalsforum 19.1
- till justitieministeriet om regeringspropositionen om ändring av aktiebolagslagstiftningen 19.3
- till konkurrensverket om bankkortsvillkor 27.3
- till finansministeriet om jubileumsmyntet med anledning av Sveaborgs 250-årsjubileum 3.4
- till utrikesministeriet om ett fördrag om investeringsskydd mellan Finland och Sydafrika 8.5
- till utrikesministeriet om ett fördrag om investeringsskydd mellan Finland och Marocko 9.6
- till undervisningsministeriet om fastställande av maximiräntan på och ersättning för administrationen av studielån 26.11
- till utrikesministeriet om ett fördrag om investeringsskydd mellan Finland och Pakistan 29.12.

På grund av avrundning stämmer summorna inte alltid.

- 0 uppgiften mindre än hälften av den använda enheten
- . logiskt omöjlig
- .. uppgift inte tillgänglig
- noll
- seriens innehåll förändrat

Tabell 1.

Finlands Banks balansräkning 1998 månadsvis, Mmk

AKTIVA			
	I	II	III
Valutareserv	49 709	48 510	44 567
Guld	1 742	1 742	1 742
Särskilda dragningsrätter	1 323	1 230	1 680
Övriga fordringar på Internationella valutafonden	3 065	3 389	3 399
Eucufordran på Europeiska monetära institutet	3 310	3 318	3 334
Valutafordringar	40 268	38 830	34 412
Övriga fordringar på utlandet	3 342	3 028	3 027
Markandelen i Internationella valutafonden	3 281	2 967	2 966
Andel av Europeiska centralbankens kapital	61	61	61
Fordringar på finansinstitut	2 085	3 803	153
Värdepapper med återförsäljningsförbindelse	1 929	3 648	–
Masskuldebrev	99	99	97
Övriga	58	56	56
Fordringar på den offentliga sektorn	2 019	2 020	2 017
Statens metallmyntsansvar	2 019	2 020	2 017
Fordringar på företag	1 762	1 757	1 754
Finansiering av inhemska leveranser (KTR)	26	21	18
Övriga	1 736	1 736	1 736
Muut saamiset	616	523	461
Resultatregleringar	513	422	346
Övriga	102	101	115
Summa	59 532	59 641	51 979

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
46 414	48 626	51 950	52 753	52 175	46 152	47 142	51 713	51 564
1 742	1 742	1 742	1 742	1 742	1 742	1 742	1 742	2 180
1 558	1 203	1 714	1 664	1 600	1 726	1 357	1 258	1 770
3 351	3 541	3 588	3 521	3 538	3 970	3 999	4 050	4 255
2 727	2 721	2 735	2 917	2 923	2 912	2 610	2 614	–
37 034	39 418	42 171	42 910	42 372	35 802	37 433	42 049	43 358
3 027	2 786	2 792	3 147	3 155	2 601	2 599	2 618	2 548
2 966	2 725	2 731	2 728	2 735	2 183	2 183	2 201	2 132
61	61	61	419	420	418	416	417	416
132	2 094	5 403	2 826	115	103	84	84	82
–	1 962	5 286	2 711	–	–	–	–	–
93	93	78	77	77	65	65	65	63
39	39	39	39	39	39	19	19	19
2 019	2 024	2 026	2 026	2 026	2 033	2 039	2 061	2 074
2 019	2 024	2 026	2 026	2 026	2 033	2 039	2 061	2 074
1 750	1 620	1 620	1 620	1 615	1 612	1 612	1 481	1 479
14	14	14	14	9	6	6	6	6
1 736	1 606	1 606	1 606	1 606	1 606	1 606	1 475	1 473
542	497	527	552	563	538	613	537	540
444	397	413	455	467	442	517	428	440
99	100	114	97	96	96	96	109	100
53 883	57 647	64 317	62 924	59 649	53 039	54 088	58 495	58 286

Tabell 1. (forts.)

PASSIVA	I	II	III
Utländska skulder	4 731	4 441	4 389
Tilldelade särskilda dragningsrätter	1 056	1 060	1 063
Internationella valutafondens markkonton	3 281	2 967	2 966
Övriga utländska skulder	394	414	360
Utelöpande sedlar och mynt	16 416	16 274	16 190
Sedlar	14 564	14 424	14 338
Metallmynt	1 852	1 850	1 852
Bankcertifikat	13 740	9 360	3 100
Skulder till finansinstitut	5 642	10 365	8 417
Reservdepositioner	5 642	10 365	8 417
Övriga	0	0	0
Skulder till företag	23	21	18
Investerings- och fartygsanskaffningsdepositioner	23	21	18
Övriga skulder	45	64	41
Resultatregleringar	14	34	10
Övriga	31	30	31
Värderegleringskonto	1 030	1 211	1 919
Reserver	12 140	12 140	12 140
Pensionsreserv	1 601	1 601	1 601
Övriga reserver	10 540	10 540	10 540
Eget kapital	5 764	5 764	5 764
Grundfond	5 000	5 000	5 000
Reservfond	764	764	764
Årets resultat	–	–	–
Summa	59 532	59 641	51 979

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
4 638	4 200	4 264	4 196	4 306	3 759	4 003	4 240	3 886
1 048	1 032	1 046	1 026	1 033	1 001	1 008	1 025	1 021
2 966	2 725	2 731	2 729	2 736	2 183	2 183	2 201	2 133
624	442	487	441	538	574	812	1 013	733
16 845	16 909	16 932	17 178	17 047	16 634	16 735	16 749	17 689
14 973	15 030	15 039	15 271	15 142	14 733	14 837	14 839	15 740
1 872	1 879	1 894	1 906	1 905	1 900	1 899	1 910	1 949
6 900	12 820	15 350	16 900	7 800	9 110	9 450	14 000	4 950
6 255	5 089	8 326	6 131	11 710	5 702	5 636	4 763	12 938
6 255	5 089	8 326	6 131	11 710	5 701	5 636	4 762	12 938
0	0	0	0	0	0	1	1	0
13	13	12	12	10	9	8	8	5
13	13	12	12	10	9	8	8	5
135	143	50	78	102	298	174	60	288
98	110	10	44	55	257	133	7	251
37	33	40	35	46	41	41	53	37
1 192	570	1 479	525	769	-377	176	769	-
12 140	12 140	12 140	12 140	12 140	12 140	12 140	12 140	12 765
1 601	1 601	1 601	1 601	1 601	1 601	1 601	1 601	1 690
10 540	10 540	10 540	10 540	10 540	10 540	10 540	10 540	11 075
5 764	5 764	5 764	5 764	5 764	5 764	5 764	5 764	5 764
5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
764	764	764	764	764	764	764	764	764
-	-	-	-	-	-	-	-	0
53 883	57 647	64 317	62 924	59 649	53 039	54 088	58 495	58 286

Tabell 2.

Finlands Banks valutareserv och valutaterminsposition¹, Mmk

	Guld	Särskilda dragningsrätter	Övriga fordringar på Internationella valutafonden	Ecu-fordran på Europeiska monetära institutet	Valuta-fordringar	Valuta-reserv	Termins-köpkontrakt, netto	Valuta-reserv och termins-position
1994	2 180	1 537	1 354	–	47 672	52 743	6 079	58 822
1995	1 742	1 569	1 685	3 363	40 506	48 865	–	48 865
1996	1 742	1 344	1 953	2 541	28 817	36 397	–	36 397
1997	1 742	1 772	3 036	4 078	40 827	51 455	–	51 455
1998	2 180	1 770	4 255	–	43 358	51 564	–	51 564
1998								
Januari	1 742	1 323	3 065	3 310	40 268	49 709	–	49 709
Februari	1 742	1 230	3 389	3 318	38 830	48 510	–	48 510
Mars	1 742	1 680	3 399	3 334	34 412	44 567	2 766	47 333
April	1 742	1 558	3 351	2 727	37 034	46 414	2 211	48 625
Maj	1 742	1 203	3 541	2 721	39 418	48 626	9 150	57 776
Juni	1 742	1 714	3 588	2 735	42 171	51 950	5 382	57 332
Juli	1 742	1 664	3 521	2 917	42 910	52 753	2 981	55 734
Augusti	1 742	1 600	3 538	2 923	42 372	52 175	2 999	55 174
September	1 742	1 726	3 970	2 912	35 802	46 152	2 999	49 151
Oktober	1 742	1 357	3 999	2 610	37 433	47 142	1 620	48 762
November	1 742	1 258	4 050	2 614	42 049	51 713	–	51 713
December	2 180	1 770	4 255	–	43 358	51 564	–	51 564

¹ Till avistamedelkurs.

Tabell 3.

Markens kurs mot ecun och utrikes-handelsvägt valutaindex¹

	Markens kurs mot ecun	Utrikeshandels-vägt valuta-index, 1982 = 100
1994	6.19108	123.2
1995	5.70936	111.6
1996	5.83028	115.3
1997	5.88125	118.4
1998	5.98215	119.0
1998		
Januari	5.98008	120.1
Februari	5.98982	120.4
Mars	6.00921	121.3
April	6.00867	121.2
Maj	5.98172	119.9
Juni	5.99629	119.6
Juli	5.99793	119.6
Augusti	5.99022	118.6
September	5.97723	117.3
Oktober	5.95189	116.0
November	5.95293	116.9
December	5.94980	116.5

¹ Dagsmedeltal.

Tabell 4.

Finlands Banks grundränta

Från	%
1.11.1979	8.50
1.2.1980	9.25
1.6.1982	8.50
1.7.1983	9.50
1.2.1985	9.00
1.1.1986	8.50
1.3.1986	8.00
19.5.1986	7.00
16.5.1988	8.00
1.1.1989	7.50
1.11.1989	8.50
1.5.1992	9.50
1.1.1993	8.50
15.2.1993	7.50
17.5.1993	7.00
15.7.1993	6.50
16.8.1993	6.00
1.12.1993	5.50
1.2.1994	5.25
1.11.1995	5.00
15.12.1995	4.75
1.2.1996	4.50
16.9.1996	4.00
15.12.1998	3.50

Tabell 5.

Finlands Banks minimireservsystem¹

	Depositionsskyldighet, %			Minimi-reserv-depositioner, Mmk	Extra depositioner, Mmk	Depositioner totalt, Mmk
	Depositioner betalbara på anfordran	Övriga depositioner	Övriga poster			
1994	2.0	1.5	1.0	6 526	.	.
1995 I–IX	2.0	1.5	1.0	6 557	.	.
1995 X–XII	2.0	1.5	1.0	6 530	616	7 146
1996	2.0	1.5	1.0	6 652	440	7 092
1997	2.0	1.5	1.0	6 717	747	7 464
1998	2.0	1.5	1.0	6 994	601	7 595
1998						
Januari	2.0	1.5	1.0	6 995	321	7 317
Februari	2.0	1.5	1.0	6 947	147	7 095
Mars	2.0	1.5	1.0	6 947	895	7 842
April	2.0	1.5	1.0	6 866	198	7 065
Maj	2.0	1.5	1.0	6 834	1 197	8 031
Juni	2.0	1.5	1.0	6 918	179	7 098
Juli	2.0	1.5	1.0	6 985	115	7 100
Augusti	2.0	1.5	1.0	7 015	293	7 308
September	2.0	1.5	1.0	7 053	547	7 600
Oktober	2.0	1.5	1.0	7 231	269	7 501
November	2.0	1.5	1.0	7 115	724	7 839
December	2.0	1.5	1.0	7 019	2 329	9 348

¹ Minimireservskyldigheten baseras på medeltal från 2.10.1995.

Tabell 6.

Finlands Banks likviditetssystem¹

	Finlands Banks anbuds-ränta		Likviditetskrediternas räntemarginal, procentenheter	Likviditetskrediternas maturitet, dagar	Dagsdepositionernas räntemarginal, procentenheter	Ränta på extra depositioner	Likviditetskrediter, Mmk
1994	5.11	1994	2.00	7	-2.00	.	14
1995	5.63	1995 I–IX	2.00	7	-2.00	.	123
		1995 X–XII	2.00	7	.	2.25	37
1996	3.57	1996	2.00	7	.	1.00	121
1997	3.07	1997	2.00	1	.	1.25	1
1998	3.34	1998	2.00	1	.	1.00	0
1998		1998					
Januari	3.25	Januari	2.00	1	.	1.25	–
Februari	3.25	Februari	2.00	1	.	1.25	–
Mars	3.31	Mars	2.00	1	.	1.40	0
April	3.40	April	2.00	1	.	1.40	–
Maj	3.40	Maj	2.00	1	.	1.40	3
Juni	3.40	Juni	2.00	1	.	1.40	–
Juli	3.40	Juli	2.00	1	.	1.40	–
Augusti	3.40	Augusti	2.00	1	.	1.40	–
September	3.40	September	2.00	1	.	1.40	0
Oktober	3.40	Oktober	2.00	1	.	1.40	0
November	3.40	November	2.00	1	.	1.40	–
December	3.04	December	2.00	1	.	1.00	0

¹ Anbudsräntan och likviditetskrediterna är lika med medeltalet av noteringarna för kalenderdagarna.

Räntemarginaler (i förhållande till anbudsräntan), maturitet och räntan på extra depositioner är lika med den sista noteringen för perioden.

Tabell 7.

Inhemska räntor¹, %

	Helibor						Lång marknadsränta		Räntor på statens obligationer	
	1 mån.	2 mån.	3 mån.	6 mån.	9 mån.	12 mån.	3 år	5 år	5 år	10 år
1994	5.11	5.20	5.35	5.78	6.10	6.33	8.5	9.3	8.40	9.07
1995	5.63	5.69	5.76	5.97	6.17	6.34	8.2	8.9	7.93	8.79
1996	3.58	3.60	3.63	3.74	3.86	3.99	5.8	6.8	6.03	7.08
1997	3.10	3.17	3.23	3.41	3.55	3.69	5.0	5.7	4.86	5.95
1998	3.47	3.51	3.57	3.64	3.70	3.75	4.6	5.0	4.30	4.78
1998										
Januari	3.30	3.39	3.48	3.63	3.76	3.86	5.0	5.5	4.64	5.30
Februari	3.29	3.35	3.42	3.56	3.64	3.74	4.9	5.4	4.46	5.16
Mars	3.36	3.40	3.47	3.58	3.66	3.76	4.9	5.4	4.39	5.04
April	3.50	3.57	3.63	3.75	3.84	3.93	4.9	5.4	4.50	5.01
Maj	3.57	3.64	3.75	3.86	3.95	4.04	4.9	5.5	4.60	5.08
Juni	3.54	3.62	3.73	3.83	3.91	3.99	4.9	5.4	4.50	4.95
Juli	3.51	3.57	3.67	3.76	3.85	3.92	4.8	5.2	4.56	4.86
Augusti	3.51	3.55	3.61	3.70	3.77	3.83	4.6	4.9	4.37	4.68
September	3.50	3.52	3.54	3.59	3.63	3.66	4.3	4.6	4.06	4.45
Oktober	3.52	3.53	3.54	3.54	3.53	3.53	4.0	4.3	3.98	4.45
November	3.57	3.59	3.61	3.58	3.55	3.54	4.1	4.4	3.96	4.41
December	3.39	3.38	3.37	3.34	3.33	3.31	3.9	4.2	3.64	4.06

¹ Dagsmedeltal.

Tabell 8.

Finlands Banks interventioner på penningmarknaden¹, Mmk

	Köp av penningmarknadsinstrument	Försäljningar av penningmarknadsinstrument	Förfallande, netto	Interventioner på penningmarknaden, netto
1994	35 540	-351 820	295 165	-21 115
1995	50 435	-434 810	393 930	9 555
1996	94 080	-250 980	190 562	33 662
1997	128 220	-422 500	294 770	490
1998	26 880	-253 055	231 695	5 520
1998				
Januari	2 000	-30 040	27 770	-270
Februari	4 280	-23 540	19 260	-
Mars	-	-7 000	9 610	2 610
April	-	-10 400	7 850	-2 550
Maj	2 000	-17 870	10 650	-5 220
Juni	5 350	-25 365	20 365	350
Juli	3 750	-37 300	29 970	-3 580
Augusti	-	-21 800	29 180	7 380
September	-	-21 780	20 520	-1 260
Oktober	6 000	-22 160	16 390	230
November	-	-23 550	17 000	-6 550
December	3 500	-12 250	23 130	14 380

+ anger likviditetstillskott och
- likviditetsindragning
¹ Enligt avslutsdag.

Tabell 9.

Finlands Banks avistainterventioner¹ på valutamarknaden, Mmk

	Valutaköp (+)	Valutaförsäljningar (-)	Avista- interventioner, netto
1994	20 930	-12 900	8 030
1995	4 910	-5 470	-560
1996	7 360	-7 320	40
1997	47 620	-1 470	46 150
1998	10 190	-4 420	5 770
1998			
Januari	-	-	-
Februari	-	-	-
Mars	5 330	-	5 330
April	4 860	-	4 860
Maj	-	-	-
Juni	-	-	-
Juli	-	-	-
Augusti	-	-530	-530
September	-	-3 890	-3 890
Oktober	-	-	-
November	-	-	-
December	-	-	-

+ anger likviditetstillskott och
- likviditetsindragning
¹ Enligt avslutsdag.

Tabell 10.

Finlands Banks terminsinterventioner^{1,2} på valutamarknaden, Mmk

	Termins- försäljningar av valuta, (+)	Termins- försäljningar av valuta som förfallit	Terminsköp av valuta (-)	Terminsköp av valuta som förfallit	Termins- interventioner, netto
1994	2 990	-1 320	-11 800	1 320	-8 810
1995	-	-	-15 040	20 040	5 360
1996	-	-	-	-	-
1997	-	-	-18 510	18 100	-410
1998	-	-	-13 310	13 100	-210
1998					
Januari	-	-	-	-	-
Februari	-	-	-	-	-
Mars	-	-	-2 780	-	-2 780
April	-	-	-	540	540
Maj	-	-	-7 520	540	-6 980
Juni	-	-	-	3 790	3 790
Juli	-	-	-1 380	3 850	2 470
Augusti	-	-	-1 630	1 630	-
September	-	-	-	-	-
Oktober	-	-	-	1 210	1 210
November	-	-	-	1 540	1 540
December	-	-	-	-	-

+ anger likviditetstillskott och
- likviditetsindragning
¹ Enligt avslutsdag.
² Omfattar också outrightaffärer; dessa har inte någon direkt inverkan på likviditeten.

Tabell 11.

Avistamedelkurser för utländska valutor årsvis, mk

Valuta	1993			1994			1995		
	Högst	Medeltal	Lägst	Högst	Medeltal	Lägst	Högst	Medeltal	Lägst
1 dollar, New York	6.061	5.719	5.294	5.7999	5.2184	4.5345	4.8071	4.3658	4.1839
1 dollar, Montreal	4.865	4.434	4.163	4.412	3.824	3.351	3.424	3.181	3.029
1 pund, London	8.963	8.582	8.039	8.596	7.982	7.363	7.556	6.891	6.515
1 pund, Dublin	9.101	8.371	7.996	8.284	7.799	7.238	7.476	6.999	6.728
1 krona, Stockholm	0.8106	0.7350	0.6826	0.7076	0.6758	0.6339	0.6576	0.6123	0.5713
1 krona, Oslo	0.8585	0.8059	0.7648	0.7744	0.7393	0.6900	0.7148	0.6889	0.6714
1 krona, Köpenhamn	0.9527	0.8822	0.8296	0.8590	0.8207	0.7705	0.7942	0.7790	0.7608
1 krona, Reykjavik	0.0924	0.0846	0.0788	0.0797	0.0745	0.0682	0.0708	0.0674	0.0648
1 D-mark, Frankfurt a.M.	3.6450	3.4584	3.2704	3.3625	3.2169	3.0115	3.1595	3.0471	2.9465
1 gulden, Amsterdam	3.2395	3.0787	2.9102	3.0028	2.8684	2.6862	2.8201	2.7202	2.6334
1 franc, Bryssel	0.1767	0.1655	0.1580	0.1635	0.1561	0.1463	0.1533	0.1481	0.1435
1 franc, Zürich	4.1700	3.8706	3.6253	4.0067	3.8179	3.5755	3.8405	3.6941	3.5426
1 franc, Paris	1.0756	1.0096	0.9581	0.9853	0.9406	0.8749	0.9044	0.8748	0.8562
1 lire, Rom	0.00394	0.00364	0.00337	0.00345	0.00324	0.00290	0.00296	0.00268	0.00247
1 schilling, Wien	0.5182	0.4916	0.4653	0.4779	0.4573	0.4275	0.4490	0.4331	0.4189
1 escudo, Lissabon	0.0402	0.0356	0.0326	0.0328	0.0314	0.0294	0.0303	0.0291	0.0284
1 peseta, Madrid	0.0512	0.0451	0.0405	0.0408	0.0390	0.0357	0.0361	0.0350	0.0336
1 drakma, Aten	0.0270	0.0250	0.0230	0.0230	0.0215	0.0195	0.0201	0.0189	0.0180
1 krona, Tallinn	0.4556	0.4323	0.4088	0.4203	0.4021	0.3764	0.3949	0.3809	0.3683
1 yen, Tokyo	0.05827	0.05168	0.04263	0.05436	0.05106	0.04672	0.05222	0.04663	0.04106
1 dollar, Melbourne	4.306	3.885	3.569	4.102	3.814	3.330	3.683	3.238	3.022
1 won, Söul
1 särskild dragningsrätt (SDR)	8.33894	7.98671	7.31083	7.93658	7.46629	6.77181	6.99188	6.61879	6.27940
1 ecu	7.09113	6.69567	6.39406	6.48523	6.19123	5.76407	5.94442	5.70826	5.56099
1 ecu, kommersiell	7.101	6.685	6.380	6.475	6.175	5.729	5.919	5.644	5.457

Valuta	1996			1997			1998		
	Högst	Medeltal	Lägst	Högst	Medeltal	Lägst	Högst	Medeltal	Lägst
1 dollar, New York	4.8487	4.5905	4.3311	5.6120	5.1944	4.6290	5.6275	5.3415	4.8383
1 dollar, Montreal	3.559	3.367	3.181	4.064	3.753	3.368	3.966	3.607	3.185
1 pund, London	7.869	7.164	6.711	9.093	8.506	7.795	9.401	8.847	8.310
1 pund, Dublin	7.788	7.345	6.932	8.105	7.871	7.647	7.750	7.609	7.516
1 krona, Stockholm	0.7154	0.6847	0.6483	0.7016	0.6799	0.6533	0.7096	0.6721	0.6188
1 krona, Oslo	0.7377	0.7111	0.6833	0.7611	0.7339	0.7069	0.7416	0.7078	0.6462
1 krona, Köpenhamn	0.8218	0.7921	0.7762	0.7950	0.7859	0.7679	0.8011	0.7977	0.7927
1 krona, Reykjavik	0.0723	0.0689	0.0664	0.0771	0.0732	0.0692	0.0772	0.0751	0.0711
1 D-mark, Frankfurt a.M.	3.1685	3.0530	2.9820	3.0295	2.9939	2.9250	3.0450	3.0381	3.0195
1 gulden, Amsterdam	2.8313	2.7247	2.6569	2.6955	2.6603	2.6038	2.7011	2.6953	2.6799
1 franc, Bryssel	0.1542	0.1484	0.1447	0.1468	0.1451	0.1419	0.1477	0.1473	0.1464
1 franc, Zürich	3.9216	3.7211	3.4382	3.7575	3.5785	3.3543	3.7744	3.6880	3.5934
1 franc, Paris	0.9383	0.8978	0.8777	0.9053	0.8894	0.8673	0.9082	0.9062	0.9014
1 lire, Rom	0.00311	0.00298	0.00276	0.00309	0.00305	0.00296	0.00309	0.00308	0.00306
1 schilling, Wien	0.4506	0.4340	0.4238	0.4307	0.4255	0.4158	0.4330	0.4318	0.4293
1 escudo, Lissabon	0.0310	0.0298	0.0290	0.0301	0.0296	0.0291	0.0298	0.0297	0.0295
1 peseta, Madrid	0.0382	0.0363	0.0353	0.0359	0.0355	0.0348	0.0360	0.0358	0.0356
1 drakma, Aten	0.0199	0.0191	0.0180	0.0193	0.0190	0.0187	0.0192	0.0181	0.0172
1 krona, Tallinn	0.3961	0.3816	0.3728	0.3787	0.3742	0.3656	0.3806	0.3798	0.3774
1 yen, Tokyo	0.04635	0.04225	0.03961	0.04797	0.04303	0.03959	0.04482	0.04095	0.03681
1 dollar, Melbourne	3.843	3.593	3.224	4.128	3.859	3.477	3.811	3.363	2.916
1 won, Söul	0.00448	0.00385	0.00303
1 särskild dragningsrätt (SDR)	7.01119	6.66357	6.41782	7.54512	7.14420	6.66645	7.49896	7.24306	6.87908
1 ecu	6.05011	5.82852	5.68470	5.99013	5.88129	5.72221	6.02931	5.98212	5.94088
1 ecu, kommersiell	5.961	5.751	5.543	6.003	5.864	5.703	6.041	5.994	5.950

Tabell 12.

Avistamedelkurser för utländska valutor 1998 månadsvis, mk

Valuta	Januari			Februari			Mars		
	Högst	Medeltal	Lägst	Högst	Medeltal	Lägst	Högst	Medeltal	Lägst
1 dollar, New York	5.5649	5.4948	5.3651	5.5600	5.5022	5.4358	5.6059	5.5420	5.4736
1 dollar, Montreal	3.877	3.815	3.697	3.888	3.835	3.773	3.948	3.913	3.834
1 pund, London	9.105	8.988	8.855	9.071	9.018	8.918	9.401	9.203	9.059
1 pund, Dublin	7.750	7.599	7.524	7.620	7.573	7.516	7.634	7.584	7.531
1 krona, Stockholm	0.6899	0.6858	0.6803	0.6860	0.6812	0.6754	0.7055	0.6956	0.6881
1 krona, Oslo	0.7416	0.7333	0.7276	0.7314	0.7282	0.7255	0.7379	0.7311	0.7263
1 krona, Köpenhamn	0.7954	0.7946	0.7927	0.7967	0.7958	0.7944	0.7967	0.7962	0.7952
1 krona, Reykjavik	0.0762	0.0755	0.0740	0.0769	0.0760	0.0749	0.0772	0.0764	0.0759
1 D-mark, Frankfurt a.M.	3.0290	3.0268	3.0195	3.0365	3.0328	3.0275	3.0365	3.0348	3.0315
1 gulden, Amsterdam	2.6886	2.6859	2.6799	2.6936	2.6908	2.6861	2.6942	2.6927	2.6899
1 franc, Bryssel	0.1469	0.1467	0.1464	0.1471	0.1470	0.1467	0.1472	0.1471	0.1470
1 franc, Zürich	3.7533	3.7261	3.6979	3.7744	3.7570	3.7345	3.7537	3.7242	3.6825
1 franc, Paris	0.9050	0.9038	0.9014	0.9057	0.9048	0.9033	0.9067	0.9053	0.9045
1 lire, Rom	0.00308	0.00308	0.00306	0.00308	0.00307	0.00307	0.00309	0.00308	0.00307
1 schilling, Wien	0.4307	0.4303	0.4293	0.4315	0.4311	0.4303	0.4318	0.4314	0.4309
1 escudo, Lissabon	0.0296	0.0296	0.0295	0.0297	0.0296	0.0296	0.0297	0.0297	0.0296
1 peseta, Madrid	0.0358	0.0357	0.0356	0.0359	0.0358	0.0357	0.0358	0.0358	0.0357
1 drakma, Aten	0.0192	0.0192	0.0191	0.0192	0.0192	0.0191	0.0192	0.0182	0.0172
1 krona, Tallinn	0.3786	0.3784	0.3774	0.3796	0.3791	0.3784	0.3796	0.3794	0.3789
1 yen, Tokyo	0.04361	0.04253	0.04118	0.04482	0.04377	0.04279	0.04382	0.04298	0.04204
1 dollar, Melbourne	3.717	3.611	3.512	3.811	3.711	3.651	3.761	3.712	3.672
1 won, Söul	0.00363	0.00325	0.00303	0.00357	0.00340	0.00324	0.00407	0.00373	0.00340
1 särskild dragningsrätt (SDR)	7.45208	7.38238	7.29766	7.47469	7.42807	7.37779	7.48887	7.44954	7.40863
1 ecu	5.98724	5.98008	5.97213	5.99703	5.98982	5.97985	6.02568	6.00921	5.99718
1 ecu, kommersiell	5.994	5.978	5.963	6.003	5.989	5.971	6.031	6.018	6.003

Valuta	April			Maj			Juni		
	Högst	Medeltal	Lägst	Högst	Medeltal	Lägst	Högst	Medeltal	Lägst
1 dollar, New York	5.6275	5.5063	5.4339	5.4246	5.3917	5.3511	5.5164	5.4430	5.3708
1 dollar, Montreal	3.966	3.854	3.778	3.785	3.732	3.679	3.755	3.717	3.692
1 pund, London	9.398	9.205	9.053	9.047	8.830	8.727	9.188	8.973	8.794
1 pund, Dublin	7.663	7.651	7.633	7.668	7.650	7.638	7.669	7.659	7.650
1 krona, Stockholm	0.7096	0.7039	0.6985	0.7087	0.7009	0.6908	0.6948	0.6891	0.6813
1 krona, Oslo	0.7345	0.7312	0.7289	0.7318	0.7242	0.7165	0.7236	0.7192	0.7159
1 krona, Köpenhamn	0.7971	0.7960	0.7951	0.7981	0.7975	0.7961	0.7984	0.7979	0.7973
1 krona, Reykjavik	0.0772	0.0764	0.0758	0.0761	0.0756	0.0751	0.0771	0.0763	0.0755
1 D-mark, Frankfurt a.M.	3.0370	3.0356	3.0335	3.0395	3.0391	3.0385	3.0400	3.0394	3.0390
1 gulden, Amsterdam	2.6979	2.6957	2.6941	2.6981	2.6970	2.6962	2.6973	2.6966	2.6955
1 franc, Bryssel	0.1474	0.1471	0.1469	0.1473	0.1473	0.1473	0.1474	0.1473	0.1473
1 franc, Zürich	3.6800	3.6565	3.6378	3.6726	3.6485	3.6290	3.6766	3.6460	3.6048
1 franc, Paris	0.9064	0.9055	0.9047	0.9072	0.9063	0.9058	0.9074	0.9066	0.9062
1 lire, Rom	0.00308	0.00307	0.00307	0.00308	0.00308	0.00308	0.00309	0.00309	0.00308
1 schilling, Wien	0.4318	0.4315	0.4311	0.4321	0.4319	0.4316	0.4321	0.4320	0.4319
1 escudo, Lissabon	0.0297	0.0296	0.0296	0.0297	0.0297	0.0296	0.0297	0.0297	0.0296
1 peseta, Madrid	0.0358	0.0357	0.0357	0.0358	0.0358	0.0358	0.0358	0.0358	0.0357
1 drakma, Aten	0.0176	0.0174	0.0172	0.0177	0.0176	0.0173	0.0180	0.0179	0.0178
1 krona, Tallinn	0.3796	0.3794	0.3792	0.3799	0.3799	0.3798	0.3800	0.3799	0.3799
1 yen, Tokyo	0.04251	0.04169	0.04105	0.04072	0.03995	0.03889	0.03965	0.03873	0.03775
1 dollar, Melbourne	3.717	3.592	3.502	3.511	3.396	3.311	3.372	3.283	3.184
1 won, Söul	0.00408	0.00397	0.00380	0.00403	0.00385	0.00375	0.00400	0.00390	0.00382
1 särskild dragningsrätt (SDR)	7.49896	7.39411	7.32669	7.31399	7.24735	7.18946	7.33080	7.25578	7.19709
1 ecu	6.02931	6.00867	5.99291	5.99867	5.98172	5.97312	6.01483	5.99629	5.97950
1 ecu, kommersiell	6.041	6.017	5.998	6.004	5.986	5.976	6.024	6.003	5.986

Tabell 12. (forts.)

Valuta	Juli			Augusti			September		
	Högst	Medeltal	Lägst	Högst	Medeltal	Lägst	Högst	Medeltal	Lägst
1 dollar, New York	5.5571	5.4649	5.3799	5.4953	5.4365	5.3680	5.3281	5.1834	5.0794
1 dollar, Montreal	3.783	3.681	3.573	3.606	3.548	3.446	3.458	3.406	3.356
1 pund, London	9.189	8.984	8.828	9.052	8.879	8.791	8.939	8.707	8.609
1 pund, Dublin	7.656	7.645	7.609	7.660	7.636	7.621	7.634	7.617	7.602
1 krona, Stockholm	0.6883	0.6841	0.6793	0.6801	0.6690	0.6557	0.6727	0.6562	0.6465
1 krona, Oslo	0.7204	0.7168	0.7116	0.7151	0.7053	0.6728	0.6913	0.6843	0.6775
1 krona, Köpenhamn	0.7984	0.7977	0.7974	0.7994	0.7984	0.7977	0.8009	0.7991	0.7983
1 krona, Reykjavik	0.0772	0.0764	0.0755	0.0764	0.0758	0.0746	0.0751	0.0739	0.0729
1 D-mark, Frankfurt a.M.	3.0410	3.0396	3.0390	3.0445	3.0411	3.0400	3.0450	3.0437	3.0415
1 gulden, Amsterdam	2.6987	2.6966	2.6952	2.7002	2.6967	2.6956	2.7007	2.6980	2.6934
1 franc, Bryssel	0.1475	0.1474	0.1473	0.1476	0.1475	0.1472	0.1476	0.1475	0.1474
1 franc, Zürich	3.6296	3.6101	3.5934	3.7009	3.6388	3.6109	3.7214	3.6966	3.6732
1 franc, Paris	0.9073	0.9067	0.9059	0.9082	0.9071	0.9066	0.9082	0.9077	0.9072
1 lire, Rom	0.00309	0.00308	0.00308	0.00308	0.00308	0.00308	0.00308	0.00308	0.00308
1 schilling, Wien	0.4324	0.4321	0.4319	0.4327	0.4322	0.4315	0.4328	0.4325	0.4321
1 escudo, Lissabon	0.0297	0.0297	0.0296	0.0298	0.0297	0.0297	0.0297	0.0297	0.0297
1 peseta, Madrid	0.0359	0.0358	0.0358	0.0359	0.0358	0.0358	0.0359	0.0358	0.0358
1 drakma, Aten	0.0183	0.0182	0.0180	0.0184	0.0181	0.0175	0.0179	0.0177	0.0176
1 krona, Tallinn	0.3801	0.3799	0.3799	0.3806	0.3802	0.3800	0.3806	0.3805	0.3802
1 yen, Tokyo	0.03984	0.03887	0.03754	0.03827	0.03759	0.03684	0.03981	0.03855	0.03751
1 dollar, Melbourne	3.444	3.378	3.285	3.289	3.208	3.046	3.125	3.050	2.958
1 won, Söul	0.00448	0.00423	0.00403	0.00437	0.00414	0.00398	0.00398	0.00378	0.00366
1 särskild dragningsrätt (SDR)	7.35793	7.27034	7.18174	7.28946	7.21242	7.14449	7.17941	7.07388	6.99154
1 ecu	6.01510	5.99793	5.98339	6.00951	5.99022	5.98108	5.99647	5.97723	5.96899
1 ecu, kommersiell	6.024	6.007	5.990	6.017	5.998	5.987	6.001	5.986	5.978

Valuta	Oktober			November			December		
	Högst	Medeltal	Lägst	Högst	Medeltal	Lägst	Högst	Medeltal	Lägst
1 dollar, New York	5.0506	4.9828	4.8383	5.1938	5.1106	5.0149	5.1269	5.0707	5.0129
1 dollar, Montreal	3.304	3.232	3.185	3.397	3.318	3.246	3.365	3.289	3.258
1 pund, London	8.597	8.444	8.310	8.598	8.491	8.359	8.553	8.469	8.374
1 pund, Dublin	7.608	7.585	7.533	7.570	7.562	7.552	7.560	7.551	7.544
1 krona, Stockholm	0.6522	0.6353	0.6188	0.6501	0.6396	0.6286	0.6372	0.6295	0.6209
1 krona, Oslo	0.6859	0.6709	0.6506	0.6937	0.6862	0.6815	0.6878	0.6683	0.6462
1 krona, Köpenhamn	0.8011	0.8002	0.7996	0.8001	0.7997	0.7994	0.7998	0.7992	0.7982
1 krona, Reykjavik	0.0740	0.0728	0.0711	0.0740	0.0730	0.0723	0.0734	0.0727	0.0720
1 D-mark, Frankfurt a.M.	3.0450	3.0427	3.0400	3.0415	3.0407	3.0400	3.0405	3.0402	3.0400
1 gulden, Amsterdam	2.7011	2.6981	2.6959	2.6976	2.6968	2.6958	2.6988	2.6977	2.6969
1 franc, Bryssel	0.1477	0.1475	0.1473	0.1475	0.1474	0.1473	0.1474	0.1474	0.1473
1 franc, Zürich	3.7631	3.7271	3.6836	3.7286	3.6949	3.6806	3.7711	3.7336	3.6981
1 franc, Paris	0.9081	0.9074	0.9066	0.9072	0.9068	0.9065	0.9068	0.9066	0.9063
1 lire, Rom	0.00308	0.00308	0.00307	0.00308	0.00307	0.00307	0.00307	0.00307	0.00307
1 schilling, Wien	0.4330	0.4325	0.4321	0.4323	0.4322	0.4321	0.4324	0.4321	0.4320
1 escudo, Lissabon	0.0297	0.0297	0.0295	0.0297	0.0297	0.0296	0.0297	0.0297	0.0296
1 peseta, Madrid	0.0360	0.0358	0.0357	0.0358	0.0358	0.0357	0.0358	0.0357	0.0357
1 drakma, Aten	0.0179	0.0177	0.0175	0.0181	0.0181	0.0179	0.0182	0.0181	0.0180
1 krona, Tallinn	0.3806	0.3803	0.3800	0.3802	0.3801	0.3800	0.3801	0.3800	0.3800
1 yen, Tokyo	0.04309	0.04129	0.03681	0.04354	0.04248	0.04157	0.04477	0.04329	0.04192
1 dollar, Melbourne	3.160	3.080	2.916	3.322	3.242	3.134	3.255	3.143	3.101
1 won, Söul	0.00382	0.00372	0.00356	0.00418	0.00396	0.00380	0.00424	0.00419	0.00412
1 särskild dragningsrätt (SDR)	7.10473	7.00855	6.87908	7.17768	7.11326	7.05907	7.17532	7.11236	7.05811
1 ecu	5.96732	5.95189	5.94325	5.96149	5.95293	5.94190	5.95715	5.94980	5.94088
1 ecu, kommersiell	6.032	5.994	5.979	5.984	5.978	5.960	5.976	5.966	5.950

Tabell 13.

Sedel- och myntleveranser, Mmk

	1994	1995	1996	1997	1998
Sedlar levererade av Setec Oy					
1000 mk	–	–	–	–	–
500 "	–	–	–	–	–
100 "	6 000.0	5 000.0	2 180.0	1 625.0	65.0
50 "	–	–	765.0	–	–
20 "	800.0	400.0	5.0	736.0	1 191.0
Summa	6 800.0	5 400.0	2 950.0	2 361.0	1 256.0
milj. st	100.0	70.0	37.4	53.1	60.2
Sedelmakulering , milj. st.	93.8	57.7	42.1	79.9	30.2
Mynt levererade av Myntverket i Finland Ab					
Bruksmynt					
10 mk	199.8	45.1	9.3	33.0	8.0
5 "	95.0	45.1	5.9	29.0	4.0
1 "	152.0	40.0	15.0	24.1	34.0
50 p	1.5	0.5	8.5	4.0	6.0
10 "	6.0	8.5	10.5	7.0	9.5
Jubileumsmynt					
2000 mk	–	13.8	–	–	–
1000 "	–	–	–	20.0	–
100 "	9.1	8.6	3.3	5.2	8.1
25 "	–	–	–	2.5	–
10 "	–	0.0	0.0	–	–
Summa	463.4	161.6	52.5	124.8	69.6
Myntmakulering , milj. st.					
Bruksmynt	289.4	91.5	27.3	22.8	16.7
Jubileumsmynt	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Tabell 14.

Utelöpande sedlar och mynt vid slutet av året, Mmk

	1994	1995	1996	1997	1998
Sedlar					
1000 mk	3 829.2	4 440.1	5 153.3	5 579.9	5 635.7
500 "	2 286.6	2 505.0	2 562.0	2 596.9	2 541.8
100 "	5 195.7	5 540.6	6 007.8	6 430.2	6 256.2
50 "	647.1	692.5	654.2	615.7	608.9
20 "	364.2	396.2	413.4	423.1	428.2
10 "	58.7	50.1	45.4	42.9	41.2
Summa	12 381.5	13 624.5	14 836.1	15 688.7	15 512.0
Upphört att gälla som lagliga betalningsmedel 1.1.1994	303.0	252.8	249.5	243.5	237.4
Mynt					
Bruksmynt					
10 mk	325.7	365.2	392.4	415.3	439.5
5 "	416.2	428.6	435.5	440.1	367.9
1 "	371.3	390.4	413.6	428.7	322.8
50 p	79.9	85.9	91.5	97.1	100.5
10 "	85.6	96.3	105.5	112.7	119.1
Summa	1 278.7	1 366.4	1 438.5	1 493.9	1 349.8
Jubileumsmynt					
2000 mk	–	13.8	13.8	13.8	13.8
1000 "	35.0	35.0	35.0	55.0	55.0
100 "	98.1	104.0	106.0	110.2	117.0
50 "	71.3	70.7	70.4	69.7	–
25 "	19.7	19.7	19.6	22.0	2.5
10 "	38.2	38.1	38.1	38.0	0.0
Summa	262.3	281.3	282.9	308.7	188.3
Summa mynt	1 541.0	1 647.7	1 721.4	1 802.6	1 538.1
Upphört att gälla som lagliga betalningsmedel 1.1.1994 och 1.1.1998	114.2	111.1	109.0	107.2	426.8

Tabell 15.

Sedelsorteringen i Finlands Bank, milj. st.

	1994	1995	1996	1997	1998
1000 mk	6.0	4.9	4.6	4.7	3.8
500 "	10.9	10.5	9.4	9.5	8.2
100 "	317.5	396.0	454.8	488.8	401.2
50 "	47.9	68.6	67.1	54.8	59.5
20 "	15.8	73.0	48.3	58.7	59.3
10 "	48.8	1.0	–	–	–
Summa	446.9	554.0	584.2	616.5	532.0

Tabell 16.

Transaktionerna i Finlands Banks checkkontosystem

	Konto- havare, antal	Transaktioner					
		Mellan bankerna, antal, 1000 st.	Värde, mrd. mk	Mellan Finlands Bank och bankerna, antal, 1000 st.	Värde, mrd. mk	Antal, totalt, 1000 st.	Värde, totalt, mrd. mk
1994	19	62.8	5 880.6	42.5	476.2	105.3	6 356.8
1995	18	69.4	8 087.0	40.6	420.4	110.0	8 507.4
1996	17	62.9	7 380.9	36.0	588.7	98.9	7 969.6
1997	19	64.8	8 189.0	36.1	824.2	100.9	9 013.2
1998	18	146.7	10 576.9	34.6	930.9	181.3	11 507.8
1998							
Januari	19	5.8	674.7	2.7	58.5	8.5	733.2
Februari	19	5.6	547.8	2.7	36.5	8.4	584.3
Mars	19	6.5	704.7	2.9	54.2	9.4	758.9
April	19	5.7	672.5	2.6	41.9	8.4	714.4
Maj	19	5.8	652.2	2.6	75.1	8.4	727.2
Juni	18	7.1	831.6	2.8	80.0	9.9	911.6
Juli	18	7.1	835.0	3.0	96.4	10.1	931.4
Augusti	18	6.7	778.1	2.7	84.0	9.4	862.0
September	18	7.7	826.9	2.9	60.9	10.6	887.8
Oktober	18	27.8	1 446.6	3.4	106.4	31.2	1 553.1
November	18	28.8	1 259.8	3.0	138.7	31.8	1 398.4
December	18	32.2	1 347.2	3.1	98.3	35.3	1 445.5

Tabell 17.

Bankernas checkkontolimiterna under dagen

Vid periodens slut	Limiterna totalt, Mmk	Maximal utnyttjandegrad ¹ , %	Utnyttjandegrad i genomsnitt ² , %	Checkkontosaldo vid dagens slut ³ , Mmk
1994	13 961	..	9.6	..
1995	12 357	..	11.4	..
1996	11 547	..	10.1	..
1997	16 604	88.6	9.5	5 611
1998	19 188	44.4	6.3	5 652
1998				
Januari	19 128	36.7	9.9	5 248
Februari	18 955	38.3	7.5	5 362
Mars	18 456	31.6	9.0	5 788
April	18 259	25.6	7.8	5 194
Maj	20 568	43.6	9.9	6 361
Juni	18 764	42.7	10.2	4 973
Juli	19 981	38.4	9.1	5 167
Augusti	18 909	44.4	8.5	5 670
September	18 827	33.7	1.5	5 529
Oktober	19 188	40.6	1.1	5 505
November	21 622	23.1	0.6	5 851
December	18 538	22.7	0.3	7 170

¹ Den maximala utnyttjandegraden är lika med förhållandet mellan det största sammanräknade debetsaldot på bankernas checkkonton och de totala limiterna under perioden, %. Den maximala utnyttjandegraden har beräknats från början av 1997.

² Den genomsnittliga utnyttjandegraden är lika med förhållandet mellan det genomsnittliga debetsaldot på bankernas checkkonton och de totala limiterna under perioden, %.

³ Medeltal för perioden.

Tabell 18.

Betalningsclearing mellan bankerna

	Debiteringar		Krediteringar		Transaktioner, totalt	
	Antal, milj. st.	Värde, mrd. mk	Antal, milj. st.	Värde, mrd. mk	Antal, milj. st.	Värde, mrd. mk
1994	222.6	1 063.4	151.4	802.0	374.0	1 865.4
1995	199.6	1 160.6	156.2	812.0	355.8	1 972.6
1996	128.0	897.4	139.2	1 446.1	267.2	2 343.5
1997	131.2	735.2	146.2	1 448.2	277.4	2 183.4
1998	158.2	281.9	163.6	920.5	321.8	1 202.4
1998						
Januari	10.2	52.2	12.6	103.2	22.8	155.4
Februari	10.0	42.8	13.4	98.6	23.4	141.4
Mars	11.7	50.3	13.4	107.7	25.1	158.0
April	11.5	47.4	12.9	107.2	24.3	154.6
Maj	11.6	31.8	12.7	90.8	24.3	122.5
Juni	13.2	5.5	13.4	57.9	26.7	63.4
Juli	13.4	4.0	12.6	56.0	26.0	60.0
Augusti	12.3	3.8	11.7	51.5	24.0	55.3
September	12.0	3.8	13.2	57.8	25.1	61.6
Oktober	18.4	17.2	16.3	61.0	34.7	78.2
November	19.0	18.0	16.3	61.9	35.3	79.9
December	15.0	5.1	15.0	67.0	30.0	72.1

Finlands Banks publikationer 1998

Markka & talous	Kvartalstidskrift.
Bank of Finland Bulletin	11 nummer (juni-juli dubbelnummer).
Årsberättelse	Separat på finska, svenska och engelska.
Forskningspublikationer	
Serie A, populärvetenskapliga utredningar	A:100 HARRY LEINONEN – VEIKKO SAARINEN Suomalaiset maksujärjestelmä- riskit ja niiden sääntely- ja valvontatarpeet (Betalningssystemrisker i Finland och behovet av reglering och tillsyn). A:101 HARRY LEINONEN – VEIKKO SAARINEN Payment system risks in Finland and the need for regulation and supervision.
Serie E, doktorsavhandlingar och analytiska undersökningar	E:9 SINIMAARIA RANKI Exchange Rates in European Monetary Integration; doktorsavhandling. E:10 KIMMO VIROLAINEN Tax Incentives and Corporate Borrowing: Evidence from Finnish Company Panel Data; doktorsavhandling. E:11 MONICA AHLSTEDT Analysis of Financial Risks in a GARCH Framework; doktorsavhandling. E:12 OLLI CASTRÉN Fiscal-Monetary Policy Coordination and Central Bank Independence; doktorsavhandling. E:13 ANTTI RIPATTI Demand for Money in Inflation-Targeting Monetary Policy; doktorsavhandling. E:14 RISTO KOPONEN – KIMMO SORAMÄKI Intraday Liquidity Needs in a Modern Interbank Payment System. A Simulation Approach.
Diskussionsunderlag	I serien publicerades 31 undersökningar och utredningar som gjorts vid olika avdelningar i banken.
Östekonomiska översikter	I serien publicerades 7 översikter som utarbetats vid Forskningsinstitutet för transitionsekonomier.
Uppgifter för betalningsbalansen	Anvisningar till depositionsbankerna (separat på finska, svenska och engelska). Anvisningar till företagen (separat på finska, svenska och engelska). Betalnings-, valuta- och landskoder (separat på finska, svenska och engelska). (Publicerade endast på Finlands Banks webbplats.)
Statistikmeddelanden	Finansmarknaden, utkommer en gång i månaden (på finska, svenska och engelska). Finlands betalningsbalans, utkommer en gång i månaden (på finska, svenska och engelska). Finlands betalningsbalans, årsstatistik (på finska, svenska och engelska). Portföljinvesteringar i Finlands betalningsbalans, utkommer kvartalsvis (på finska, svenska och engelska). Direktinvesteringarnas kapitalflöden i Finlands betalningsbalans, utkommer en gång per år (på finska, svenska och engelska). Direktinvesteringar i Finlands betalningsbalans, utkommer en gång per år (på finska, svenska och engelska). Finländska masskuldebrevslån, utkommer en gång per år (på finska, svenska och engelska).
Beställningar	Finlands Banks årsberättelse och forskningspublikationer finns i bokhandlarna. För officiellt bruk och för forskningsändamål kan publikationer beställas direkt från Finlands Bank, adress Finlands Bank, Dokumenttjänster/adressregistret, PB 160, 00101 Helsingfors, tfn (09) 1831, fax (09) 174 872, e-post: X.400: s=publications;p=bofnet;a=mailnet;c=fi Internet: publications@bof.fi Bulletinen, tidskriften Euro & talous, diskussionsunderlagen, de östekonomiska översikterna och de statistiska meddelandena (de sistnämnda i huvudsak avgiftsbelagda) samt en förteckning över Finlands Banks publikationer kan beställas från samma adress.

Finlands Banks ledning och organisation vid slutet av 1998

Riksdagens bankfullmäktige

Ordinarie bankfullmäktige

Ilkka Kanerva, ordförande
Johannes Koskinen, vice ordförande
Olavi Ala-Nissilä

Kimmo Sasi
Tuulikki Hämäläinen
Mauri Pekkarinen

Virpa Puisto
Martti Korhonen
Anneli Jätteenmäki

Bankfullmäktiges sekreterare
Anton Mäkelä

Direktion

Matti Vanhala, direktionens ordförande
Allmän ledning av bankens verksamhet
Pennyngpolitik
Marknadsoperationer
Internationella sekretariatet
Information
Intern revision
Ledningens sekretariat

Esko Ollila, vice ordförande i direktionen
Finansmarknaden
Betalningsrörelse
Säkerhet

Matti Louekoski, direktionsmedlem
Forskning
Forskningsinstitutet för transitionsekonomier
Personalärenden
Databehandling
Juridiska ärenden
Utvecklingsenheten
Finansinspektionen, ordförande i direktionen

Matti Korhonen, direktionsmedlem
Samhällsekonomi
Pennyngförsörjning
Administration
Redovisning
Informationstjänster
Publikations- och språktjänster

Direktionens sekreterare
Heikki T. Hämäläinen

Pentti Koivikko, direktör
Administrativa ärenden*
Personalärenden**

* rapportering till bankdirektör Korhonen
** rapportering till bankdirektör Louekoski

Över Finansinspektionen vid Finlands Bank finns ett separat organisationsschema.

Avdelningar, byråer, regionbyråer och avdelningskontor

Administrativa avdelningen Esa Ojanen	Byrån för administrativa tjänster Anna Posti	Fastighetsbyrån i Vanda Taisto Lehtinen	Tekniska byrån Harri Brandt
Avd. för betalningsrörelser Raimo Hyvärinen	Byrån för finansiella tjänster Mauri Lehtinen	Byrån för korrespondentbanker Jyrki Varstala	Systembyrån Hannu Wiksten
Avd. för informationstjänster Marti Lehtonen	Betalningsbalansbyrån Jarmo Nurminen	Bibliotek Merja Alakulppi	Byrån för dataadministration Jorma Hilpinen
Avd. för marknadsoperationer Markus Fogelholm	Interventionsbyrån Harri Lahdenperä	Investeringsbyrån Risto Peltokangas	Planeringsbyrån Anneli Isopuro
Betalningsmedelsavdelningen Urpo Levo	Huvudvalv Kenneth Sainio	Penningförsörjningssystem Seppo Eriksson	Penninghanteringsteknik Kyösti Norhomaa
Regionbyråer och avdelningskontor	Helsingfors–Vanda Kari Lottanen	Kuopio Pekka Konttinen	Tammerfors Marti Hagman
	Uleåborg Renne Kurth	Åbo Timo Tervakko	
IT-avdelningen Pertti Simola	Banktjänster Seija Lomma	Datacenter Kari Helander	PC- och telekommunikationstjänster Kari T. Sipilä
	Stödteam Kari T. Sipilä**	Uppföljningstjänster Matti Ahrenberg	
Ekonomiska avdelningen Antti Suvanto	Byrån för dataadministration Ilkka Lyytikäinen	Prognosbyrån Ilmo Pyyhtiä stf.	Projektbyrån Anne Brunila
Finansmarknadsavdelningen Heikki Koskenkylä Ralf Pauli*	Byrån för betalningssystem Harry Leinonen	Strukturbyrån Kimmo Virolainen stf.	
Forskningsavdelningen Juha Tarkka David Mayes*			
Penningpolitiska avdelningen Pentti Pikkariainen Kari Puumanen*	Planeringsbyrån Jarmo Kontulainen	Uppföljningsbyrån Laura Vajanne	
Personalavdelningen Aura Laento Anton Mäkelä*	Byrån för personalärenden Sirpa Ahrenberg		
Publikations- och språktjänster Antero Arimo	Publikationsbyrån Antero Arimo**	Språktjänster Carita Gabrán	
Redovisningsavdelningen Esa Ojanen**	Bokföringsbyrån Tuula Collander		

Specialenheter

Information Antti Juusela	Internationella sekretariatet Kjell Peter Söderlund	Juridiska ärenden Arno Lindgren	Ledningens sekretariat Heikki T. Hämäläinen
Revisionsenheten Taina Kivelä	Säkerhet Jyrki Ahvonen	Utvecklingsenheten Esa Ojanen**	
Forskningsinstitutet för transitionsekonomier Pekka Sutela			

* direktionens rådgivare ** vid sidan av egen tjänst

FINLANDS BANK

Grundad 1811

- **Besöksadress**
Snellmansplatsen, Helsingfors
- **Postadress**
PB 160, 00101 Helsingfors
- **Telefon**
nationellt nummer (09) 1831
internationellt nummer +358 9 1831
- **Telex**
121224 SPFB FI
- **Fax**
174 872
- **Telegramadress**
SUOMENPANKKI
- **E-post**
X.400: s=info;p=bofnet;a=mailnet;c=fi
- **Internet**
info@bof.fi
- **Finlands Banks hemsida på Internet**
<http://www.bof.fi/>

Avdelningskontor

- **Kuopio**
Puutarhakatu 4, PB 123, 70101 Kuopio, tfn (017) 305 111
- **Tammerfors**
Hämeenkatu 13, PB 325, 33101 Tammerfors, tfn (03) 2486 111
- **Uleåborg**
Kajaaninkatu 8, PB 103, 90101 Uleåborg, tfn (08) 3108 800
- **Åbo**
Slottsgatan 20, PB 373, 20101 Åbo, tfn (02) 2326 066